

T.C.

**ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK TEZLİ YÜKSEK
LİSANS PROGRAMI**

**ORTAK EBEVEYNLİK VE EBEVEYNLERDE GÜÇ PAYLAŞIMI
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

CEM ALAN

**Tez Danışmanı
DR. ÖĞR. ÜYESİ BEKİR ÇELİK**

ÇANAKKALE – 2023

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK TEZLİ YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

**ORTAK EBEVEYNLİK VE EBEVEYNLERDE GÜÇ PAYLAŞIMI
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

CEM ALAN

Tez Danışmanı
DR. ÖĞR. ÜYESİ BEKİR ÇELİK

ÇANAKKALE – 2023

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Cem ALAN tarafından Dr. Öğr. Üyesi Bekir ÇELİK yönetiminde hazırlanan ve **03/04/2023** tarihinde aşağıdaki jüri karşısında sunulan “**Ortak Ebeveynlik ve Ebeveynlerde Güç Paylaşımı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi**” başlıklı çalışma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü **Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı**’nda **YÜKSEK LİSANS** olarak oy birliği/oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmza

Dr. Öğr. Üyesi Bekir ÇELİK

.....

(Danışman)

Dr. Öğr. Üyesi Nizamettin KOÇ

.....

Dr. Öğr. Üyesi Ersin UZMAN

.....

Tez No : 10537417

Tez Savunma Tarihi : 03/04/2023

.....
İSİM SOYİSMİ

Enstitü Müdürü

.../.../20...

ETİK BEYAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kuralları'na uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi taahhüt ve beyan ederim.

(İmza)

CEM ALAN

03/04/2023

TEŞEKKÜR

Bu tezin gerçekleŐtirilmesinde bana büyük katkısı olan ve akademik disiplin konusunda örnek aldığım tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Bekir ÇELİK hocama, benden teze ilişkin konularda yardımlarını esirgemeyen Doç. Dr. Hanife AKGL hocama, maddi ve manevi desteklerini benden esirgemeyen anneme, babama, ablam Didar Alan Yolcu'ya ve ablam Gizem Alan'a teŐekkürlerimi sunarım.

Cem ALAN

anakkale, Nisan 2023

ÖZET

ORTAK EBEVEYNLİK VE EBEVEYNLERDE GÜÇ PAYLAŞIMI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Cem ALAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Bekir ÇELİK

03/04/2023, 97

Bu çalışmada aile sistemlerinin yürütücü alt sistemi olarak görülen ve ebeveynlerin çocuk bakım sürecinde kurdukları ittifak olarak tanımlanan ortak ebeveynlik ve boyutlarının ebeveynlerde güç paylaşımıyla aralarındaki ilişkiler incelenmiş; ortak ebeveynlik ve ebeveynlerde güç paylaşımının çeşitli demografik değişkenlere bağlı farklılaşma düzeyleri ve ortak ebeveynlik ile ebeveynlerde güç paylaşımının ebeveynlerin yaşlarıyla aralarındaki ilişkiye bakılmış; ayrıca ebeveynlerde güç paylaşımının ortak ebeveynlik düzeylerini yordama durumu incelenmiştir. Bu kapsamda Çanakkale ilinde bulunan 295 (63 erkek, 232 kadın) katılımcıdan veri toplanmıştır. Yapılan analizler sonucunda ortak ebeveynlik ve alt boyutları ile ebeveynlerde güç paylaşımı arasında bir ilişki olduğu, ortak ebeveynlik ve ebeveynlerde güç paylaşımının demografik değişkenlere bağlı olarak farklılaşmadığı, ortak ebeveynlik ve ebeveynlerde güç paylaşımının ebeveynlerin yaşıyla negatif yönde ve çok zayıf bir ilişkiye sahip olduğu görülmüştür. Ayrıca ebeveynlerde güç paylaşımının ortak ebeveynlik düzeylerini %34,4 oranında açıkladığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Ortak Ebeveynlik, Ebeveynlerde Güç Paylaşımı, Ebeveynlik İttifakı

ABSTRACT

EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN COPARENTING AND POWER SHARING AMONG PARENTS

Cem ALAN

Çanakkale Onsekiz Mart University

School of Graduate Studies

Master of Science Thesis in Educational Sciences

Advisor: Assistant Professor Dr. Bekir ÇELİK

03/04/2023, 97

In this study, the relationship between co-parenting and its dimensions, which is seen as the executive subsystem of family systems and defined as the alliance established by parents in the child care process, with power sharing among parents; the differentiation levels of co-parenting and power sharing in parents due to various demographic variables and the relationship between co-parenting and power-sharing in parents with the age of the parents were examined; in addition, the predictor of power sharing in parents' co-parenting levels was examined. In this context, data were collected from 295 (63 men, 232 women) participants in Çanakkale. As a result of the analysis, it was seen that there was a relationship between co-parenting and its sub-dimensions and power sharing in parents, co-parenting and power sharing in parents did not differ depending on demographic variables, co-parenting and power sharing in parents had a negative and very weak relationship with the age of the parents. In addition, it was seen that power sharing among parents explained the level of co-parenting by 34.4%.

Keywords: Co-Parenting, Power-Sharing in Parents, Parenting Alliance

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

JÜRİ ONAY SAYFASI.....	i
ETİK BEYAN.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
SİMGELER ve KISALTMALAR.....	x
TABLolar DİZİNİ.....	xi

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu	1
1.1.1. Problem Cümlesi.....	8
1.1.2. Alt Problemler	8
1.2. Araştırmanın Amacı	9
1.3. Araştırmanın Önemi	9
1.4. Sayıtlar	13
1.5. Sınırlılıklar	13
1.6. Tanımlar	14

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Ortak Ebeveynlik	15
2.1.1. Aile Sistemleri Teorisi	15
2.1.2. Ortak Ebeveynliğin Tanımı, Bileşenleri ve İlişkili Kavramlar	16
2.1.3. Baba Katılımı	22
2.1.4. Anne Bekçiliği	25

2.1.5.	Ortak Ebeveynlik İlişkisi ve Çocuk Üzerine Yansımaları	29
2.2.	Ebeveynlerde Güç Paylaşımı	30
2.2.1.	Toplumsal Cinsiyet Rollerini ve İş Bölümü	33
2.2.2.	Feminist Teori ve Güç Paylaşımı	36
2.3.	İlgili Araştırmalar	39
2.3.1.	Ortak Ebeveynlik ile İlgili Yapılan Araştırmalar	39
2.3.2.	Ebeveynlerde Güç Paylaşımı ile İlgili Yapılan Araştırmalar	45

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1.	Araştırmanın Modeli	48
3.2.	Araştırmanın Evreni ve Örneklemini	49
3.3.	Veri Toplama Araçları	49
3.3.1.	Demografik Bilgi Formu	49
3.3.2.	Ortak Ebeveynlik İlişkileri Ölçeği	50
3.3.3.	Çift İlişkilerinde Güç Paylaşımı Ölçeği	51
3.4.	Verilerin Toplanması	52
3.5.	Verilerin Analizi	53

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI

4.1.	Ortak Ebeveynlik Toplam Puanı ve Ebeveynlerde Güç Paylaşımı Puanının Demografik Bilgilere Göre Farklılaşmasının İncelenmesine İlişkin Bulgular	58
	Ortak Ebeveynlik Toplam Puanı ve Ebeveynlerde Güç Paylaşımı	58
4.1.1.	Puanının Ebeveynlerin Çalışma Durumuna Göre Farklılaşmasının İncelenmesi	
4.1.2.	Ortak Ebeveynlik Toplam Puanı ve Ebeveynlerde Güç Paylaşımı Puanının Ebeveynlerin Cinsiyetine Göre Farklılaşmasının İncelenmesi ...	59
4.1.3.	Ortak Ebeveynlik Toplam Puanı ve Ebeveynlerde Güç Paylaşımı Puanının Ebeveynlerin Eğitim Durumuna Göre Farklılaşmasının İncelenmesi	60

Ortak Ebeveynlik Toplam Puanı ve Ebeveynlerde Güç Paylaşımı	62
4.1.4. Puanının Ebeveynlerin Çocuk Sayılarına Göre Farklılaşmasının İncelenmesi	
4.1.5. Ortak Ebeveynlik Toplam Puanı ve Ebeveynlerde Güç Paylaşımı Puanının Gelir Düzeyine Göre Farklılaşmasının İncelenmesi	63
4.2. Katılımcıların Yaşı ile Ortak Ebeveynlik Toplam Puanları ve Güç Paylaşımı Puanları Arasındaki İlişkiye İlişkin Bulgular	64
4.3. Ortak Ebeveynlik Toplam Puanı ve Alt Boyutları ile Ebeveynlerde Güç Paylaşımı Puanı Arasındaki İlişkiye İlişkin Bulgular	65
4.4. Ebeveynlerde Güç Paylaşımının Ortak Ebeveynlik İlişki Düzeylerini Yordama Durumuna İlişkin Bulgular	67
BEŞİNCİ BÖLÜM	
SONUÇ ve ÖNERİLER	
5.1. Tartışma	69
5.1.1. Ortak Ebeveynlik İlişkisinin Cinsiyet, Eğitim Durumu, Çalışma Durumu, Çocuk Sayısı ve Gelir Durumu Değişkenlerine Bağlı Olarak Farklılaşmasına İlişkin Bulguların Tartışılması	69
5.1.2. Ebeveynlerde Güç Paylaşımının Cinsiyet, Eğitim Durumu, Çalışma Durumu, Çocuk Sayısı ve Gelir Durumu Değişkenlerine Bağlı Olarak Farklılaşmasına İlişkin Bulguların Tartışılması	72
5.1.3. Ortak Ebeveynlik ve Ebeveynlerde Güç Paylaşımının Ebeveynlerin Yaşlarıyla Aralarındaki İlişkiye İlişkin Bulguların Tartışılması	74
5.1.4. Ortak Ebeveynlik ve Alt Boyutlarının Ebeveynlerde Güç Paylaşımı ile Aralarındaki İlişkiye İlişkin Bulguların Tartışılması	75
5.1.5. Ebeveynlerde Güç Paylaşımının Ortak Ebeveynlik İlişkisini Yordamasına İlişkin Bulguların Tartışılması	80
5.2. Sonuç	81
5.3. Öneriler	82
5.3.1. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler	82
5.3.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler	82
KAYNAKÇA	84
EKLER	I
EK 1. DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU	II
EK 2. ÇİFT İLİŞKİLERİNDE GÜÇ PAYLAŞIMI ÖLÇEĞİ	III
EK 3. ORTAK EBEVEYNLİK İLİŞKİLERİ ÖLÇEĞİ	IV
EK 4. ETİK KURUL İZİNİ	V

EK 5. ÖLÇEK İZİNLERİ	VI
ÖZGEÇMİŞ	VII

SİMGELER VE KISALTMALAR

T.P.	Toplam Puan
n	Frekans
S.S.	Standart Sapma

TABLULAR DİZİNİ

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa No
Tablo 1	Çalışmaya Katılım Gösteren Bireylerin Demografik Özelliklerinin Dağılımı	52
Tablo 2	Cinsiyete Bağlı Gruplara İlişkin Veriler	54
Tablo 3	Çalışma Durumuna Bağlı Gruplara İlişkin Veriler	54
Tablo 4	Eğitim Durumuna Bağlı Gruplara İlişkin Veriler	55
Tablo 5	Ebeveynlerin Yaşıyla Diğer Değişkenlerin İlişkilerine İlişkin Normallik Verileri	56
Tablo 6	Ortak ebeveynlik ve alt boyutları ile ebeveynlerde güç paylaşımı değişkenlerinin çarpıklık ve basıklık değerlerine ilişkin veriler	56
Tablo 7	Ortak ebeveynlik toplam puanları ve güç paylaşımı puanlarının çalışma durumuna göre farklılaşmasına ilişkin veriler	58
Tablo 8	Ortak ebeveynlik toplam puanları ve güç paylaşımı puanlarının cinsiyete göre farklılaşmasına ilişkin veriler	59
Tablo 9	Ortak ebeveynlik toplam puanının ebeveynlerin eğitim durumuna göre farklılaşmasına ilişkin veriler	60
Tablo 10	Güç paylaşımı puanının ebeveynlerin eğitim durumuna göre farklılaşmasına ilişkin veriler	61
Tablo 11	Güç paylaşımı puanının ebeveynlerin çocuk sayılarına göre farklılaşmasına ilişkin veriler	62
Tablo 12	Ortak ebeveynlik toplam puanının ebeveynlerin çocuk sayılarına göre farklılaşmasına ilişkin veriler	63

Tablo 13	Güç paylaşımı puanının gelir düzeyine göre farklılaşmasına ilişkin veriler	63
Tablo 14	Ortak ebeveynlik toplam puanının gelir düzeyine göre farklılaşmasına ilişkin veriler	64
Tablo 15	Katılımcıların yaşıyla ortak ebeveynlik toplam puanları ve güç paylaşımı puanları arasındaki ilişkiye ilişkin veriler	65
Tablo 16	Güç paylaşımı ile ortak ebeveynlik toplam puan ve alt boyutları arasındaki ilişkiye yönelik veriler	66
Tablo 17	Ebeveynlerde Güç Paylaşımının Ortak Ebeveynlik İlişki Düzeylerini Yordama Durumuna İlişkin Veriler	67

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Yirmi birinci yüzyıl getirdiği pek çok başka değişikliğin yanında aile ve evlilik hayatında da değişimler yaratmıştır. Aileye ve ebeveynliğe ilişkin bakış açısı değişmiş, aile ilişkisinin kurulması için iki kişinin evlenmesi ve çocuk yapmalarının gerekli olduğuna yönelik geleneksel bakış açısı zayıflamış ve ebeveynliğin de iki evli yetişkin tarafından sürdürülmesi yönündeki inanç yerini çoklu ebeveynlik biçimlerine bırakmıştır (Abela ve Walker, 2014). Boşanmanın evliliğin rutin öğelerinden biri haline gelmesiyle birlikte tek ebeveynli ya da boşanmış çiftler tarafından evliliğin ortak yürütüldüğü aileler de kurulmuş, hatta bazı çiftler ebeveynlik ilişkisini evlilik ilişkisi olmadan sürdürmeye başlamıştır. Gelenekselleşmiş ebeveynlik algısının değişmesiyle birlikte daha eşitlikçi ebeveynlik ilişkisi kurulmaya başlanmış ve bu durum evlilikler üzerinde de daha olumlu sonuçlar doğurmaya başlamıştır (Deutsch, 2001).

Evlilik üzerine araştırmalar ilk olarak sosyologların ilgi alanı olmuş, psikoloji üzerine araştırmalar daha çok anne-çocuk arasındaki ilişkiye odaklanmıştır (Grych, 2002). Daha geniş bir bakış açısına ihtiyaç olduğunun anlaşılmasıyla birlikte evlilik ilişkileri ve ebeveynlik arasındaki ilişki 80'lerde araştırılmaya başlanmış ve bu iki yapı arasındaki ilişkinin birbirleri üzerindeki etkilerinin önemi görülmüştür (McHale vd., 2012). Bu ilişkide eşlerin ebeveynlik rolünde birbirlerini desteklemeleri ve çocuğun bakım sürecindeki görev ve sorumlulukları paylaşmaları olarak ifade edilen ortak ebeveynliğin aracı rolü görülmüş ve çalışmalar bu yönde genişletilmiştir. Bu bakış açısı değişikliğiyle birlikte eşlerin çocukla ya da birbirleriyle kurdukları ikili ilişkiler yerine eşler ve çocuktan oluşan üçlü yapı arasındaki ilişki ve bunun yarattığı sonuçlar incelenmeye başlanmıştır. Mchale ve arkadaşlarına (2012) göre ilk olarak boşanmış ailelerdeki ebeveynlerin yasal süreçteki rollerine ilişkin bir kavram olarak kullanılan ortak ebeveynlik, zamanla aile kuramcılarının çalışmalarıyla bütünleştirilerek, ailedeki bu üçgensel ilişkiyi tanımlayan bir kavram haline gelmiştir.

Ebeveynlik ittifakı olarak tanımlanan ortak ebeveynlik, ebeveynlerin çocuğun bakımı sürecinde birbirlerini ne derece destekledikleri ya da kötüledikleri ile ilişkili görülmektedir (Gable vd., 1992). Çocuğun doğumuyla birlikte ilişkinin ikili yapıdan üçlü bir yapı haline gelmesiyle, bu üçlü yapıdaki ilişki kurma biçimleri de değişmekte, yeni görevler ve sorumluluklar oluşmakta, bu görev ve sorumlulukları üstlenme sürecinde ebeveynler ittifak halinde olmaktadır. Bu ittifak hali birbirini desteklemeyi içerebildiği gibi, birbirlerinin ebeveynliklerini kötülemeyi de içermektedir. Bu destek ve kötülemenin gerisinde, evlilik ilişkilerinin bu koalisyon üzerinde nasıl etki yarattığı da önemli görülmektedir.

Ortak ebeveynlik ilişkisi çocuğun doğumuyla birlikte başlayıp devam eden bir süreç olarak görülmekle birlikte, çocuğun doğumundan önce, ebeveynler arası ilişkide ortaya çıkmaktadır (Van Egeren ve Hawkins, 2004). Çocuğun gelişim dönemlerine bağlı olarak ortak ebeveynlik ilişkisi de değişebilmekte ve çocuğun bir yetişkin olup evden ayrılmasıyla birlikte bu ilişki sona ermemekte, belirginliği azalmış olsa da sürmektedir. Ortak ebeveynlik aynı zamanda sadece anne ve babanın sürdürdüğü bir etkinlik ve ilişki biçimi olarak görülmemektedir (Feinberg, 2003). Çocuğa yönelik fiziksel ve duygusal destek, aynı zamanda çocuğun gelişim ihtiyaçlarının ve güvenlik ihtiyacının karşılanmasına dayalı bir süreç olan ortak ebeveynlik, bu ebeveynlik rolünün gerektirdiği yeterlilikleri sağlayan herhangi biri tarafından da gerçekleştirilebilmektedir.

Feinberg (2003), ortak ebeveynliğe etki edebilecek üç unsur tanımlamıştır. Bunlar; bireysel etkiler (ebeveyn ve çocuk özellikleri), aile düzeyinde etkiler (ebeveynler arası ortak ebeveynlik ilişkisi) ve aile dışı düzeyde etkilerdir (ekonomik durum ve sosyal destek). Aile sistemlerinin bir ögesi ve bu sistemin yürütücü alt sisteminin bir bileşeni olarak görülen ortak ebeveynlik ilişkisi, aile sisteminin dinamiği içerisinde sürekli değişime uğrayabilmekte ve etkileşim içerisinde bulunduğu diğer sistemlere bağlı olarak, yeni etkilere karşı uyarlanabilmektedir (Boričević Maršanić ve Kušmić, 2013; McDaniel vd., 2018). Ailenin günlük olağan etkileşim döngüsü içerisinde, ortak ebeveynlik ilişkisi de farklı biçimlerde varlığını sürdürmektedir.

Evlilik sürecinde çiftlerin birbirleriyle çatışmalı bir ilişki içerisine girmeleri ve bu çatışma halini ebeveynlik süreçlerine de yansıtarak, ebeveynler arası bir anlaşmazlık durumu yaratmaları; çocukların ebeveynlerden biriyle kurdukları koalisyon, ebeveynlerden birinin bakım görevlerinden kendini çekmesi, çocuğun ebeveynlerinden birinin otoritesini tanımaması, çocuğun çeşitli psikolojik sıkıntılar yaşaması gibi sonuçlar doğurabilmektedir

(Gable vd., 1992). Aradaki güç dengesizliklerinden kaynaklı bu çatışmalar, ebeveynlik ilişkilerini ve ebeveynlerle çocuk arasındaki ilişkileri yıpratarak olumsuz çocuk sonuçları yaratabilmektedir. Bu sonuçlar bebeklik, çocukluk ve ergenlik dönemlerinde çocuk üzerinde etkili olabilmektedir. Katz ve Low'a göre (2004) evlilik içerisinde şiddet görülen ailelerde, ebeveynlerden birisi ortak ebeveynlik ilişkisinde geriye çekilebilmekte, diğer ebeveynin ebeveynliğini eleştirebilmekte veya ebeveynler arası iş birliğinin kurulmasında zorluklar yaşanabilmekte, şiddet geçmişi olan ailelerde aile sistem olarak bir bütün halinde hareket etmekte zorlanmakta ve aileyi oluşturan bireyler daha özerk bir şekilde hareket ederek ailenin işleyişinde düzensizlik yaratabilmektedir. Burada ebeveynler arasında şiddet davranışı görülen ailelerde çocukların da sosyal olarak akranlarına uyum sağlamakta problemler yaşadıkları ve onlarla etkileşim kurmakta zorlandıkları görülmektedir.

Evlilik ilişkisini ebeveynlik ilişkisine etkileri incelendiğinde, eşlerin birbirleriyle ilişkileri tek boyutlu bir yapı olarak ele alınmamakta, bu ilişki aktör-partner ilişkisi şeklinde iki boyutlu bir yapı olarak görülmektedir. Eşlerden birinin diğerine karşı ifade ettikleri evlilik davranışları aktör etkisi, diğerinin bu evlilik davranışlarını deneyimlemesi ise partner etkisi olarak görülmektedir (Klausli ve Owen, 2011).

Klausli ve Owen'a (2011) göre evlilik sürecinde eşlerinden daha fazla düşmanlık ve ilişkide geri çekilme (evlilik ve ebeveynlik sorumluluklarından uzaklaşma) deneyimleyen babaların, daha az deneyimleyenlere göre baba-çocuk arasındaki ilişkideki duyarlılıklarının daha düşük olduğu görülmekte, aynı durumun anneler için de benzer şekilde yaşandığı ve eşlerden her ikisinin de ifade ettikleri destekleyici olumlu evlilik davranışlarının (aktör etkisi) olumlu ebeveynlik sonuçlarıyla ilişkili olduğu görülmektedir.

Ebeveynlik, evli ve çocuklu çiftlerin günlük yaşamda yaptıkları seçimler ve aldıkları kararlar yoluyla oluşmaktadır (Deutsch, 2001). Bireylerin ebeveynlikleri üzerinde etkili pek çok faktör yer alsa da (toplumsal cinsiyet rolü, kariyer, sosyal etkileşimler gibi), tümüyle bu kararların bütün belirleyicileri bu faktörler olmamaktadır. Ebeveynlik paylaşılan bir süreç olarak görülmektedir. Bu paylaşım eşitlikçi bir şekilde yapılabildiği gibi, eşitsiz bir paylaşım da söz konusu olabilmektedir. Ebeveynliğe ilişkin kararlarda olduğu gibi ebeveynliğin paylaşımında da rol oynayan çeşitli faktörler yer almaktadır (ebeveynliğe ilişkin imajlar gibi). Örneğin anneliğe ilişkin kültürel mitler, çocuğun ailenin biricik ögesi olduğunu ve ihtiyaçlarının karşılanmasının ailenin en önemli önceliği olduğunu; bu ihtiyaçları en iyi şekilde karşılayabilecek aile üyesinin ise anne olduğunu vurgulamaktadır. Bu kültürel mitle

şekillenen ebeveynlik sonucunda anne ve babalar hayatlarını çocuk için yeniden düzenlemekte ve bir anlamda bu kültürel miti kendi hayatları yoluyla yeniden devam ettirmektedir. Geleneksel bir ilişkide erkeğe araçsal bir rol yüklenmekte ve mali sorumlulukların yükünü erkek omuzlamaktadır. Kadın ise ifade edici bir rol edinmekte ve ev işleriyle çocuğun bakımı onun görevi olarak algılanmaktadır (Atwood ve Scholtz, 2005). Eşitlikçi bir ilişkide eşler arasında rol geçişleri yaşanabilmekte, eşler arasında aile ve evliliğe ilişkin birbirlerinin kararlarına saygı ve bu kararları paylaşma belirginleşmektedir. Eşitlikçi bir ilişkide gücün somut olarak eşit paylaşılması değil, eşit paylaşıldığına yönelik algı eşler için daha önemli görülmektedir. Gücün paylaşımına ilişkin iki farklı yaklaşımı Bay-Cheng ve arkadaşları (2017), güç paylaşımının otonomcu (belirli alanlara bölünen ve sayılabilen) şekilde yapılabildiği gibi, uyumlu (paylaşılan ve karşılıklılığa dayanan) bir şekilde yapılabildiğini belirtmektedir. Buradan da eşitlikçi bir paylaşımın karşılıklı olduğu vurgusu yapılabileceği sonucu çıkmaktadır.

Toplumdaki cinsiyet eşitlikçiliğine ilişkin algı incelendiğinde, bu algının en önemli belirleyicisinin cinsiyete ilişkin ideoloji olduğu görülmektedir (Davis ve Greenstein, 2009). Bu ideolojinin eşitlikçiliğe doğru eğilim göstermesinin sebepleri ise iki şekilde açıklanmaktadır. İlk açıklama şekli olan çıkar temelli açıklamaya göre, cinsiyet eşitliğinden sağlanan çıkar bu yönde bir eğilimin gelişmesine zemin hazırlamaktadır. Cinsiyet eşitliği erkeklere dönük herhangi bir çıkar sağlamamakla birlikte, kadınların bu yönde bir eğilimden pek çok kazanım elde ettikleri görülmektedir. İkinci açıklama şekli olan maruz kalma temelli açıklamaya göre, cinsiyet eşitliğine dönük ideoloji bireyin eğitim, kişisel deneyim ve sosyalleşme yoluyla bu yönde bir eğilime maruz kalması sonucu kendisine alan yaratmaktadır. Bu iki açıklama birleştirildiğinde, bireyin kendi çıkarına olmayan durumlara maruz kalması sonucu karşıt yönde bir eğilim gösterebileceği şeklinde bir çıkarım yapılabilmektedir. Cinsiyet eşitliği ya da eşitsizliğine ilişkin açıklamaların yanında, bu durumları yaratıcı faktörler arasında eğitim düzeyi, istihdam durumları, ebeveyn figürlerinin sahip oldukları cinsiyet ideolojileri de yer almaktadır. Toplumsal cinsiyet normlarından beslenen güç ilişkileri, heteroseksüel çiftlerin aralarındaki güç dengesizliğinin yaratılmasında ve sürdürülmesinde önemli bir etken olarak yer almaktadır (Knudson-Martin, 2013). Kadına ilişkin sorumluluğunu yükleyen ve bakım verici rolünü yaftalayan bu normlar, erkeğin gücünü ise onun ilişki üzerinde katı bir otorite şeklinde durması yoluyla değil, onun önceliklerinin ilişkinin öncelikleri haline gelmesini sağlayarak pekiştirmektedir.

Bu güç dengesizliği kadının mesleki statü yönünden erkekten daha yüksek konumlarda yer aldığı ya da daha yüksek gelir elde ettiği ilişkilerde bile devam edebilmektedir.

Güç ilişkiseldir ve partnerlerin kendi bireysel ihtiyaçları, hedefleri ve çıkarları için bir diğeri etkileme becerisi olarak açığa çıkar (Knudson-Martin, 2013). Genellikle ilişkilerde daha güçlü olan taraf, zayıf olan tarafın ihtiyaçlarını görmezden gelme ve kendi istekleri yönünde ilişkiyi organize etme yanlısı olmaktadır. Zayıf olan partner güçlü olan partnerin kararlarına uyum sağlama eğiliminde olmakta, süreç bu şekilde işlemezse de her iki tarafın da birbirlerini etkilemeye çalıştığı sonuçsuz güç mücadeleleri yaşanmaktadır. Destekleyici ilişkilerde ise partnerler gücü paylaşma eğiliminde olmakta ve ilişkinin esenliğini ön planda tutarak karşılıklı empati, birbirlerinin düşünce ve kararlarına saygı gibi ilişki becerileri göstermektedir. Bu süreç çeşitli bakım görevlerinin paylaşımında da etkin bir şekilde işlemektedir. Ebeveynlerin gerçekleştirdikleri çocuk bakımı süreci dört farklı aşamada gerçekleşmektedir (Doucet, 2015). Bunlar; çocuğun karşılanmamış ihtiyaçları olduğunu fark etmek, bu ihtiyacın karşılanması için sorumluluk üstlenmek, bakım vermeye dönük eylem ve bu eylem sonrası ihtiyacın karşılandığından emin olmak şeklindedir.

Doucet'e (2015) göre çocuğun bakımı sürecinde üstlenilen sorumluluklar duygusal, toplumsal ve ahlaki sorumluluklar olarak üç kısımda ele alınmaktadır. Duygusal sorumluluklar dikkat ve tepki verme (çocuğun ihtiyaçlarını bilme, çocuğun ihtiyaçlarına dikkat etme, onu düşünme ve ebeveyn bilinci) şeklinde kavramsallaştırılmakta, duygusal ve toplumsal sorumluluklar bakım verme aşamalarında kendilerini görünür kılmaktadır. Toplumsal sorumluluklar bakım verme sürecinin sadece ev içiyle sınırlı bir yapı olmadığını farkında olarak, onun sürdürülmesine sönük organizasyon becerisi (ihtiyaçların nasıl ve kimler tarafından ne şekilde karşılanabileceği) olarak görülmektedir. Ahlaki sorumluluklar ise ebeveynliğe ilişkin değer algılarının bakım sürecini yönlendirmesi olarak görülmektedir. Ahlaki sorumluluklar toplumsal cinsiyet rollerinin ve annelik-babalık rollerinden beklentilerin şekillendirdiği bir yapı olarak görülmektedir. Burada da görüldüğü üzere, ebeveynliğe ilişkin sorumluluklar ile ev işlerine ilişkin sorumluluklar iki farklı ve birbirlerinden ayrı olarak değerlendirilmesi gereken yapı olarak aile içerisinde yer almaktadır.

Toplumsal cinsiyet ideolojisi çift ilişkilerinde bazı sonuçlar yaratmaktadır (Davis ve Greenstein, 2009). Çocuk bakımı ve ev içi iş bölümünde erkeklerin daha eşitlikçi bir ideolojiye sahip olmalarının, onların bu süreçlere katılımını anlamlı düzeyde artırdığı bilinmektedir. Ayrıca daha eşitlikçi cinsiyet ideolojisine sahip ve geleneksel cinsiyet ideolojisine sahip erkeklerle evli olan kadınların, evlilik kalitelerinin düşük olabildiği ve evliliklerinin istikrarlı bir şekilde sürüp sürmemesi üzerinde de bu ideolojilerinin etkili olduğu bilinmektedir. Bay-Cheng ve arkadaşlarına (2017) göre ilişkilerinde güç paylaşımını eşitlikçi olarak algılayan ya da kendilerini ilişkide daha güçlü olarak gören partnerler, ilişkilerini daha yakın ve istikrarlı olarak tanımlama eğilimindeyken, ilişkilerinde kendilerini daha güçsüz olarak gören partnerler ise bu durumun tam tersi bir şekilde, ilişkilerini istikrarsız ve daha az yakın olarak tanımlamaktadır. Gücün eşitsiz dağılımı kadınların ilişkiden duydukları memnuniyet üzerinde de etkili olmaktadır (Handley vd., 2019). Gücün daha eşitlikçi dağıldığı çiftlerde kadınların ilişkilerinden daha memnun oldukları görülmektedir. İlişkiden duyulan memnuniyetin yüksek olması durumunda ise kadınların aradaki güç eşitsizliğini önemli bir sorun olarak görmeme şeklinde bir eğilim gösterebilecekleri de belirtilmektedir.

Lovee ve Katz'ın (2002) İsrail'de yürüttükleri bir çalışmaya göre, ev içi iş bölümü ile evlilik kalitesi arasındaki ilişkide adalet algısı aracı bir rol oynayabilmektedir. Bu çalışmada iş bölümünün daha adil olduğunu düşünen kadın katılımcıların evlilik ilişkilerini daha olumlu görme eğiliminde oldukları görülmekte; bu durum erkek katılımcılar için ise benzer şekilde yaşanmamakta, erkekler için adalet algısı sadece ev içi iş bölümünün adil olup olmadığıyla sınırlanmamakta ve bütün ailevi sorumluluklar genelinde bir değerlendirme söz konusu olabilmektedir. Her iki cinsiyetten katılımcı için de, ev içi iş bölümünün adil olmadığına yönelik algının olması düşük evlilik kalitesi algısına sebep olabilmektedir. Minnotte ve arkadaşlarının (2010) yaptıkları bir çalışmaya göre ise, yüksek düzeyde iş-aile çatışması yaşayan geleneksel cinsiyet ideolojisine sahip kadınlar ile düşük düzeyde iş-aile çatışması yaşayan eşitlikçi cinsiyet ideolojisine sahip kadınların daha yüksek düzeyde evlilik doyumuna sahip oldukları görülmekte; düşük düzeyde iş-aile çatışması yaşayan geleneksel cinsiyet ideolojisine sahip kadınlar ile yüksek düzeyde iş-aile çatışması yaşayan eşitlikçi cinsiyet ideolojisine sahip kadınların daha düşük düzeyde evlilik doyumuna sahip oldukları görülmektedir. Bu çalışmada benzer cinsiyet ideolojisine sahip çiftlerin evlilik doyumlarının daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Buradan çiftlerin benzer cinsiyet algılarına sahip olmalarının, evliliklerinde kendilerine ve eşlerine biçtikleri rollerin

eşleşmelerini sağlayarak onların evlilik ilişkilerinin kendileri açısından daha olumlu seyretmesini sağlayabileceği sonucu çıkarılabilmektedir.

Breznysyak ve Whisman'a (2004) göre eşitlikçi bir güç paylaşımı olan çiftlerde, çiftlerin birbirlerini arzulama düzeyleri yüksektir. Burada aradaki paylaşımın birlikte gerçekleştirilen aktiviteleri de olumlu yönde etkileyebileceği görülmektedir. Çiftlerin cinsellik deneyimleri iki tarafın da katılımına dayanmaktadır. Bu katılımında birbirini arzulama faktörü de etkilidir. Çiftlerin daha eşitlikçi bir güç paylaşımına sahip olmaları onların cinsel hayatlarını da olumlu bir şekilde etkilemekte, bu da evlilik doyumlarını arttırabilmektedir. Maas ve arkadaşlarına (2018) göre iş bölümünden duyulan memnuniyet de eşler arasındaki cinsel doyum ile ilişkili görülmekte, aralarındaki iş bölümünden memnun olan çiftlerin cinsel yaşamlarından da daha memnun oldukları belirtilmektedir; ancak çocukları yeni dünyaya gelmiş çiftlerde kadınlar çocuklarının ihtiyaçlarını karşılamayı öncelikli görevleri olarak gördüklerinden, kendi bedenlerinin çocuklarına ait olduğunu düşünebilmekte ve bu dönemde cinselliğe yönelik daha soğuk davranışlar sergileyebilmektedir. Ayrıca çoklu rollerin sürdürülme çabası da (ebeveynlik, iş yaşamı, eş ilişkisi) çift ilişkisinde cinsel tatmini azaltıcı bir işlev görebilmektedir.

Kadınlar yaşamlarında pek çok rol üstlenmekte (anne, eş, çalışan gibi) ve bu çoklu roller vasıtasıyla aile yaşamı içerisinde var olmaktadır (Stephens ve Franks, 1999). Bu çoklu roller birbirlerini etkileme ve birbirlerinden etkilenmeye müsait bir işleyiş içerisinde. Kadının ebeveyn rolündeki herhangi bir olumsuzluk eşiyle aralarındaki ilişkiyi etkileyebilmekte, aynı zamanda tam tersi bir durum da söz konusu olabilmektedir. Kadının eşiyle yaşadığı olumlu bir deneyim, çocuklarıyla arasındaki anne rolünü olumlu bir şekilde etkileyip bu rolün daha olumlu bir ifade kazanmasını da sağlayabilmektedir. Kadının bu çoklu rolleri içerisinde, bu roller arasında rekabet oluşabileceği gibi, üstlendiği roller içerisindeki deneyimler birbirlerini dengeleyici bir şekle de bürünebilmektedir. Örneğin evlilik ilişkisinde eş rolünde yaşadığı bir stresi, iş hayatındaki bir başarısı yoluyla dengeleyebilmekte ve her iki rolün de daha olumlu bir şekilde seyretmesini sağlayabilmektedir. Kadınların edindikleri çoklu roller içerisinde, bu rollerin kendi içsel istek ve ihtiyaçlarının karşılanması ya da başkalarının istek ve ihtiyaçlarının karşılanması için olup olmadığı da önemli görülmektedir (Thomas, 1977). Kadına toplum tarafından yüklenilmiş rol, onun istek ve ihtiyaçlarını geri plana itmekte ve ona başkalarının istek ve ihtiyaçlarını giderme rolü yüklemektedir. Haas (1982) evlilikteki rolleri; para kazanan rolü,

ev içi işçi rolü, tamirci rolü, çocuk bakıcısı rolü, karar verici rolü şeklinde kategorilere ayırmıştır. Bu rollerin paylaşımı geleneksel bir biçimde yapılabildiği gibi, eşitlikçi bir biçimde de yapılabilmektedir. Kadının çalışma yaşamında daha etkin bir şekilde yer alması, bu rollerin daha eşitlikçi bir şekilde paylaşımına zemin hazırlamaktadır.

Ortak ebeveynlik ilişkisi kurmuş ebeveynlerin birbirlerini desteklemelerinin ya da birbirlerinin çocukla kurdukları ebeveynlik ilişkisini baltalamalarının olumlu ya da olumsuz ebeveyn ilişkileri ve çocuk sonuçları yarattığı görülmektedir. Ebeveynlik ilişkisinin gidişatında çiftlerin aralarındaki güç ilişkilerinin önemi ve güç paylaşımının eşitlikçi ya da eşitsiz olmasına bağlı olarak, ebeveynlik becerilerinin de bu paylaşımın nasıl yapıldığına bağlı olarak şekillendiği görülmektedir. Ülkemizde bu iki unsuru ele alan herhangi bir çalışmanın yürütülmediği de göz önünde bulundurularak, bu çalışma ile ortak ebeveynlik ve ebeveynlerde güç paylaşımı arasındaki ilişkinin ortaya konulması ve bu çalışmanın sonuçlarına bağlı olarak ortak ebeveynlik ve çiftler arasındaki güç ilişkilerinin daha net anlaşılması amaçlanmaktadır. Bu çalışmanın ilgili alan yazına, aile ve evlilik alanında çalışan uygulamacılara katkıda bulunması beklenmektedir.

1.1.1. Problem Cümlesi

Bu çalışmada “İlkokulda çocukları olan ebeveynlerin ortak ebeveynlik ilişkileri ile ebeveynlerde güç paylaşımı arasındaki ilişki nasıldır ve bu ilişki demografik özelliklere göre farklılaşma göstermekte midir?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

1.1.2. Alt Problemler

1) Ortak ebeveynlik toplam puanı ve alt boyutları ile ebeveynlerde güç paylaşımı puanı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

2) Ortak ebeveynlik ve ebeveynlerde güç paylaşımı puanları demografik bilgilere (eğitim durumu, çalışma durumu, gelir düzeyi, çocuk sayısı) göre anlamlı düzeyde farklılık göstermekte midir?

3) Katılımcıların yaşı ile ortak ebeveynlik toplam puanları ve güç paylaşımı puanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

4) Ebeveynler arasındaki güç paylaşımı durumları ortak ebeveynlik ilişki düzeylerini yordamakta mıdır?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı ilkökulda çocukları olan ebeveynlerin ebeveynlerde güç paylaşımı ve ortak ebeveynlik ilişkileri arasındaki ilişkilerin incelenmesidir. Bu kapsamda ortak ebeveynlik ve ortak ebeveynliğin alt boyutları ile ebeveynlerde güç paylaşımı arasındaki ilişkiler incelenmiş, ebeveynlerde güç paylaşımının ortak ebeveynlik düzeylerini yordama durumuna bakılmış ve bu iki değişkenin çeşitli demografik özelliklere (eğitim durumu, çalışma durumu, gelir düzeyi, çocuk sayısı) göre farklılaşma düzeyine ve ebeveynlerin yaşlarıyla aralarındaki ilişkiye bakılmıştır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Feinberg (2003) ortak ebeveynlik kavramını dört bileşene ayırarak incelemiştir. Bu bileşenlerden birisi olan aile etkileşimlerinin ortak yönetimi, kendi içerisinde aile içi koalisyonları, dengeyi ve ebeveynler arası çatışma ilişkisini barındırmaktadır. Aile içi koalisyonlar, ailedeki üyelerin birbirleriyle kurdukları ittifaklar sonucunda oluşmaktadır ve bu ittifaklar üçgenleşme olarak isimlendirilmektedir (Dallos ve Vetere, 2011). Üçgenleşme, ailedeki iki üyenin yaşadıkları gerilim, stres ya da kaygıyı ortadan kaldırmak için üçüncü bir

kişiyi de bu sürece dahil etmeleri olarak tanımlanmaktadır (Buehler ve Weish, 2009). Üçgenleşme, düşük düzeyde farklılaşmaya sahip ailelerin, aile sistemi içerisindeki kaygı ile başa çıkmalarının bir yolu olarak işlev görmektedir. Farklılaşma, içsel ve kişiler arası farklılaşma olarak iki biçimde ele alınmaktadır (Heiden Rootes vd., 2010). İçsel farklılaşma, bireyin kaygı haline karşı kendi duygu ve düşüncelerini açığa vurabilmesi olarak görülmekte; kişiler arası farklılaşma ise ailedeki bireyler arasındaki ayrılık ve birliktelik güçlerinin dengelenmesi, bireylerin kendi deneyimlerinin sorumluluklarını üstlenmesi, sıcak bir ilişki başlatabilmesi, ailedeki sınırları net olarak belirtmesi olarak görülmektedir. Farklılaşmanın düşük olduğu aileler kaygı ile başa çıkmakta zorlanmakta ve bireyler çatışmadan kaçınma, sorumluluğu en aza indirme, diğer iki kişiyi karşı karşıya getirme gibi amaçlarla üçgenleşme yoluna gitmektedir. Örneğin ailedeki güçlü ve otoriter bir babaya karşı, anne kendisini güçsüz hissedebilmekte ve çocuk ile koalisyon oluşturarak çatışmalardan bu yolla uzaklaşabilmekte ya da çocuğa babasını kötüleyerek onlar arasında bir çatışma yaratıp, kendi üzerindeki yükü hafifletebilmektedir.

Ailedeki en küçük kararlı birim olarak görülen üçgenler, aile üyeleriyle kurulabildiği gibi kişilerin yakın arkadaşları, meslekleri ya da çocuklarının öğretmenleri gibi aile dışı kişi ya da unsurlarla da kurulabilmektedir. Üçgenleşme gerçek sorun saptırılarak, başka yeni problemlerle zaman harcanmasına sebep olmakta ve asıl problemin gizlenmesine yardımcı olmaktadır (Brown, 1999). Ebeveynler evliliklerinde yaşadıkları çatışmalara çocukla ittifak kurma yoluyla çocuğu da dahil edebilmekte, bu çatışmalardan uzaklaşabilmek adına tüm suçu çocuğa yükleyerek onu günah keçisi olarak görebilmekte ya da çatışmaların odağını saptırarak çocuk üzerinde bir baskı oluşturabilmektedir (Buehler ve Weish, 2009). Ebeveynler kendi düşük özerklik ve yakınlık düzeylerine bağlı olarak yaşadıkları gerilimlerde çocuğu gerilimlerin azaltılmasında bir aracı olarak görerek, onu uzlaştırmacı ya da bir ittifak unsuru şeklinde kullanmakta, bu durum çocuk üzerinde yıkıcı sonuçlar doğurabilmektedir. Ebeveynler arasındaki çatışmalara çekilen çocuklar, bu anlaşmazlıklardan kendilerini sorumlu hissetmekte ve çeşitli çözüm yolları arayarak, bu çatışmaların üstesinden gelmek için çabalamaktadır (Fosco ve Grych, 2010). Bu çatışmalar sonucu ebeveyn alt sistemi ve çocuk alt sistemi arasındaki sınırların aşınması ve bu sistemler arası geçirgenliğin artmasıyla birlikte çocuklar da ailenin yürütücü alt sistemine dahil olmakta ve ailenin refahı açısından sorumluluk hissetmektedir. Bu sorumluluk, çatışmaların çocuklar tarafından bir tehdit olarak algılanmasına ve bu yolla çatışmaların çözülmesi amacıyla bu çatışmalara dahil olmalarına yol açabilmektedir.

Çocukların ebeveynler arasındaki çatışmalara dahil olmaları, ebeveynlerden herhangi biriyle kurdukları hiyerarşik ilişkinin zedelenmesine ve çatışmalar bitse bile, ebeveyn-çocuk arasındaki çatışmanın sürmesine yol açmaktadır. Çatışmalar çocuklarda suçluluk duygusuna yol açmakta ve ileri dönemlerde çeşitli psikolojik sıkıntılar haline bürünerek çocuğun hayatına yansımaktadır (Fosco ve Grych, 2010). Harold ve arkadaşlarına (2007) göre, ebeveynler arasındaki çatışma çocuklarda bu çatışmadan dolayı suçluluk duygusuna yol açmakta ve çocukların akademik başarılarına olumsuz bir şekilde etki etmektedir. Özellikle çatışmanın yoğun olduğu ve ilkokul çağındaki çocuğun bu çatışmadan ötürü okulda saldırgan bir davranış örüntüsü gösterdiği durumlarda, akademik başarısızlığın daha da arttığı görülmüştür. Davis ve arkadaşlarına (1998) göre, ebeveynler arasında çatışmalı bir ilişkinin olması çocuklarda öfke, saldırganlık ve depresif davranışlara yol açmaktadır. Shaw ve Emery'e (1987) göre ise, ebeveynler boşanmış olsa bile, aralarındaki çatışmalı ilişkinin sürmesi çocuklardaki içselleştirme problemleri (depresyon, kaygı gibi) üzerinde etkili olmaktadır. Bu durum annenin depresif duygu durumu ile de ilişkili bir şekilde sürmektedir. Bu durumun çocukların boşanma sonrasında genellikle annelerinin bakımı altında yaşamlarını sürdürmelerleriyle ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

Evlilik ilişkisinde çatışmaların başlamasıyla birlikte, bu çatışmalar istikrarlı bir şekilde sürmekte ve ebeveynlerin çocuklarıyla olan ilişkilerini de zedelemektedir (Gerard vd., 2006). Evlilik çatışmasının, ebeveyn-çocuk arasındaki çatışmadan daha istikrarlı bir şekilde sürdüğü, ebeveyn-çocuk arasındaki çatışmanın daha değişken bir yapısının olduğu görülmektedir. Evliliklerinde çatışmalı bir ilişki kuran ebeveynler, çocukları üzerinde daha kısıtlayıcı davranışlar sergilemekte ve bu durum çocukta dışsallaştırma problemlerinin (akran zorbalığı, itaatsizlik gibi) ortaya çıkmasına yol açmaktadır. İlkokul çağındaki çocuğa dönük disipline edici davranışların çocuk üzerindeki olumsuz etkileri, çocuğun bu olumsuz durumu dışarıya yansıtmasıyla sonuçlanmaktadır. Stocker ve arkadaşlarına (2002) göre, ebeveynler arası çatışmalardan kaynaklanan ebeveyn düşmanlığı, ilkokul çağındaki çocukların kardeşleriyle aralarında çatışmalı bir ilişkiye yol açmakta ve bu çocuklarda kaygı, depresyon ve kendini suçlamaya dönük davranışlarda artışa yol açmaktadır. Wang ve Crane'in (2001) yaptıkları çalışmaya göre, çocukların depresyon düzeyleri üzerinde babaların evlilikten duydukları doyum, evlilik istikrarı algıları ve üçgenleşmeye ilişkin algıları etki etmektedir. Babaların evlilikten duydukları doyum düşük olduğunda, çocukların depresyon düzeylerinin yüksek olduğu, babaların evlilikten duydukları doyum düşük olmasına rağmen üçgenleşme algılamamalarının çocukların depresyon düzeyine etki

etmediği görülmüştür. Burada babaların evlilik ilişkilerindeki problemleri ebeveynlik süreçlerine yansıtılmalarının çocuklarının depresyon düzeyleri üzerinde olumlu etki yarattığı görülmektedir. Annelere ilişkin değişkenlerin çocukların depresyon düzeylerine anlamlı bir etki yapmadığı da bu çalışmanın bulguları arasında yer almaktadır. Annelerin çoklu rolleri arasında ayırım yapabilme becerilerinin bu sonuçlar üzerinde etkili olmuş olabileceği belirtilmektedir.

Ebeveynler arası çatışmalar, ebeveynler tarafından yapıcı şekillerde ele alınabildiği gibi yıkıcı bir şekilde de ele alınabilmektedir. Yapıcı bir şekilde ele alma, çatışmayı çözmeye yönelik girişimler bütünü olarak görülmektedir. Yıkıcı bir şekilde ele alma ise saldırganlık ve şiddet, çatışmada geriye çekilme, sözlü saldırganlık, ailenin bütünlüğünü bozmaya yönelik tehdit (boşanma gibi) biçimlerinde görülmektedir (Cummings ve Davies, 2002). Çatışmaların olumsuz şekilde ele alınmasının yarattığı olumsuz çocuk sonuçları bilinmekle birlikte, bu sonuçların tümünün ebeveyn kaynaklı olduğu da düşünülmemektedir (Emery vd., 1992). Çocuklardaki olumsuz psikolojik durumların da ebeveynlerin birbirleriyle olan ilişkilerini olumsuz bir şekilde etkilediği ve bu olumsuzluğun evlilik ilişkisine yansiyacak çatışmalara yol açabildiği bilinmektedir. Benzies ve arkadaşlarına (2004) göre, bebeklik dönemindeki çocuklarında dikkat eksikliği ve dış uyaranlara dönük tepkisizlik algılayan ebeveynlerin ebeveynlik stresi yaşadıkları ve bu stresin çocuğun ilköğretim çağındaki davranış problemleriyle ilişkili olduğu görülmektedir. Evlilik, ebeveynlik ve çocuk arasındaki üçlü ilişkide karşılıklı etkileşim ve bundan doğan döngüsel nedenselliğe dayalı bir ilişki olduğu belirtilmektedir (Emery vd., 1992). Anne, baba ve çocuk arasında oluşan ilişkiden doğan bu alt sistemlerin birbirlerini etkilediği ve birbirlerinden etkilendikleri varsayımıyla hareket edilmesinin, bu alt sistemler ve birbirleriyle kurdukları ilişkilerin daha iyi anlaşılmasında ön koşul olarak göz önünde bulundurulması gerektiği belirtilmektedir.

Güç paylaşımının eşitlikçi bir biçimde olmasının çiftlerde karşılıklı saygı, empati, kararların ortaklaşa alınması gibi sonuçlar doğurduğu bilinmektedir. Gücün eşitlikçi bir şekilde paylaşılmasının destekleyici bir ortak ebeveynlik ilişkisi yürütülmesiyle bağlantısının olabileceği düşünülmektedir. Çiftlerde gücün eşitsiz dağılımının ise eşler arasındaki çift ilişkisinde çatışmalı süreçlerin yaşanmasına yol açtığı bilinmektedir. Gücün eşitsiz paylaşımının desteksiz, ebeveynlik ilişkisinin ebeveynlerden biri ya da her ikisi tarafından baltalandığı ve çatışmalı bir ortak ebeveynlik ilişkisi yürütülmesiyle bağlantısı olabileceği düşünülmektedir. Ortak ebeveynlik ile güç paylaşımı arasındaki ilişkilerin

belirlenmesinin, ebeveynler arasındaki ev içi iş bölümü, çocuk bakımı ve diğer ebeveynlik görevleri arasındaki paylaşım ve koordinasyonun çiftler arasındaki güç paylaşımıyla olan ilişkisinin netleşmesine yardımcı olacağı ve baba katılımı, anne kapı bekçiliği gibi ebeveyn davranışlarının arkasında işleyen süreçlerin daha belirgin bir şekilde anlaşılmasına yardımcı olabileceği düşünülmektedir. Alan yazın tarandığında, ortak ebeveynlik ve ebeveynlikte güç paylaşımı arasındaki ilişkiyi ortaya koyan bir araştırma olmadığı görülmüştür. Ayrıca ortak ebeveynlik ve ebeveynlikte güç paylaşımına ilişkin çalışmaların ülkemizde yeni yeni yapılmaya başlandığı görülmüştür. Bu araştırmanın ilgili literatüre katkı sağlayacağı ve yapılacak yeni çalışmalara da zemin oluşturabileceği düşünülmektedir. Araştırmanın sonuçlarından evlilik ve aile danışmanlarının, okul psikolojik danışmanlarının ve aile ile çalışan diğer ruh sağlığı uzmanlarının yararlanabilecekleri düşünülmektedir.

1.4. Sayıtlar

Katılımcıların bu çalışmada kullanılan ölçeklere içtenlikle ve doğru yanıt verdikleri, evli oldukları ve çocuklarının biyolojik annesi/babası oldukları varsayılmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu çalışmada kullanılan ölçme araçlarından biri olan Ortak Ebeveynlik İlişkileri Ölçeği eşlerden birinin diğeri hakkındaki algılarını içeren maddelere sahiptir. Bu maddelerden bazıları çeşitli olumsuz ifadeler içerdiğinden, katılımcıların bu maddelerin yanıtlanmasında zorlanabilecekleri ve gerçek düşüncelerini ya da algılarını geri plana atarak, eşlerini daha olumlu gösterecek yanıtlara yönelebilecekleri ihtimali de söz konusu olmaktadır. Ayrıca ebeveynlerin, eşlerini görmek istedikleri şekilde de yanıtlama ihtimalleri söz konusu olmaktadır. Kullanılan her iki ölçekte de katılımcıların birbirlerine dönük olumsuz davranışlarına ilişkin maddeler yer almaktadır. Katılımcıların bu maddeleri yanıtlamada çekimser kalabilecekleri ve ölçekleri doldurmak konusunda kaygı yaşayabilecekleri düşünülmektedir. Ölçeklerin online ortamda doldurulması, doldurulan mekanın değişiklik gösterebilmesine yol açmaktadır. Eşlerin ölçekleri birlikte doldurabilme

ihtimalleri, ölçek yanıtlarının gerçekçi sonuçlar üretmelerini zorlaştırabilecek bir unsur olarak yer almaktadır.

Demografik bilgi formunda katılımcıların algıladıkları gelir düzeyinin cevabı alınmaktadır. Katılımcıların algıladıkları gelir düzeyi ile gerçek gelir düzeyleri arasında farklılıklar olabileceği, bu durumun da ortak ebeveynlik ve ebeveynlerde güç paylaşımının, katılımcıların gelir düzeylerine bağlı olarak farklılaşıp farklılaşmadıkları konusunda gerçeğe yakın sonuçlar üretmede sıkıntılar yaratabileceği düşünülmektedir.

1.6. Tanımlar

Ortak Ebeveynlik: Çocukların bakım ve yetiştirilmesinde, bu bakımı üstlenen bireyler arasındaki iş birliğine dayalı koordinasyon olarak tanımlanmaktadır (Mchale vd., 2004). Aile sisteminin alt sistemlerinden biri olarak görülen ve ailenin yürütme alt sisteminin bir bileşeni olarak tanımlanan ortak ebeveynlik, çocuğun büyüülmesi sürecinde ebeveynlerin birbirleriyle kurdukları ve çocuğa dönük süreçleri içeren sorumluluk paylaşımının derecesidir (Boričević Maršanić ve Kušmić, 2013). Ortak ebeveynlik ilişkisi ebeveynlerin birbirlerini destekledikleri bir ilişki yoluyla sürdürülebildiği gibi, ebeveynlerin birbirlerinin ebeveynliklerini eleştirdikleri ve bakım görevlerinin sorumluluğunu tek bir ebeveynin üstlendiği desteksiz bir ilişki olarak da sürdürülebilmektedir (Gable vd., 1994).

Ebeveynlerde Güç Paylaşımı: İlişkisel bir öge olan gücün ilişkideki ortaklar arasında, onların istek, ihtiyaç ve hedeflerine bağlı olarak nasıl dağılım gösterdiğini açıklayıcı bir kavramdır (Knudson-Martin, 2013). Güç paylaşımı eşitlikçi ve eşitsiz paylaşım şeklinde iki boyutlu olarak açıklanabildiği gibi; eşitlikçi, hiyerarşik ve anarşist paylaşım şeklinde üç boyutlu bir yapıyla da açıklanabilmektedir (Arıcı Şahin, 2017; Gray-Little vd., 1996).

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu kısımda ebeveynler arasındaki ortak ebeveynlik ve güç paylaşımı ilişkileri hakkında, ilgili literatüre bağlı olarak kuramsal bilgiler verilecek ve bu iki kavram hakkında yurt dışında ve ülkemizde gerçekleştirilen çalışmalara ilişkin bilgiler sunulmuştur.

2.1. Ortak Ebeveynlik

2.1.1. Aile Sistemleri Teorisi

Geçmişteki araştırmalar ilk olarak ebeveyn ve çocuk arasındaki ilişkiye odaklanmış, sonrasında ailenin bir sistem olarak görülmesi, bu sistemin alt sistemlerini oluşturan evlilik ilişkisi ve ebeveyn-çocuk arasındaki ilişkinin birbirleriyle nasıl bir etkileşim kurduğunun öneminin fark edilmesini sağlamıştır. Aile sistemleri yaklaşımı aile sisteminin bütünlük ve düzen içerisinde olduğunu, yani bütünün onu oluşturan parçalarından daha büyük ve daha farklı olduğunu, belirli bir hiyerarşik yapısının olduğunu, yani her alt sistemin de kendi içerisinde bir sistem olduğunu ve uyarlanabilir bir benlik organizasyonu olduğunu, açık ve yaşayan bir sistem olarak değişime ve zorluklara yönelik uyum kapasitesinin olduğunu belirtmektedir (Cox ve Paley, 2003).

Sistem teorisi fiziksel ve sosyal alanlara da uyarlanabilir bir teori olarak görülse de, aileyi bir sistem olarak ele almak temeli belirli ilkelerle kavramsallaştırılmıştır (Minuchin, 1985). İlk olarak aile bir bütün ve aileyi oluşturan üyeler de bu bütünün ayrılmaz birer parçası olarak görülmektedir. Bu kapsamda aile üyeleri bağımsız birer varlık değil, aile içerisinde var olmakta ve bu bağlam içerisinde ele alınmaktadır. Aile sistemi içerisindeki etkileşimsel örüntüler doğrusal olarak değil, döngüsel bir biçimde ele alınmaktadır. Ailenin bir üyesinin davranışının diğer üyede yol açtığı sonuçlara değil, her ikisinin de karşılıklı ve döngüsel bir şekilde birbirlerini etkilediği ve yeni sonuçların ortaya çıktığı bir örüntüye odaklanılmaktadır. Ancak ailede bir üyenin diğerinden daha fazla güce ve nüfuza sahip olması, döngüsel nedenselliğe dayalı ilişkinin doğrusal (lineer) bir hale dönüşmesine yol açabilmektedir (Penfold, 1989). Aile sistemi kendisini korumak, sürdürmek ve belirli bir

sınır içerisinde dengede kalmak için belirli bir durağanlık spektrumunun dengesini sağlayıcı bir düzen ve buna bağlı kalıplar sergilemektedir (Minuchin, 1985). Bu düzen ayarlanabilir ve uyarlanabilir özelliklere sahip olmakta ve ailenin öz düzenleme süreci olarak görülmektedir. Açık bir sistem olarak aile, kendi varlığını sürdürmek için yeni durumlara uyum sağlayabilmektedir. Aile sistemi alt sistemlerden oluşmakta ve ailedeki her bir birey bir alt sistem olarak görülmektedir. Ayrıca aile üyelerinin bir araya gelerek oluşturdukları alt sistemler de (ebeveyn alt sistemi, kardeş alt sistemi gibi) var olmaktadır. Her bir alt sistemin kendi içerisinde de alt sistemleri olabilmekte, bu alt sistemler birbirlerinden görünmeyen sınırlarla ayrılmaktadır. Ancak bazı durumlarda bu alt sistemler arasındaki sınırlar belirsizleşerek aile içerisinde sorunlara yol açabilmektedir. Sistem yaklaşımında bireyin farklılaşmasının önemi vurgulanmakta ve bireyin düşünce ve duygularını ayırabilmesi, rasyonel olması gibi özelliklerinin, onun sağlıklı bir psikolojik iyi oluş içerisinde olmasının göstergesi olduğu belirtilmektedir (Penfold, 1989). Aile yaşayışı içerisinde kendisine biçilmiş olan role uygun olarak davranan bir kadın, bu göstergelere göre farklılaşmamış ve patolojik olarak görülebilmektedir.

2.1.2. Ortak Ebeveynliğin Tanımı, Bileşenleri ve İlişkili Kavramlar

Aile sistemleri teorisiyle birlikte çocukların ebeveynleriyle, ebeveynlerin birbirleriyle ve kardeşlerin kendi aralarındaki ilişkilere bakış değişmiş ve bu süreçler bir bütün olarak aile bağlamında ele alınmaya başlamıştır. Bu alt sistemler aile sistemi içerisindeki parçalar olarak görüldüğünde ve incelendiğinde, tek bir ilişkiye (örneğin anne-çocuk ilişkisine) odaklanan araştırmalardan daha farklı sonuçlar elde edildiği görülmüştür. Aile sistemlerinin alt sistemlerinden biri olan ortak ebeveynliğin varlığı ve etkileri de bu çalışmalarla belirginleşmiştir (Boričević Maršanić ve Kušmić, 2013). Ortak ebeveynlik üzerine araştırmalar ilkin boşanmış çiftlerin sürdürdüğü ortak ebeveynlik ilişkisine odaklanmış, sonrasında bu ilişkinin evli çiftlerde de var olup olmadığının anlaşılması amacıyla, araştırmalar evli çiftler üzerine odaklanmıştır (McHale, 1997). Yapılan çalışmalar bu yapının evli çiftlerde de var olduğunu gösterince, araştırmalar evli çiftler üzerinde yoğunlaşmıştır (Feinberg, 2002).

Ebeveynlik ilişkisi ve ortak ebeveynlik ilişkisi birbirlerinden farklı yapılardır. Ortak ebeveynlik ilişkisi ebeveynler arasındaki yatay bir ilişki iken, ebeveynlik ilişkisi ise ebeveyn ve çocuk arasındaki dikey bir ilişki olmaktadır (Molla Cusi vd., 2020). Ebeveynlik ittifakı olarak da adlandırılan ortak ebeveynlik çocuğun bakımı sürecinde, bu bakımı üstlenen kişiler arasındaki koordinasyon olarak tanımlanmaktadır (McHale vd., 2004; Van Egeren, 2003). Bu tanım bir yönüyle yanıltıcı bir etki yaratabilmektedir. Genellikle çocuğun bakımında pek çok ihtiyacı anne tarafından karşılandığından, babanın kendi sorumluluğunu yerine getirmediği düşünülebilmektedir. Ortak ebeveynlik kavramında ise buradaki iş bölümü, çocuğun somut ihtiyaçlarının karşılanması sırasındaki iş bölümü olarak görülmemekte, bakım süreci bir bütün olarak ele alınmakta ve buradaki iş bölümü göz önüne alınmaktadır (Mchale vd., 2004).

Ortak ebeveynlik bireylerin çocuğun yetiştirilmesi sürecinde ebeveyn rolünde yahut ebeveyn figürü rolünde, ortaya çıkan sorumluluğu üstlenirken birbirleriyle sağladıkları koordinasyon, destek veya bu koordinasyon ve desteğin eksikliği olarak ortaya çıkmaktadır. Bu ilişkinin ortak ebeveynlik ilişkisi olarak adlandırılabilmesi için çocuğun yetiştirilmesine yönelik sorumluluğun eşit paylaşılması gerekmekte, paylaşımın eşitliğinin derecesi daha çok bireylerin sosyal ortamlarından etkilenmelerine bağlı bir sonuç olarak ortaya çıkmaktadır (Feinberg, 2003). Ebeveynlerin sorumlulukları adil bir şekilde paylaşmaları ve bu sorumluluk paylaşımıyla iş bölümünden duydukları memnuniyet, somut olarak iş bölümünün eşit bir şekilde paylaşılmasından daha önemli görülmektedir (Feinberg, 2002).

Ortak ebeveynlik yapabilecek bireyler genellikle heteroseksüel ve evli çiftler olarak görülse de bu ilişki çocuğun bakımını ve sorumluluğunu karşılıklı anlaşmayla ve toplumun genel anlayışına uygun olarak üstlenen iki kişi tarafından gerçekleştirilebilmektedir (Van Egeren ve Hawkins, 2004). Ortak ebeveynlik görevini üstlenen kişilerin evlilik gibi bir yükümlülüğü yerine getirme zorunlulukları bulunmamaktadır. Ortak ebeveynlik ilişkisi için çocuğun sorumluluğunu paylaşmaları yeterli olmaktadır (Boričević Maršanić ve Kušmić, 2013). Ortak ebeveynlik ilişkisi bireylerin cinsiyetlerinden, cinsel kimliklerinden, biyolojik olarak çocukla bağları olup olmamasından bağımsız olarak ele alınmaktadır. Çocukla kurulan ortak ebeveynlik ilişkisi aynı ortamda bulunmaktan bağımsız olarak, zihinsel bir temsil şeklinde de kurulabilmektedir. Ebeveynlerden birisinin aileyle birlikte yaşamaması, onun ortak ebeveynlik ilişkisindeki partnerlerden biri olmadığı anlamına gelmemektedir. Örneğin boşanmış ebeveynlerde, ebeveynlerden biri çocukla ve diğer ebeveynle aynı

ortamda bulunmamasına rağmen ortak ebeveynlik ilişkisi devam etmektedir (Van Egeren ve Hawkins, 2004).

Ortak ebeveynliğin ne zaman başladığıyla ilgili farklı bakış açıları bulunsa da, çocuğun doğumuyla birlikte ortak ebeveynlik ilişkisi somutlaşmaktadır. Bu ilişkinin belirleyicileri olarak, çocuğun doğumu öncesi çiftlerin birbirleriyle kurdukları ilişki ve çocuğun doğumuna ilişkin bakış açıları ele alınmaktadır (Van Egeren ve Hawkins, 2004). Bireylerin kişisel özellikleri de onların ortak ebeveynlik deneyimlerini belirleyebilmektedir. Bu kişisel özellikleri tanımlayıcı ifadelerden en uygunu ego gelişimi olarak görülmektedir. Kişinin dış dünya ve kendisini nasıl algıladığının kavramsal ifadesi olan ego gelişimi, kişinin diğer bireylerden farklılaşmasını, bilişsel olarak karmaşıklığını ve dürtü kontrol kapasitesini içermektedir. Ego gelişimi yüksek bireylerin diğer insanların davranışlarına karşı öz dayanıklılık düzeylerinin daha yüksek olduğu düşünülmektedir. Bu da bireylerin ortak ebeveynlik ilişkisine girdikleri partnerleriyle daha olumlu ilişkiler kurabileceği ve onları onaylayacakları bir ebeveynlik ortamının oluşmasını sağlayabilmektedir. Buna karşın, dürtü kontrolü düşük ve buna bağlı olarak da daha tepkisel bireylerin eşleriyle uzlaşma ve onların taleplerini önemsemeye daha fazla güçlük yaşayabilecekleri düşünülmektedir (Van Egeren, 2003).

Feinberg (2003) ortak ebeveynliği dört bileşenli bir yapı olarak ele almaktadır. Bu bileşenler; çocuğun yetiştirilmesine ilişkin konularda anlaşma veya anlaşmazlık, çocuğun bakımı sürecindeki iş bölümü, ortak ebeveyn rolünün diğer ebeveyn tarafından desteklenmesi ya da kötülenmesi ve aile etkileşimlerinin ortak yönetimi şeklinde isimlendirilmektedir. Çocuğun yetiştirilmesine ilişkin konularda anlaşma, ebeveyn figürlerinin çocuğun yetiştirilmesi sürecinde ahlaki konular, çocuğun ihtiyaçları, beklentiler, çocuğun duygusal ihtiyaçlarının karşılanması gibi konularda vardıkları fikir birliği olarak tanımlanmaktadır. Ebeveyn figürlerinin aralarındaki anlaşma ya da anlaşmazlık çocuğun gelişimi üzerinde de etki etmekte ve oluşan kronik anlaşmazlık durumu, çocuğun ileriki yaşamında çeşitli psikolojik sıkıntılar yaşamasına yol açabilmektedir. Anlaşmazlık durumunun her zaman sorunlara yol açmadığı da bilinmektedir. Ebeveyn figürlerinin aralarındaki anlaşmazlıkların farkında olarak müzakere etmeleri ve bu anlaşmazlıklara çözümler üreterek üstesinden gelmeleri, aile üzerinde olumsuzluklara yol açacak durumların ortaya çıkmasını engelleyebilmektedir.

Çocuğun bakımı sürecindeki iş bölümü, ebeveyn figürlerinin çocuğun bakımı ve ev işlerinin gerçekleştirilmesi sürecindeki görev ve sorumluluk paylaşımları olarak tanımlanmaktadır (Feinberg, 2003). Görev ve sorumluluk paylaşımına ilişkin algı, bu paylaşımlar sonrasında oluşabilecek çatışma ya da çatışmasızlık gibi sonuçlara etki edebilmektedir. Görev ve sorumluluk paylaşımının adil olduğuna yönelik bir algı daha farklı bir sonuç yaratabilmekte iken, eşitsiz olduğuna yönelik bir algı evlilik kalitesinin düşmesine yol açabilmektedir. Ortak ebeveynlik sürecindeki iş bölümünden duyulan memnuniyet de, ebeveynlerin aralarındaki evlilik ilişkisinin niteliğine etki etmektedir. Ebeveynlerin çocuğun bakımı sürecinde esnek ya da katı bir tutuma sahip olmaları da aralarındaki iş bölümüne etki etmektedir. Esnek bir tutumun daha olumlu sonuçlara yol açabileceği düşünülse de, iş bölümünde katı bir tutuma sahip ebeveynlerin yeni durumlara daha erken müdahale edip daha hızlı çözümler üretebilecekleri düşünülmektedir.

Ortak ebeveyn rolünün diğer ebeveyn tarafından desteklenmesi, ebeveynin ebeveynliğe ilişkin kararlarının, yetkinliğinin diğer ebeveyn tarafından kabulü ve onaylanması; diğer ebeveyn tarafından ebeveynlik rolünü sürdürmesine yönelik teşvik ve ebeveynliğine saygı duyulması olarak tanımlanmaktadır. Ortak ebeveyn rolünün diğer ebeveyn tarafından kötülenmesi, ebeveynin aldığı kararların diğer ebeveyn tarafından eleştirilmesi, küçümsenmesi, reddedilerek görmezden gelinmesi olarak tanımlanmaktadır (Feinberg, 2003). McHale'in (1997) yaptığı çalışma ebeveynlerin çocuğun yanında birbirlerini aşağılayabildikleri gibi, bir ebeveynin yokluğunda diğer ebeveynin çocuğa ilgili ebeveyni kötüleyebildiklerini göstermektedir. Bu durumların açıklanması için açık ortak ebeveynlik ve gizli ortak ebeveynlik terimleri önerilmektedir. Açık ortak ebeveynlik ilişkisinde, ebeveynler çocuğun yanında çatışmayı sürdürüp birbirlerini aşağılayabilmekte ve bu durumdan çocuk olumsuz bir şekilde etkilenebilmektedir. Gizli ortak ebeveynlik ilişkisinde ise, diğer ebeveynin yokluğu durumunda çocukla kurulan ilişkide, ebeveynin çocuğun yanında diğer ebeveyni aşağılaması ve kötülemesi söz konusu olmaktadır.

Aile etkileşimlerinin ortak yönetimi ebeveynlerin aile sistemlerinin yönetici alt sistemindeki önemli bir sorumluluğu olarak görülmekte ve üç yönlü olarak ele alınmaktadır (Feinberg, 2003). İlk yönü, ebeveynlerin kendi davranışlarını kontrol etmesi ve birbirleriyle etkileşimleri üzerindeki sorumluluklarıdır. İkinci yönü, ebeveynlerin sahip oldukları tutum ve davranışlarının ilişkideki sınırlar üzerindeki etkileri sonucu, ebeveyn-ebeveyn ilişkisine başka aile üyelerinin de dahil olması durumudur. Üçüncü yönü, ebeveynlerin tüm aile

ilişkilerine dengeli bir şekilde katkıda bulunma dereceleri'dir. Ranta ve arkadaşlarına (2022) göre ortak ebeveynliğin öğrenme, birlikte büyüme ve paylaşma olarak adlandırılabilir beşinci bir boyutu daha bulunmaktadır. Bu boyut eşlerin ortak ebeveynlik deneyimlerinden öğrendiklerini ve bu deneyimle birbirlerini geliştirdiklerini vurgulamaktadır.

Van Egeren ve Hawkins (2004) de ortak ebeveynliği çerçevesinde çalışmış ve dört bileşenli bir yapı olarak açıklamışlardır. Bu bileşenler; ortak ebeveynlik dayanışması, ortak ebeveynlik desteği, ortak ebeveyni kötüleme ve paylaşılan ebeveynlik şeklindedir. Ortak ebeveynlik dayanışması, ortak ebeveynlik ilişkisi kurmuş ikilinin, bu ilişki sırasında birlikte büyümesi ve yakınlık kurmaları olarak tanımlanmaktadır. Kurdukları ilişkinin sıcaklığı bu yakınlığın göstergesi olarak görülmektedir. Ortak ebeveynlik desteği, bir partnerin diğerinin ebeveynlik hedeflerine ulaşması için çabalarırken ona sunduğu destek ya da buna ilişkin algıları olarak tanımlanmaktadır. Ortak ebeveyni kötüleme, bir partnerin diğerinin ebeveynlik hedeflerine ulaşması için çabalarırken onu engellemeye dönük tutum, düşünce ve davranışları olarak tanımlanmaktadır. Paylaşılan ebeveynlik, çocukla kurulan bakım ilişkisinde ebeveynler arasındaki iş bölümü olarak tanımlanmaktadır. Ebeveynlerin çocuğun bakım sürecine katılmalarının derecesi ve birlikte katılımlar burada önem arz etmektedir.

Ortak ebeveynlik ilişkisinin sürdürülme biçimleri üç şekilde tanımlanmaktadır. Bunlar destekleyici ortak ebeveynlik, desteksiz ortak ebeveynlik ve karma ortak ebeveynlik olarak kavramsallaştırılmaktadır (Gable vd., 1994). Destekleyici ortak ebeveynlik ebeveynlerin çocuğun yetiştirilmesi sürecinde fikir birliği içerisinde hareket etmeleri ya da bir ebeveynin çocuğun bakımı sürecinde diğer ebeveynle yardımlaşması şeklinde açıklanmaktadır. Desteksiz ortak ebeveynlik ebeveynlerden birinin ötekini çocuğun bakımı sürecindeki çabalarını baltalaması, çocukla olan etkileşimi kesintiye uğratması ya da diğer ebeveynin çocuğun bakımı sürecindeki yardım talebine olumsuz geri dönüş sağlaması şeklinde açıklanmaktadır. Karma ortak ebeveynlik ise destekleyici ve desteksiz ortak ebeveynlik arasında gidip gelen ortak ebeveynlik ilişkisi olarak açıklanmaktadır. Belsky ve Hsieh'in (1998) yaptıkları çalışmaya göre eşler arasındaki desteksiz ortak ebeveynlik ilişkisi evlilik ilişkisini olumsuz bir şekilde etkilemekte ve eşlerin birbirlerine duydukları sevgiyi azaltıcı bir etki yaratmaktadır. Okul çağına gelmiş çocuklar ve ebeveynleriyle yürütülen bir çalışma ise, destekleyici olmayan ortak ebeveynlik ilişkisinin çocuğun uyumsuz davranışlarıyla ilişkili olduğunu bulgulamıştır (McConnel ve Kerig, 2002). Yapılan bu

çalışmalar ortak ebeveynlik ilişkisinde çiftlerin birbirlerine destek olmamalarının onların aile yaşantılarını olumsuz bir şekilde etkilediğini göstermektedir.

Evlilik ilişkisi ve ortak ebeveynlik ilişkileri aile sistemlerinin farklı alt sistemlerine dayanmaktadır. Evlilik ilişkisi karı-koca ilişkisine odaklanırken, ortak ebeveynlik ilişkisi anne, baba ve çocuk arasındaki ilişkiye odaklanmaktadır. Evlilik ilişkisi ortak ebeveynlik ilişkisinden önce başlamakta ve ortak ebeveynlik ilişkisi başladığında da sürmektedir. Evlilik ilişkisinin bitmesi ise ortak ebeveynlik ilişkisinin de bitmesi anlamına gelmemektedir. Boşanan çiftlerde de ortak ebeveynlik ilişkisi sürmektedir (Boričević Maršanić ve Kušmić, 2013). Devam eden evliliklerde evlilik ilişkisinin nasıl sürdüğünün bilinmesi için evlilik kalitesi incelenmektedir. Evlilik kalitesi çiftlerin evlilikten duydukları doyum, evlilik uyumu, evlilik bütünlüğü gibi alt kavramlarla açıklanmaya çalışılmaktadır (Erbek vd., 2005). Evliliğin kalitesi, ortak ebeveynlik ilişkisinin de olumsuz bir şekilde sürmesine sebep olabilmektedir. Burada bireylerin kişilik özellikleri ve bağlanma biçimleri de etkili olmaktadır. Kaygılı-kaçınan bağlanma yapısına sahip bir ebeveyn, eşiyle ortak ebeveynlik ilişkisi kurmakta zorlanabilmekte, bu durum çatışma ve uyumsuz bir ilişkiyi doğurabilmektedir (Favez vd., 2005). Ebeveynliğin kalitesi ise, ebeveynlerin çocuğun büyütülmesi sürecinde birbirleriyle kurdukları ilişkinin destekleyici olup olmamasıyla ilişkili olmaktadır. Ebeveynlerin birbirlerini desteklemesi, birbirlerinin çocukla ilgili kararlarına saygı duymalarıyla, her iki ebeveynin de birbirlerinin çocukla kurdukları bağa önem vermesiyle, çocuğun ihtiyaçlarının karşılanması sürecindeki etkileşimle ilişkili olmaktadır. Destekleyici bir ortak ebeveynlik ilişkisinin kurulması, ebeveynlerin evliliklerine yaptıkları yatırımla da ilişkili olabilmektedir. Ebeveynlerin evliliklerine sosyal, duygusal ve maddi olarak daha fazla yatırım yapmaları, onların daha yüksek düzeyde ortak ebeveynlik ilişkisi kurmalarına zemin hazırlayabilmektedir. Tam tersi durumda, ilişki kalitesi düşük çiftler evliliklerine yaptıkları yatırımın daha düşük düzeye olmasından dolayı daha düşük düzeyde destekleyici ortak ebeveynlik ilişkisi kurabilmektedir (Dush vd., 2011).

Ortak ebeveynlik ilişkisi, ebeveynlerin birbirleriyle ilişkileri ve birbirleriyle oluşturdukları karşılıklı bağımlılık ilişkisiyle de bağlantılı olmaktadır (Murphy vd., 2017). Bu ilişkide cinsiyet önemli bir faktör olarak yer almaktadır. Gelişen toplumsal yapıyla birlikte ortak ebeveynlik ilişkisinde baba katılımı artış göstermiş olsa da, hâlâ bakım yükünün büyük bir kısmını anneler üstlenmektedir. Çocuğun doğumuyla birlikte ebeveynlik ilişkisi işbirlikçi ya da rekabetçi bir hal alabilmektedir. İşbirlikçi bir ebeveyn-çocuk ilişkisi

olumlu çocuk sonuçları yaratırken, rekabetçi ebeveyn-çocuk ilişkisi çocuk ile ebeveynin diğer bakım verene karşı koalisyon kurmalarına ve bu üçgenleme sonucunda çocuğun olumsuz bir ilişki sarmalı içerisinde karmaşalarla dolu bir yaşantı sürmesine yol açabilmektedir. İşbirlikçi ve rekabetçi ilişki birbirlerine karşıt unsurlar olarak düşünülse de, birbirlerine karşı yükselen dikey yapılar olarak düşünülmelerinin daha doğru olduğu belirtilmektedir.

2.1.3. Baba Katılımı

Babalık üzerine yapılan ilk araştırmalar, onun ahlaki rehberlik rolüne odaklanmış; zamanla yapılan çalışmalar sırasıyla para kazanma, cinsiyet rolü modeli, evlilikte sunduğu destek ve son olarak çocuk yetiştirme yönlerini araştırma ihtiyacı duymuştur (Lamb, 2000). Babalığın çocuk yetiştirme yönünü oluşturan baba katılımı kavramı incelenmeye başlanmış ve bu durum babalığın niteliksel yanlarından (erkeklik, otorite gibi), ölçülebilir olan niceliksel yanlarına (çocukla geçirilen zaman) doğru araştırmaların kaymasına zemin hazırlamıştır. Burada ilk olarak baba ile çocuğun geçirdiği zaman incelenmiş, ardından babanın çocuk için harcadığı mesai (çocuğun refahı için giderilmesi gereken ihtiyaçlar) ve bu mesainin niteliği de hesaba katılarak incelemeler genişletilmiştir.

Ortak ebeveynlik ile ilişkili bir kavram olan baba katılımı üç bileşenli bir yapıyla açıklanmaktadır (Pleck, 2012). Bunlar; babanın çocukla bizzat ilgilenmesini içeren etkileşim bileşeni, erişilebilirlik bileşeni ve çocuğun bakımı sürecinde bakımın gerçekleşip gerçekleşmediğinden emin olmayı ve çocuğun bakımına yönelik kaynakların sağlanmasını içeren sorumluluk bileşeni olarak kategorize edilmektedir (Lamb, 2000; Pleck, 2012). Baba katılımını inceleyen çalışmalar çoğunlukla babanın çocuk ile geçirdiği zamana odaklanmış, bu zamanı da birlikte aktivite yapılarak geçirilen zaman ve sadece bir arada olunan zaman olarak ikiye ayırmışlardır (Pleck, 2102). Etkileşim bileşeni, çocukla bizzat ilgilenilen zaman olarak tanımlanmakta; erişilebilirlik bileşeni çocuğun ihtiyaç duyduğu anda, ebeveynin ona yardım edebilecek bir pozisyonda yer alması olarak tanımlanmakta; sorumluluk bileşeni ise çocuğun refahı ve salahı için gerçekleştirilen eylemler bütünü olarak tanımlanmaktadır (Lamb, 2000). Erişilebilirlik, etkileşime yönelik potansiyel uygunluk olarak görülürken, etkileşim babanın bakım verme sürecinde çocuk ile gerçekleştirdiği ortak faaliyetler bütünü

olarak görülmektedir ve doğrudan temas söz konusudur (Parke, 2000). Bundan ötürü sorumluluk ve etkileşim bileşenleri birbirleri yerine kullanılmaya başlanmış, çocuğun ihtiyaçlarının giderilmesi sürecinde kaynakların sunulması amacıyla yapılan etkinlikler (örneğin; çocuğun hastalanması durumunda doktor randevusunun alınması gibi) babanın bizzat katılımıyla gerçekleştiğinden, bu iki bileşen arasındaki karışıklık yeni bir açıklama yapma gerekliliğini doğurmuştur (Pleck, 2012). Yapılan yeni tanımlama ile baba katılımı süreci çocukla kurulan ilişkideki sıcaklık ve hassasiyet ile açıklanmaya çalışılmıştır. Yeni tanımlanan bileşenler; olumlu aktivite katılımı, cevap verme, kontrol, sosyal ve maddi dolaylı bakım şeklinde açıklanmış ve bunlara ek olarak, bu işleyişin yolunda gidip gitmediğine yönelik aracı bir bileşen olarak süreç sorumluluğu bileşeni eklenmiştir.

Baba katılımının bileşenlerinden biri olan sorumluluk, ailenin yönetim süreciyle de ilişkili görülmektedir (Parke, 2000). Ev ortamının çocuk için organize edilmesi ve çocuğun dış dünya ile sosyalleşmesi için çeşitli dış faaliyetlerin organize edilmesi (okul, kreş gibi) süreci yönetsel bir işleyişi gerektirmektedir. Doğumdan orta çocukluğa kadar genellikle annenin üstlendiği bu faaliyetler, orta çocukluktan sonra da yine annenin sorumluluk alanı içerisinde kalabilmektedir. Anne ve babanın bu yönetsel faaliyetleri gerçekleştirmede eşit yetenekte oldukları bilirse de babaların bu faaliyetlere daha az katılım gösterdiği görülmektedir. Çocuğun yaşının artmasıyla bağlantılı olarak baba katılımının azaldığı da bilinmektedir (Lamb, 2000). Ancak burada annenin çalışıp çalışmama durumu da etkilidir. Çalışan bir annenin varlığı, baba katılımının artmasını sağlayıcı bir rol oynayabilmektedir. Annelerin babalık rolüne ilişkin inançları, babaların kendi babalık duygularına yaptıkları yatırım üzerinde etkili olmakta ve onların baba katılım düzeyleri de etkilenmektedir (McBride vd., 2005). Annelerin babaların babalık rolüne ilişkin inançları baba katılımının belirleyicilerinden bir olarak işlev görmekte ve baba katılımının erişilebilirlik boyutu üzerinde düzenleyici bir etkiye bulunmaktadır. Bu sonuca bağlı olarak babaların mesai dışı zamanlarını çocukla geçirip geçirmeyecekleri, annelerin babalık hakkındaki inançlarına göre belirlenebilmektedir.

Baba katılımını etkileyen faktörler incelendiğinde, bu konuda pek çok faktörün etkili olduğu görülmektedir. Babaların baba katılımına ilişkin olumlu tutumlarının baba katılımını arttırdığı, tam tersi durumda ise baba katılımının azalabildiği bilinmektedir. Babaların kendi babalık rollerine ilişkin yaptıkları atıflar ve nasıl bir babalık kimliği inşa ettikleri de katılım düzeylerini etkilemektedir. Burada inanç, yani tutum ile kişilik yapısı ve buna bağlı olarak

inşa edilen babalık kimliği arasındaki fark görülmektedir. Babanın babalık kimliği ile bakım verici kimliği arasındaki fark da önem arz etmektedir (Pleck, 2012). Katılım doğrudan katılım (bebeğin bezini değiştirme, yemeğini yedirme gibi) ve dolaylı katılım (çocuğun odasını düzeltme, yemeğini hazırlama gibi) şeklinde ikiye ayrıldığından, babalar babalık kimliği ile dolaylı (para kazanma gibi) etkinlikleri gerçekleştirirken, bakım verme kimliği ile doğrudan çocuk bakımı sürecine dahil olmaktadır (Parke, 2000; Pleck, 2012). Baba katılımının yüksek olması, olumlu çocuk sonuçları oluşacağı anlamına gelmemektedir (Parke, 2000). Çocuğun psikolojik iyi oluşu açısından olumsuz bir baba-çocuk ilişkisinin varlığı, baba katılımının yüksek olmasının, çocuğun psikolojik iyi oluşunun olumsuz etkilenmesine yol açabilmektedir. Baba-çocuk ilişkisinin niteliği burada önemli bir rol oynamaktadır.

Destekleyici bir ortak ebeveynlik ilişkisi baba katılımını arttırabilmekte, rekabetçi bir ortak ebeveynlik ilişkisi ise baba katılımının azalmasına sebep olabilmektedir. Aynı zamanda baba katılımı da ortak ebeveynlik ilişkisine etki edebilmektedir. Çocuğun doğumuyla birlikte çocuğun sorumluluklarının büyük bir kısmını anne üstlenmekte ve baba bu süreçte daha az sorumluluk üstlenebilmektedir. Çocuğun büyümesi ve gelişiminin ilerlemesiyle birlikte (yürümeye ve konuşmaya başlaması gibi) babanın katılımı artmakta, ancak bu katılım daha çok çocukla birlikte oyun oynama ya da vakit geçirme şeklinde kendisini göstermektedir. Katılımın dozunun artmasıyla birlikte bazı ortak ebeveynlik ilişkilerinde destekleyicilik artabilmekte iken, bazılarında ise annenin daha fazla savunmaya geçmesi ve anne bekçiliği davranışlarını sergilemesine yol açabilmektedir. Ayrıca baba katılımı düzeyinde çocuğun cinsiyeti de önemli bir etken olmaktadır. Babaların erkek çocuklarla daha fazla oyun oynadıkları ve onların bakım süreçlerine daha az katkı sundukları bilinmektedir. Cinsiyet kaynaklı bu davranışın sonucunda da anne bekçiliği davranışları ve zayıflatıcı ortak ebeveynlik ilişkileri ortaya çıkabilmekte; bu durumdan farklı olarak, babanın erkek çocukla daha fazla ilgilenmesi destekleyici ortak ebeveynlik ilişkisine olumlu bir katkı sunabilmektedir. Ayrıca destekleyici ortak ebeveynlik ilişkisi babaların kız çocuklarının bakımına katılımını arttırıcı bir rol oynayabilmektedir (Jia ve Schoppe-Sullivan, 2011). Çocuğun bakımı için yüksek düzeyde motivasyonlu babalar ya da yüksek düzeyde motivasyonlu annelerin çatışma yaşamaları daha olası görülmektedir. Bu türden motivasyona sahip ebeveynlerin çocuğun bakım sürecine katılımlarının engellenmesi (örneğin; baba katılımının anne tarafından kısıtlanması) ebeveynlerin kendisini dışlanmış hissetmesine yol açabilmektedir (Van Egeren, 2003).

Baba katılımı üzerinde yalnızca annenin babayla çocuk arasındaki ilişkiye dönük engelleyici ya da destekleyici davranışları değil, babanın kendi köken ailesinde kendi babasıyla aralarındaki ilişki gibi farklı faktörler de etki etmektedir (Jesse ve Adamsons, 2018). Örneğin olumlu bir baba-çocuk ilişkisiyle büyütülmüş olan bir baba, çocuğuyla olan ilişkisinde de olumlu bir katılım gösterme potansiyeline sahip olacaktır. Benzer şekilde olumsuz bir baba-çocuk ilişkisiyle büyütülmüş olan bir baba kendi çocuğuyla kurduğu ilişkide ya telafi yoluna gidecek ya da çocukla olumsuz bir ilişki kurma potansiyeline sahip olacaktır. Baba katılımı üzerinde etkili olan bir başka faktör de çocuk merkezliktir. Hohmann-Marriott'un (2011) yürüttüğü bir çalışmaya göre evlilik ilişkisi başlayan çiftlerin baba katılımı düzeyleri, çalışmaya dahil edilen birlikte yaşayan ve çocukları olan çiftler ile evli olup çocukları olan çiftlere göre daha yüksek bulunmuştur. Çiftlerin çocuğun doğumuyla birlikte evlenmesinin, babanın çocuğun bakımı ve çocukla ilgili süreçlere katılımını artırdığı görülmüştür. Yapılan evliliğin temelini çocuğun doğumunun oluşturmasının, evlilik ilişkisindeki ana odağın çocuk olarak görülmesini sağladığı düşünülmektedir. Ayrıca ilgili çalışmada bu çiftlerin ilişki kalitesinin de, evli ve işbirlikçi bir ortak ebeveynlik ilişkisi kurmuş çiftlerin ilişki kalitelerinden anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmüştür. Buradan çocuk odaklı evliliğin, ebeveynlerin evlilik ilişkilerinde herhangi olumsuz bir etki yaratmadığı sonucu çıkarılabilmektedir.

2.1.4. Anne Bekçiliği

Anne bekçiliği ortak ebeveynliğin bir bileşeni olarak görülmektedir (Schoppe-Sullivan vd., 2015). Anne bekçiliği, annelerin çocuk bakımı sürecinde babalarla kurdukları iş birliğine dayalı ilişkiyi engellemeye dönük çabaları olarak tanımlanmaktadır. Baba katılımını engellemeye dönük bu istek, bir dizi inanç ve davranış olarak görünürlük kazanmakta ve babanın ev işleriyle çocuğun bakımına katılımını sınırlandırıcı bir sonuç yaratmaktadır. Annenin babanın katılımını yönetmesi ve şekillendirmesi anne bekçiliğinin baba katılımını engelleyici bir unsur olarak var olmasına sebep olmaktadır. Anne bekçiliği üç boyutlu bir kavramsallaştırmayla açıklanmaktadır. Bu boyutlar; annenin çocuğun bakımına ve ev içi işlere yönelik sorumlulukları üstlenme çabası, katı ölçütler belirleme ve baba katılımını yönetme ve şekillendirme şeklinde tanımlanmaktadır (Gaunt, 2008).

Anne bekçiliğine ilişkin bir başka tanım, anne bekçiliğini iki boyutlu bir süreç olarak açıklamaktadır: baba katılımını destekleme ve baba katılımını örseleme (Schoppe-Sullivan vd., 2015). Baba katılımını destekleme, anne kapı açma davranışı olarak da isimlendirilmektedir. Bu boyut annenin babayı çocuk bakımı ve ev işlerine yönelik cesaretlendirmesi, babanın çocuk bakımına ilişkin görüşlerinin önemsenmesi ve ondan da fikir alınması gibi davranışlarla açıklanmaktadır. Baba katılımını örseleme, anne kapı kapatma davranışı olarak da isimlendirilmektedir. Babanın çocuk bakımına ilişkin görüşlerinin eleştirilmesi, babanın çocuk bakımına ilişkin gerçekleştirdiği davranışları annenin düzeltme çabası gibi davranışlarla açıklanmaktadır.

Allen ve Hawkins (1999) anne bekçiliğini üç boyutlu bir yapıyla açıklamaktadır. Bu boyutlar, standartlar ve sorumluluk, annelik kimliğinin onaylanması ve farklılaştırılmış aile rolleri olarak tanımlanmıştır. İlk boyut olan standartlar ve sorumluluk, annenin baba katılımını engellemek adına ev içi işler ve bakım görevlerine yönelik standartlar belirlemesi olarak açıklanmaktadır. Anne bekçiliği sergileyen bir kadın, eşinin ev işleri ve bakım görevlerine katılımını engellemek için üst düzeyde standartlar belirleyebilmekte ve bu standartlara bağlı olarak yürütülmeyen görevleri eleştirerek, yeniden yaparak ya da bu görevlerin baba tarafından yerine getirilmesini engelleyerek bekçilik davranışı gösterebilmektedir. Buna karşın bazı annelerin destekleyici ve işbirlikçi bir ilişki kurmak ve babaların katılımını daha da nitelikli hale getirmek için belirli standartlar getirebildikleri de görülmektedir. İkinci boyut olan annelik kimliğinin onaylanması, kadına yüklenmiş olan annelik rolünün kadın tarafından özümsemişi ve dışsal olarak doğrulanması sonucunda, baba katılımını annenin kendi annelik kimliğine dönük tehdit olarak algılaması sebebiyle bekçilik davranışı sergilemesi olarak görülmektedir. Üçüncü boyut olan farklılaştırılmış aile rolleri, toplumsal yapının aile üyelerine biçtiği rollere bağlı olarak, kadının ev içi işleri kendi sorumluluk alanı olarak görmesiyle ilişkili inançlar bütünü olarak açıklanmaktadır. Ailedeki sorumluluk ve rollerin keskin bir şekilde ayrımı ve net sınırlar çizilmesi geleneksel aile yapısında daha belirgin iken, ilişkinin daha işbirlikçi bir şekilde sürdüğü ailelerde rol geçişleri fazla ve sınırlar daha belirsizdir (Allen ve Hawkins, 1999; Haas, 1982). Annenin çocuk üzerinde ve ev işleri üzerinde sorumluluk hissetmesi, ona bu sorumluluklardan kaynaklı bir statü ve otorite kazandırmakta ve buradan kazandığı gücü baba ile paylaşmak konusunda isteksiz davranabilmektedir (Gaunt, 2008). Aynı zamanda annenin kadın kimliğini temsil etmesi ve toplumsal cinsiyet rollerinden kaynaklanan bir zorunluluk hissederek çocuk bakımı ve ev işlerinin sorumluluğunu kendi üzerinde hissetmesi, babanın

katılımını engelleyici bir davranış döngüsüne yol açabilmektedir. Annelik kimliğinin anne üzerindeki baskısı da anne bekçiliği davranışına yol açabilmekte ve annenin babayı kendi annelik kimliğine yönelik bir tehdit unsuru olarak algılaması, anne bekçiliğine yönelik davranışları tetikleyebilmektedir. Ancak anneler çoğu zaman anne bekçiliği davranışlarının ve baba katılımına ilişkin sonuçlarının farkında olmamaktadır.

Puhlman ve Pasley (2013) anne bekçiliğine ilişkin tanımların davranış boyutuna yeterince değinmediklerini vurgulayarak, anne bekçiliğine ilişkin üç boyutlu bir model önermişlerdir. Bu boyutlar ilgili araştırmacılar tarafından kontrol, cesaretlendirme ve cesaret kırma olarak adlandırılmıştır. İlk olarak baba katılımını kısıtlama ve baba katılımını cesaretlendirme olarak iki boyutlu bir yapıyla açıklanmaya çalışılan anne bekçiliğinde annelerin bir kontrol odağı olarak yer aldıkları vurgulanmış ve üç boyutlu bir yapının bu davranışı açıklamada daha etkili olacağı belirtilmiştir. Anne bekçiliği baba katılımını düzenlemenin bir yolu olarak görüldüğünden, burada annenin baba-çocuk ilişkisini kontrol etme çabası göz önündedir. Annenin kontrol çabası aile içerisinde sahip olduğu güç ile ilişkilidir. Ailede karar alıcı bir rolde bulunan anne, baba katılımı ve baba-çocuk ilişkisi üzerinde belirleyici bir rol oynayabilmektedir. Ancak ailede güçsüz bir pozisyonda yer alan ve kararlarda etkin bir rolü olmayan annenin, anne bekçiliği davranışını sergileme düzeyinin daha düşük olabileceği düşünülmektedir. Burada annenin kontrole sahip olmasının daha yüksek düzeyde anne bekçiliği davranışı sergileyeceği anlamına gelmemektedir. Cesaretlendirme, baba katılımını artırmaya yönelik davranışlar bütünüdür. Annenin babayı çocukla ilgili süreçlere katılıma yönelik cesaretlendirmesi, olumlu ebeveynlik sonuçlarıyla ilişkilendirilmiştir. Burada annenin babayı katılıma teşvik etmesi işbirlikçi bir ilişkinin oluşmasını sağlayabileceği gibi, annenin kendisini yetersiz görmesinden kaynaklı olarak, çocukla ilgili süreçlere katılımın düşmesine de yol açabilmektedir. Cesaret kırma ise, annenin babayı ve onun babalığını eleştirmesi ve engellemesinin derecesi olarak tanımlanmaktadır.

Puhlman ve Pasley (2013) anne bekçiliğinin iki tipte (kutuplaşmış annelik ve kararsız annelik) sergilendiğini belirtmiştir. Kutuplaşmış annelerin baba katılımına yönelik beklentilerinin olduğu ve yüksek düzeyde cesaretlendirici ya da cesaret kırıcı anne bekçiliği davranışları sergiledikleri belirtilirken, kararsız annelerin anne bekçiliği davranışlarının belirsiz olduğu ve birbirine yakın düzeyde cesaretlendirici ya da cesaret kırıcı anne bekçiliği davranışları sergiledikleri belirtilmiştir.

Gaunt (2008) tarafından yapılan bir çalışmada annelerin benlik saygısı ile anne bekciliği arasında zıt yönlü bir ilişki olduğu bulgulanmış ve annelerin benlik saygısı düştükçe babalarla rekabet etme eğilimlerinin arttığı görülmüştür. Ayrıca toplumun anneliğe verdiği değer arttıkça annelerin bekcilik davranışını sergileme düzeylerinin de yükseldiği görülmüş ve annenin annelik kimliğine bağlılığı arttıkça yine anne bekciliği davranışlarını sergileme düzeylerinin de yükseldiği görülmüştür. Düşük gelir ve eğitim seviyesine sahip annelerin anne bekciliği davranışına daha yatkın oldukları da gözlenmiştir. Annelerdeki dindarlık eğiliminin artmasının da bekcilik davranışını arttırdığı bulgusuna ulaşılsa da, Schoppe-Sullivan ve arkadaşlarının (2015) yaptıkları çalışmaya göre, dindarlık düzeyi daha yüksek olan annelerde kapı açma davranışını sergileme düzeyinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Yapılan bu çalışmalar dindarlık düzeyinin anne bekciliği davranışıyla arasındaki ilişkinin belirsizliğini göstermektedir. Kulik ve Tsoref (2010) tarafından İsrail’de yaşayan ve çocuklarının yaşları 2-6 arasında değişen 88 kadın katılımcıyla yürütülen çalışmada, anne bekciliği özelinde annelerin çocuk bakımı sorumluluğunu babalarla paylaşmalarını etkileyen değişkenler incelenmiştir. Annenin sahip olduğu toplumsal cinsiyet ideolojisine bağlı olarak edindiği tutumun anne bekciliğini açıklamada çalışmadaki diğer değişkenlere göre daha yüksek düzeyde katkıda bulunduğu görülmüş, annenin daha liberal bir ideolojik tutuma sahip olmasının baba katılımını teşvik düzeyini yükselttiği görülmüştür. Daha muhafazakar bir ideolojik tutuma sahip annelerin baba katılımını engelleme potansiyeline sahip olabileceği görülmüştür. Annenin baba katılımından duyduğu memnuniyet düzeyinin de anne bekciliği üzerinde etkili olduğu bulunmuş, katılımdan daha memnun annelerin bekcilik davranışı sergileme düzeylerinin daha düşük olduğu görülmüştür. Geniş aileden yardım alma ile anne bekciliği arasında negatif bir ilişki olduğu görülmüş ve kadınların çocuk büyütme sürecinde yakın akrabalarından destek görmelerinin, onların baba katılımına dönük daha ılımlı bir eğilim geliştirmelerinde yardımcı olabileceği düşünülmektedir.

Annenin bekcilik rolünün altında babanın çocukla kurduğu ilişkiyi kontrol etmek yer aldığından, anne bekciliği baba katılımını kolaylaştırabildiği gibi engelleyici bir rol de üstlenebilmektedir. Annelerin babanın ebeveyn rolünü daha önemli görmeleri, babaların çocuğun bakım sürecine katılımını arttırmakta ve destekleyici bir ortak ebeveynlik ilişkisinin bulunması baba katılımını arttırmaktadır. Anne bekciliği ve baba katılımı arasındaki ilişkinin şekillenmesinde önemli bir unsur da çalışma durumudur. Ebeveynlerin her ikisinin de çalışması ya da sadece babanın çalışmasına bağlı olarak annelerin anne bekciliği davranışları

değişkenlik gösterebilmektedir. Sadece babanın çalıştığı bir ailede anne baba katılımını gerekli görmeyebilir iken, her iki ebeveynin de çalışması durumunda anne baba katılımını daha gerekli görebilmektedir (Schoppe-Sullivan vd., 2008). Babaların ortak ebeveynlik ilişkisine katılımlarının artması ve karar verme süreçlerine daha fazla katkıda bulunmalarının olumlu ebeveynlik sonuçları yarattığı bilinmektedir. Ayrıca annelerin baba katılımını engellemeye yönelik girişimlerinin de rekabetçi bir ortak ebeveynlik ilişkisinin kurulmasına sebep olduğu bilinmektedir (Murphy vd., 2017).

2.1.5. Ortak Ebeveynlik İlişkisi ve Çocuk Üzerine Yansımaları

Çocukların ebeveynlerin evlilik ilişkisinde bir tampon görevi gördüğü ve eşlerin boşanma ya da ayrılma ihtimallerini azalttığı bilinmektedir (Belsky ve Hsieh, 1998). Evlilik sürecine boylamsal olarak bakıldığında ise, çocukların evlilik üzerinde olumsuz etkiler yaratabildikleri de görülmektedir. Çocuğun doğumuyla birlikte ebeveynler arasındaki evlilik doyumunun düştüğü bilinmektedir. Evlilik doyumunun düşüklüğüne etki eden iki önemli faktörün olduğu bilinmektedir. Bunlar evlilik etkileşimi ve ebeveynlerin kişilik özelliklerine bağlı bir eğilim olan nevrotizmdir. Ebeveynlerin kişilik özelliklerinin evliliğe etkileri incelendiğinde, daha az nevrotik özellikler gösteren çiftlerin (depresiflik düzeyleri düşük, kaygı düzeyi düşük, düşmanca bir tutum takınmayan) evlilik ilişkilerinin daha olumlu olduğu, tam tersi durumdaki çiftlerin ise eşlerine duydukları sevginin daha düşük olduğu görülmektedir. Yüksek düzeyde uyumlu (yardımsever, güvenilir ve bağışlayıcı özelliklere sahip) çiftlerin evliliklerinin daha iyi bir şekilde yürüdüğü, dışa dönüklük özelliğine sahip bireylerin ise eşlerine duydukları sevgi düzeyinin yüksek olduğu görülmüştür. Evlilik içerisindeki değişimlerde ise eşler arası iş bölümünden çok, evlilik etkileşiminin etkili olduğu ve bu etkileşimin kişilik özelliklerinden bağımsız olarak evlilik üzerinde etki ettiği görülmektedir.

Ortak ebeveynliğin çocuk üzerindeki etkileri incelendiğinde; çocuğun yetiştirilmesi sürecinde ebeveynlerin farklı fikirlere sahip olmaları, çocuğun davranışlarını şekillendirici bir etki yaratabilmektedir. Çocuğun herhangi bir davranışı gerçekleştirip gerçekleştirmemesi konusunda ihtilafa düşen ebeveynler ve çocuğun bu davranışının ebeveynleri arasında çatışmaya yol açtığını görmesiyle, bu davranıştan kaçınmasına yol açabilmektedir. Başka bir

durum ise, ebeveynlerden herhangi birisi ile çocuk arasında bir ittifak durumu oluşabilmekte ve burada da oluşan güç dengesizliği sonucu çocuk farklı ve aykırı davranışlara ve diğer ebeveyne dönük sınır ihlallerine (ebeveynin otoritesini tanımama gibi) yönelebilmektedir (Belsky vd., 1996). Murphy ve arkadaşlarına (2016) göre rekabetçi ortak ebeveynlik ilişkisi çocuklar üzerinde olumsuz sosyal gelişimsel sonuçlar doğurmaktadır. Yaptıkları çalışmanın sonuçlarına göre, eşler arasında rekabetçi bir ortak ebeveynlik ilişkisi kurulması ve sürdürülmesi, çocuklarda çeşitli duygusal dışavurum problemleri açığa çıkartmakta ve bebeklik döneminden itibaren bu ilişkiye maruz kalan çocuklar ilkökul çağına geldiklerinde çeşitli psikolojik sıkıntılar yaşayabilmektedir.

2.2. Ebeveynlerde Güç Paylaşımı

İnsanlar birbirlerine bağımlı canlılar olarak toplumsal yapı içerisinde yer almakta ve bu bağımlılık, insanların istek ve taleplerinin karşılanması sırasında da yaşanmaktadır (Dunbar ve Burgoon, 2005). Kişiler arası ilişkilerde de bireyler amaçlarını gerçekleştirmek için bir diğerine ihtiyaç duymaktadır. Bu ihtiyaç ise bağımlı olunan kişiye güç kazandırabilmektedir. Bir sosyal yapı olarak aile de birbirine bağlı ve ihtiyaçları yönünden bağımlı insanlardan oluşmakta, bu ihtiyaçların karşılanması sürecinde güç bir ya da birden fazla aile üyesinin elinde toplanabilmektedir.

Genel tanımıyla güç kendi amaçları için bir başkasını etkileyebilme yeteneği olarak açıklanmaktadır (Bentley vd., 2007). İlişkide bir diğerinin davranışlarını ve tutumlarını etkileyebilme derecesi olarak görülmektedir (Sprecher ve Felmlee, 1997). Güç kavramı çeşitli teorik bağlamlarda incelenmiş ve sosyal, ilişkisel vb. tanımlamalar getirilmeye çalışılmıştır. Çeşitli kaynaklar (bilgi, statü, para) ve bunların dağılımındaki eşitsizlikten oluşan güç ile bunların eksikliğinden doğan bağımlılık ise bu açıklamalar arasında yer almaktadır. Kaynaklara sahip birey ile bundan yoksun olan kişiler arasında bir güç hiyerarşisi oluşmakta ve yoksunluk beraberinde bağımlılığı da getirmektedir (Bentley vd., 2007).

Güç genellikle kaynaklar üzerindeki kontrol olarak görülmekle birlikte, güncel tanımı daha çok kaynakları kullanarak bir başkasını etkileyebilme kapasitesine yoğunlaşmaktadır. Genel bakış açısında bireyin sahip olduğu kaynaklar sosyoekonomik

kaynaklar olarak görülse de, diğer pek çok unsur da gücün ifadesi için bir araç haline gelebilmektedir. Burada bireylerin birbirlerine ve var olan kaynaklara duydukları bağımlılık önemli olmaktadır. Bireyin bir diğerine ilişkin gücünde, diğerinin bu kaynaklara ilişkin ihtiyacının derecesi önemli görülmektedir (Körner ve Schütz, 2021). Çift ilişkilerinde ilişkiyi devam ettirme sürecinde önemli bir faktör olan güç, ilişkide alınan kararların belirlenmesi, ilişkiye bir yön verme ve kurulan iletişimde önemli bir faktör olarak yer alma görevini üstlenmektedir. Çift ilişkisinde güçlü olan taraf ilişkiye ilişkin kararlarda daha etki ve söz sahibi bir rol üstlenirken, güçten daha az nemalanan taraf çeşitli psikolojik sıkıntılar yaşayabilmekte veya bu eşitsiz ilişki iki taraf arasında çeşitli çatışmaların yaşanmasına yol açabilmektedir (Vrabel vd., 2020). İlişkilerde gücün ve kararların paylaşımı, partnerler arasındaki çatışmaları azaltabilmektedir. Burada her iki partnerin eşit güçte olması değil, ilişkiden doğan gücü ve ilişkide alınan kararları paylaşma dereceleri önemli olmaktadır (Kaura ve Allen, 2004).

Çift ilişkilerinde var olan güçten ziyade, bireylerin kendilerinde algıladıkları güç onların davranışları açısından daha yüksek düzeyde belirleyici bir rol oynamaktadır. Bireylerin öznel güç algılarının yüksek olması, nesnel güçlerinden bağımsız olarak ilişkiyi daha eşitlikçi görmelerini sağlayabilmekte ve ilişkiden duydukları memnuniyet düzeyini de yükseltebilmektedir. Çiftlerin ilişkinin farklı konularında kendilerini güçlü hissetmeleri, onların ilişkiyi daha eşitlikçi olarak algılamalarını ve bu ilişkiden memnun olmalarını sağlayabilmektedir (Körner ve Schütz, 2021). Kadın ve erkeklerin ilişkilerinden memnuniyet düzeyleri incelendiğinde, ilişkideki statünün ilişkiden duyulan memnuniyet ile ilişkisinin olduğu ve bireylerin ilişkide kendilerini gördükleri konuma bağlı olarak o ilişkiden memnun olma durumlarının da değişiklik gösterebildiği görülmektedir. Kadınların ilişkide daha yüksek statüde bulunmalarının ilişkiden duydukları memnuniyeti arttırabildiği, erkeklerin ise daha düşük statüde bulunmalarının, onların ilişkilerinden daha memnun olmalarını sağlayabildiği görülmektedir (Bentley vd., 2007).

Gücün davranışsal ve duygusal göstergeleri cinsiyete bağlı olarak farklılaşabilmektedir (Dunbar ve Burgoon, 2005). Erkeklerin ilişkilerine kadınlara göre daha az yatırım yapma eğiliminde oldukları bilinmektedir. Bu yatırımın düşüklüğü en az ilgi ifadesiyle açıklanmaktadır. Erkeklerin bu tutumları, ilişkiye bağlılık düzeylerinin de daha düşük olmasına yol açmakta ve ilişkide daha güçlü taraf olarak yer almalarına sebep olabilmektedir. Bu durum ilişkiye yönelik alınan kararlarda söz konusu olmamaktadır.

İlişkiye daha çok yatırım yapan taraf kadınlar olduğundan, ilişki hakkındaki pek çok karar kadınlar tarafından alınmaktadır (Sprecher ve Felmlee, 1997).

Falbo ve Peplov (2020) tarafından yapılan bir çalışmada, güç stratejilerinin cinsiyete bağlı olarak nasıl kullanıldıkları araştırılmıştır. Yapılan bu çalışmada erkek katılımcıların doğrudan güç stratejilerini kullandıkları, kadın katılımcıların ise tek taraflı güç stratejilerini kullandıkları görülmüştür. Doğrudan güç stratejilerinin kullanılmasıyla ilişkisel memnuniyet arasında bir ilişki olduğu ve tek taraflı güç stratejileriyle de bağımsız karar almanın ilişkili olduğu bilindiğinden, cinsiyete dayalı bu farklılığın aradaki güç dengesizliğinden kaynaklanabileceği düşünülmüştür. Bu çalışmada katılımcılara verilen bir gelecek hedefi sonrası görüşleri alındığından, farklı yaşam durumlarında farklı güç stratejilerinin etkinleştirilmesi gibi bir durum oluşabileceği düşünülmüştür. Çiftlerde gücün paylaşımının aldığı biçimler incelendiğinde ise eşitlikçi, hiyerarşik ve anarşist yapıda üç tip paylaşım olduğu görülmektedir (Gray-Little vd., 1996). Eşitlikçi paylaşım kararların alınmasında partnerlerin birbirleriyle uzlaşarak sonuca vardıkları bir ilişki yaratırken; hiyerarşik paylaşımında partnerlerden birisi daha güçlü bir konumda yer aldığından, ilişkideki kararlarda daha güçlü olan partner belirleyici rol oynamakta; anarşist bir paylaşım olduğu çiftlerde ise güç paylaşımındaki belirsizlik karar almada da bir belirsizlik yaratarak, çiftlerin ilişkilerine yönelik alacakları her yeni karar, çiftler arasında yeni bir çatışmanın doğmasına yol açabilmektedir. Anarşist bir paylaşımın olduğu çiftlerin evliliklerinden duydukları memnuniyetin de güç paylaşımındaki belirsizliğe bağlı olarak düşük olduğu bilinmektedir. Uzlaşma eğiliminde olan eşitlikçi çiftlerle, eşlerinin gücüne uyum sağlayabilen hiyerarşik paylaşımına sahip çiftlerde ise evlilikten duyulan doyumun daha yüksek olduğu bilinmektedir.

İlişkilerde erkeklerin duygusal güç yönünden daha yoksun bir durumda oldukları ve bunun ilişkide karşı cinse bağımlı bir hale gelmelerine yol açabileceği bilinmektedir. Erkeklerin yetiştirilme tarzlarının (örneğin, anneye bağımlı bir şekilde yetiştirilmiş bir erkek) bu yoksunluğun ana sebeplerinden biri olduğu görülmektedir (Scher, 1995). İlişkilerdeki güç hiyerarşisinde erkeğin daha güçsüz bir pozisyonda yer alması, onun bu durumdan kurtulmak için ilişkiye zarar verebilecek çeşitli olumsuz davranışlara yönelmesine sebep olabilmektedir. İlişkilerde gücün eşitsiz dağılması ise erkek ya da kadın, güçlü ya da güçsüz hangi pozisyonda olmasından bağımsız olarak, ilişkinin çatışmalı bir yapıya bürünmesine yol açabilmektedir. Gücün dağılımından oluşan eşitsizlik durumunda cinsiyete bağlı olarak farklı davranış ve tutumlar sergilenebilmektedir (Bentley vd., 2007). Kaura ve

Allen'in (2004) üniversite öğrencileriyle yürüttükleri çalışma, ilişkilerinde kendi güçlerinden memnuniyetsiz olan partnerlerin flört yaşadıkları bireylere dönük şiddet içeren davranışlarda bulunabildiklerini bulgulamıştır. Bu davranışların her iki cinsiyetten bireylerde de görüldüğü bulgular arasındadır. Bu çalışmada ilişki gücünden memnuniyetsizlik ile flört şiddeti arasında cinsiyete bağlı bir farklılaşma bulgulanmıştır. Her iki cinsiyetten bireyin de, ilişki gücünden memnun olmadığı durumlarda şiddet içeren davranışlara yönelebildiği görülmüştür.

2.2.1. Toplumsal Cinsiyet Roller ve İş Bölümü

Geçmiş yüzyıllarda ailede birincil maddi kazancı sağlayan ve ailenin geçimini sağlayan birey baba olarak görülmüştür. Günümüz toplumlarında ise kadının da çalışma hayatına katılmasıyla birlikte bu süreç değişmiş ve anne çalışsın ya da çalışmasın, maddi kazancın eşit bölüşümüne ilişkin bir bakış açısı gelişmiştir. Her ne kadar bir eşitlik algısı oluşsa da ailede maddi kazanç sağlayan birey söz ve eylemleriyle kendisini ailenin karar alıcı unsuru ve otoritesi olarak görebilmiştir (Atwood, 2012). Kadının çocuk bakımını ve ev işlerini üstlenmesi, onun emeğinin maddi bir kazanç haline dönüşerek görünürlük kazanmasını engellemekte ve emeğini görünmez kılmaktadır. Bu durum da erkeğin egemenlik algısının pekişmesine ve kadının cinsiyet rolü içerisinde sıkışarak, üstlendiği görevleri kendi doğasının bir parçası olarak görmesine yol açabilmektedir. Burada toplumsal cinsiyet rolünün kadına biçtiği bakım veren rolünün etkileri görülmektedir (Gregoratto, 2017).

Toplumsal cinsiyet rolleri bireylerin içselleştirdiği bir olgu olmaktan ziyade, yaşam içerisindeki sosyal etkileşimler yoluyla görünürlük kazanan bir yapıdadır. Bireyler evlilik ilişkileri sırasında kendilerine biçilen cinsiyet rolüne bağlı kalarak ev işlerinin bölüşümünde, bu bölüşümden kendilerine düşen kısmı evliliğin doğasına uygun bir pay olarak görüp, bu ev içi görevleri kendi cinsiyet rollerine uygun bir şekilde sahiplenerek yerine getirmektedir (Deutsch vd., 2003). Erkeklerin ev işlerinde geri plana çekilip tüm yükü kadının bir göreviymiş gibi görmeleri, gelenekçi bakış açısına sahip kadınlar için bir problem olarak algılanmamakta ve bu eşitsiz durum kadınlar için herhangi bir olumsuz psikolojik sonuç yaratmayabilmektedir.

Toplumsal cinsiyet rollerinden doğan bir başka eşitsiz bakış açısı, kadınların çalışma hayatına atılmaları sonrası eşleriyle yaşadıkları maddi sıkıntılardır. Her iki eşin de çalışması durumunda bile kadın için ana gelir ve geçim kaynağı kocasının maaşı olarak görülebilmekte ve kendisinin maaşı eşi tarafından ikincil gelir olarak algılanabilmektedir. Kadın, kendi kazancının aileye sunduğu katkıyı yardımcı bir kazanç olarak algılayabilmektedir. Bu algının temelinde kadının ev için yapılan harcamaların sorumluluğunu üstlenmesi gibi sebepler yer almaktadır. Kadının kazancını görünmez kılan bu durum, eşler arasında da bu paranın değersiz ve ekstra harcamalar için kullanılan bir miktar olarak görülmesine yol açabilmektedir (Deutsch vd., 2003). Çift ilişkilerinde gücün para ve statüden çok, cinsiyet ile ilişkisi daha güçlüdür. Çift ilişkisinde erkeklerin kendilerini ailenin geçimini sağlayan biricik özne olarak görmeleri, eşlerinin onlardan daha fazla maddi kazanç elde etmeleri durumunda, onlarda çeşitli depresif duygu durumlarına yol açabilmektedir. Kadının ilişkide daha güçlü bir konuma erişmesi, onun eşinden daha fazla kazanmasıyla değil, yönetim ve organizasyon becerilerinin yüksek olmasıyla ilişkili görülmektedir (Atwood, 2012). İlişkilerde maddi kazancı daha yüksek olan taraf daha güçlü taraf olarak düşünülse de, erkeklerin bu gücü kullanmaları kadınlara göre daha baskın olmaktadır (Deutsch vd., 2003). Kadınların eşlerine göre daha yüksek maddi kazançlarının olması onları ev işlerinin bölüşümünde daha da rahatlatır da yine de bu bölüşümün eşit bir hale gelmediği, hatta bazı ailelerde kadının bunu yanlış bir durum gibi algılayarak eşlerine göre daha fazla ev içi sorumluluk alma rolüne giriştikleri bilinmektedir. Erkekler için ise daha fazla maddi kazanç daha az ev içi iş için bir çıkış kapısı olarak görülebilmektedir. Ev içi işlerin bölünmesinde kadının daha fazla sorumluluk üstlenmesi bu konuya ilişkin çeşitli bakış açılarını ortaya çıkarmıştır (Auspurg vd., 2017). Dağıtıcı adalet bakış açısına göre, bireyler çift ilişkisine sundukları katkı kadar onun ödülllerinden faydalanabilmektedir. Bu bakış açısından, daha çok çalışan üyenin daha az ev işleri sorumluluğu üstlenmeye eğilimli olabileceği sonucu çıkabilmektedir. Eşitlikçi bakış açısına göre ise, ev içi işlerin bölüşümü bireylerin gelirlerinden bağımsız olarak değerlendirilmektedir.

Bireyci ve kolektivist bakış açılarına bağlı olarak toplumlardaki cinsiyet rolleri inşası da değişkenlik gösterebilmektedir. Mui-Teng Quek ve Knudson-Martin (2006) bu kapsamda, kolektivist bakış açısında ev işlerinin bölüşümünün ve toplumsal cinsiyet rollerinin nasıl şekillendiğini incelemek amacıyla Singapurlu, yeni evli ve her ikisi de çalışan 20 çiftle bir çalışma yürütmüştür. Bu çalışmada kolektivist bakış açısının eşitliğe dayalı evlilik süreçlerine geçişi kolaylaştırdığı görülmüştür. Bu tip bir bakış açısının, eşin evliliğe

ilişkin süreçlerde daha da güçlenmesine zemin hazırladığı ve eşlerin birbirlerini ortak olarak gördükleri bir ilişkiye kapı araladığı görülmüştür. Bu durumun kadınların ev işleri ve maddi kazanç sağladıkları iş arasında seçim yapmaları gibi bir zorluğu ortadan kaldırarak, daha eşitlikçi bir paylaşım ortamı yarattığı ve ilişkideki kararların alınmasında fikir paylaşımı sonucunu doğurduğu gözlenmiştir.

Van Hoff (2011) tarafından heteroseksüel ve her ikisi de çalışan, yaşları 20 ile 35 arasında değişen 12 çiftle yürütülmüş olan bir çalışma, çiftlerin ev içi işlerin geleneksel cinsiyet rollerine bağlı olarak bölüşümüne ilişkin görüşlerini incelemiştir. Bu çiftlerden hepsi ilişkide eşitlik algısına sahip iken, biri hariç geri kalan çiftlerde ev işlerinin bölüşümünde kadınlar daha çok sorumluluk almış ya da ev işlerinin görülmesi amacıyla temizlikçi tutulduğu belirtilmiştir. Bu çalışmada geriye kalan 11 çiftteki kadınların toplumsal cinsiyete dayalı eşitsiz bölüşümü çok az pazarlık yaparak ya da hiç pazarlık yapmadan kabullendiklerini belirttikleri gözlenmiştir. Bu durum yemek yapmada farklılaşmış, erkek katılımcılar yemek yapmayı bir iş olarak görmediklerini ve bu eylemden zevk aldıklarını belirtmiş, bu da yemek yapmayı çalışmaya katılan erkeklerin bir seçim olarak gördüklerini, kadınlar için ise bir zorunluluk olarak algılanmaya devam ettiğini göstermiştir. Bu çalışmada çiftlerin heteroseksüel ilişkilerindeki eşitsizliği ortaya çıkartmak yerine onu haklı çıkarmaya yönelik bir tutum sergiledikleri gözlenmiştir. Eşitlikçi bir ilişkinin kurulabilmesi için ilişkide güçlü konumunda kodlanmış bireyin bu gücünün bir kısmından feragat etmesi ve paylaşması gerekmektedir (Atwood, 2012).

Ev işlerinin bölüşümü çiftler arasındaki ilişkinin kalitesine de bağlı olan bir süreç olarak görülmektedir. Erkeklerin eşleriyle iletişimlerinin kalitesi, ev işlerinin bölüşülmesi ve ilişkiden duyulan memnuniyet arasında aracı bir rol oynamaktadır. Erkeklerin eşleriyle iletişim kalitesi arttıkça, ev işlerinin bölüşümünün kadınlar tarafından daha eşitlikçi bir şekilde algılandığı görülmektedir. Bu durumun ev işlerinin eşitsiz bölüşümü söz konusu olmasına rağmen, kadınların bunu eşitlikçi bir bölüşüm olarak görmelerine yol açabileceği düşünülmektedir (Carlson vd., 2020). Kawamura ve Brown'a (2010) göre, eşlerinin onları önemsediklerini düşünen kadınlar ev içi işlerin bölüşümünü daha adil olarak algılama eğiliminde olabilmektedir. Burada kadınların ortaya koydukları emeğin erkekler tarafından önemsenmesinin kadınların iş bölüşümündeki adalet algısını çarpıtıcı bir etki yaratabileceği görülmektedir. Auspurg ve arkadaşları (2017) tarafından Birleşik Krallık'taki 1609 katılımcıyla yürütülen bir çalışma, evli çiftlerin ev işlerini bölüşmeleri sırasında kadının daha

fazla sorumluluk üstlenmesinin altında yatan sebepleri araştırmış, bu kapsamda yürüttüğü deneysel çalışma sonucunda bu bölüşümün cinsiyet kaynaklı bir bölüşüm olmadığı; fayda, uyum, ilişkisel pazarlık gibi başka kavramlarla ilişkili olabileceği belirtilmiştir.

Barstad (2014) tarafından yaşları 18 ile 65 arasında değişen Norveçli 8565 katılımcıyla yürütülmüş olan bir çalışmaya göre, eşleri ev işlerinin sorumluluğunu hiç üstlenmeyen ya da kendilerine göre daha az üstlenen kadın katılımcılar, ev işlerini eşit bölüşen kadın katılımcılara göre ilişkilerinde daha fazla problem yaşamakta ve ev işlerini eşit bölüşen erkek katılımcılar, ev işlerinde eşlerine göre daha fazla sorumluluk üstlenen erkek katılımcılara göre daha az ilişki problemleri yaşamaktadır. Kadın katılımcıların ev işlerinin eşit paylaşımından diğer durumlara göre daha memnun oldukları görülmüştür. Bu çalışmanın bulgularından birisi de, eşleri ev işlerinin sorumluluğunu hiç üstlenmeyen ya da kendilerinden daha az üstlenen kadın katılımcıların, ilişkilerinde ev işlerinin eşit bölüşüldüğü kadın katılımcılara göre ayrılmayı daha fazla düşündükleri şeklindedir. Bu durumun kadınların toplum tarafından onlara yüklenen bakım veren rolünden rahatsızlık duyduklarının bir göstergesi olabileceği düşünülmektedir.

2.2.2. Feminist Teori ve Güç Paylaşımı

1960'larda ortaya çıkan Feminist Hareket, cinsiyetin biyolojik açıklamalarla her iki cinsten bireye biçtiği cinsiyet rolünün temelinde sosyokültürel bir yapı olduğunu belirtmiş ve buna karşı bir konumlanış içerisinde yer almıştır (Thomas, 1977). Temel argümanı biyolojik farklılıkların kadın ve erkeklere çeşitli cinsiyet rolleri yüklediği şeklinde olan geleneksel toplumsal zihniyete karşı olarak, kadınları ve erkekleri cinsiyet rollerinin baskıladığını ve bu roller içerisinde sıkıştırdığını savunan ikinci dalga feminist akımın ve bununla birlikte ortaya çıkan bilinç yükseltme gruplarının da etkisiyle feminist terapinin doğuşu gerçekleşmiştir (Rader ve Gilbert, 2005; Thomas, 1977). İlk eleştiri noktası Freudyen terapi yaklaşımları olan feminist terapi savunucuları, zamanla o güne kadar var olan bütün psikoterapi ekollerinde erkek egemen bir zihniyetin hakim olduğunu ve psikoterapi yaklaşımlarında kadınlara dönük geri bir bakış açısının egemen olduğunu vurgulayarak, psikoterapinin temel argümanlarına eleştiriler getirmiş ve bununla birlikte 1973 yılında

kendisini feminist terapist diye adlandıran çeşitli ruh sağlığı alanlarından uzmanlar varlık göstermeye başlamıştır (Thomas, 1977).

Psikolojik sıkıntıların kaynağını biyolojik unsurlardan çok sosyokültürel unsurlara bağlayan ve bu yönde açıklamalar getiren feminist terapi rağbet görmeye başlamış ve planlanmış bir yaklaşımlar dizisinden ziyade, bir dizi bileşenden (bilinç yükseltme, sosyal ve toplumsal cinsiyet rolü analizi, yeniden sosyalleşme, sosyal aktivizm) oluşan bir yapı ile uygulanabilirliği ortaya konmuştur (Israeli ve Santor, 2000). Örneğin; depresyonu kadının bireysel özelliklerine bağlayan geleneksel psikoterapi yaklaşımlarından farklı olarak, feminist terapi kadınlarda görülen depresyonu erkek egemen toplumsal yapıya karşı bir tepki olarak yorumlamakta ve buna dönük bilinçlendirme çalışmaları uygulamaktadır. Erken dönem feminist terapide daha çok cinsiyet ayrışmasının kadınlar üzerindeki etkileri ve buna dönük olarak kadınların siyasal ve sosyal yönden daha bilinçli hale gelmelerine yönelik bir yaklaşım sergilense de, zamanla toplumsal yaşamdaki güç eşitsizlikleri ve bunun kadınlarla erkekler üzerindeki etkilerine ve bu etkilerle başa çıkmaya dönük güçlendirme çalışmalarına odaklanılmıştır (Rader ve Gilbert, 2005). Feminist terapi yaklaşımı için bireylerin toplum içerisinde yer aldıkları statü (ırk, cinsiyet, ekonomik durum, cinsel yönelim gibi) onların yaşadığı sıkıntıların temelinde yer almaktadır (Israeli ve Santor, 2000). Bireylerin sıkıntılarını çözmenin yanında, sıkıntıların kaynağına inmenin gerekliliğine inanan bu terapi ekolünün uygulayıcıları, bireye ait sıkıntıların aynı zamanda politik bir yanının olduğunu vurgulamakta ve bireysel farklılıkların da göz önünde bulundurularak terapinin şekillenmesi gerektiğini belirtmektedir. Feminist terapi cinsiyet eşitsizliği temelinde gelişmiş olsa da, terapiye gelen konular arasında ırk, sınıf ve cinsel yönelimden doğan eşitsizlikler de yer almakta ve bu terapi ekolünün ilgi alanına girmektedir (Haddock vd., 2000).

Aileye salt sistem odaklı bir bakış, ailenin yaşadığı sıkıntıların ailenin içerisinde bulunan üyelerden kaynaklandığı gibi bir sonuç doğurabilmektedir (Penfold, 1989). Aile kendi dışındaki pek çok faktörden (iş yaşamı, okul yaşamı, ekonomi gibi) etkilenebilmekte ve buna bağlı olarak köklü değişiklikler yaşayabilmektedir. Örneğin; yaşanan bir savaş durumunda erkeklerin askere alınmaları, kadınların erkeklerin yaptıkları işleri sürdürmelerini gerektirebilmekte ve bu durum ailedeki gelir sağlayıcı rolünün kadına yüklenmesine sebep olabilmektedir. Buna benzer bir şekilde kocasının işsiz kalması, çalışan bir kadına ailenin ana gelir sağlayıcısı rolünü yükleyebilmekte ve bu da ailedeki var olan rollerin değişmesine yol açmaktadır. Yaşanan bu değişiklikler aile içerisinde yeni sıkıntıların

doğmasına yol açabildiği gibi, bu değişikliklerin temelinde aile üyelerinin bireysel özellikleri değil, sosyoekonomik yapıdaki değişiklikler yer almaktadır.

Aile terapisi sosyal bağlamın davranış üzerindeki etkisini öne çıkarmakla birlikte, toplumsal cinsiyet rolleri ve cinsiyet kalıplarının aile üzerindeki etkilerini geri planda bırakmıştır (Hare-Mustin, 1984). Gelişen feminist teori ve bunun psikoterapiye uyarlanmasıyla ortaya çıkmış olan feminist terapi ise, cinsiyet kalıplarının aile bağlamında sürekli olarak kendisini tekrarladığını ve bu yolla varlığını sürdürdüğünü vurgulamaktadır. Bilinç yükseltme teorisi temelinde gelişmiş olan bu terapi ekolü, bireylerin bireysel gelişiminde toplumun etkilerinden arınarak kendi bireysel tercihlerinin etkin olduğu bir kişilik örüntüsüne ulaşmalarını hedefleyen bir yaklaşıma sahiptir. Bu yönüyle de hümanist ve diğer cinsiyetçi olmayan terapi ekollerinden benlik saygısına yaptığı farklı yorum yoluyla ayrılmaktadır. Feminist aile terapisi yaklaşımına göre, annelik ve babalık kavramları her ne kadar doğayla ve yaşamın temelleriyle özdeşleştirilse de, bu kavramlar ideolojik birer tanımlama olarak görülmekte ve aslında cinsiyete yüklenmiş anlamların aile içerisindeki karşılıkları olarak anlaşılmaktadır (Goldner, 1985). Bu kavramların temelinde toplumun organize bir yapı olarak devamının sağlanması ve bu devamlılık için aile yaşamının örgütlenmesi yer almaktadır. Modern toplumsal yaşamın gerektirdiği aile yapısı daha eşitlikçi hale gelmiştir. Burada kadının emeğine duyulan ihtiyacın, kadının toplumsal ve cinsiyet rollerinde yarattığı değişiklik de söz konusu olmaktadır. Kadının çalışma hayatına katılması, ona atfedilen annelik rolünde de değişimler yaratsa da, toplumda gelenekçi bakış açısı günümüzde de etkinliğini sürdürmektedir.

Feminist terapi var olan bireysel durumlardaki değişimleri açıklamakta zorlanabilir iken, aile sistemlerine dayalı aile terapisi değişimlere döngüsel nedensellik yoluyla açıklama getirebilmektedir (Pilalis ve Anderton, 1986). Feminist terapi ve aile terapisi arasında bazı başka farklılıklar da yer almaktadır. Aile terapisi aile içerisindeki ilişkilere odaklanmakta, şimdi ve burada ilkesine bağlı olarak terapi sırasındaki ilişkiye odaklanmakta, terapist bir uzman rolü ve direktif verici bir rol üstlenmekte; değişim aile özelinde yaşanmaktadır. Feminist terapi sosyal ve tarihsel sorunların birey üzerindeki etkilerine odaklanmakta, bireyin farkındalığının arttırılması ve bilinç yükseltmeye dönük çalışmalar yapılmakta; terapist değişimde eşitlikçi ve yardımcı bir rol üstlenmektedir. Bu farklılıklardan yola çıkılarak oluşturulmuş olan feminist aile terapisi her iki yaklaşımın üstünlüklerini bir araya getirerek, aileyi sosyal bağlam içerisinde değerlendirmekte ve aile üyelerinin bu bağlam

içerisinde ve aile içerisinde güçlenmelerini amaçlamaktadır. Feminist aile terapisinde, aile bireylerini suçlayıcı bir bakış açısı olan patolojik yaklaşım yerine sorunun kaynağının birey olarak görülmediği ve sosyal bağlamın etkilerinden uzak, güçlü ve eşitlikçi bir aile yapısı hedeflenmektedir.

Ailedeki güç eşitsizliklerinin temelinde erkeğe yüklenmiş olan para kazanma rolü ve kadına yüklenmiş olan bakım verici rolü yatmaktadır (Hare-Mustin, 1984). Kadın için bir güç kazanma ögesi olabilecek olan aileyi ve evi düzenleme rolü, kadının evlenip çocuk yapmasına bağlı bir roldür. Bu güç, beraberinde getirdiği sorumlulukların yüküyle birlikte kadının yaşamını daha da zorlaştırmakta; ayrıca erkeğin yaşamına uyum sağlama amacıyla yaşanan yer değişiklikleri, iş değişiklikleri gibi konular kadının yaşamının istikrarsız ve değişim dolu bir hale gelmesine yol açabilmektedir. Bu değişimlerden doğan istikrarsızlıklar, kadında çeşitli psikolojik sıkıntıların oluşmasına zemin hazırlamaktadır. Feminist aile terapisi, ailedeki güç eşitsizliklerinden doğmuş olan bu sıkıntıların çözümünün çeşitli teknikler ya da yöntemler yoluyla değil, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin toplumu ve bireyin yaşamını nasıl etkilediğinin birey tarafından fark edilip, yaşamını bu farkındalık temelinde yeniden şekillendirmesi yoluyla çözüleceğini vurgulamaktadır (Haddock vd., 2000). Feminist aile terapisi terapistleri, diğer terapi yaklaşımlarını benimseyen terapistlerden farklı olarak “güce dikkat” ilkesini vurgulamakta ve bu yolla güç paylaşımı üzerindeki gizemin ortadan kaldırılması amaçlanarak, terapinin başlangıcından itibaren güç eşitsizliğini danışanların keşfetmelerini sağlayarak, eşitlikçi bir ilişki yoluyla danışanlarının güçlenmelerini hedeflemektedir (Pilalis ve Anderton, 1986; Rader ve Gilbert, 2005).

2.3. İlgili Araştırmalar

2.3.1. Ortak Ebeveynlik ile İlgili Yapılan Araştırmalar

Çocuğun aile içerisindeki sosyal teması anne ile daha yoğun olsa da, babanın varlığının çocuk üzerindeki psikolojik etkileri, babanın önemli bir ebeveyn figürü olmasını sağlamaktadır. Geçmişteki çalışmalar genellikle tek bir ebeveynin çocuk ile kurduğu ilişki ve bunun etkilerine odaklandığından, ortak ebeveynlik kavramı perde arkasında işleyen bir süreç olarak yer almıştır. Zamanla yapılan çalışmaların ebeveynlerin her ikisinin de birlikte

etkisine odaklanmasıyla ortak ebeveynlik kavramı ve etkileri görünürlük kazanmıştır (McHale vd., 2004).

Ortak ebeveynlikle ilgili çalışmalar incelendiğinde, ortak ebeveynliği etkileyen süreçlerin incelenmesine yönelik çalışmaların yoğunluğu göze çarpmaktadır. Bu çalışmalarda genel olarak ortak ebeveynlik ile evlilik, aile, çocuk ilişkileri arasındaki ilişkiler incelenmektedir (Belsky ve Hsieh, 1998; Gable vd., 1994; McConnel ve Kerig, 2002; McHale vd., 2004). İlk olarak ele alınacak olan konu ortak ebeveynlik ve evlilik ilişkisi olacaktır. Burada ebeveynlerin evliliklerinden duydukları memnuniyet öne çıkmaktadır. Pedro ve arkadaşlarının (2012) yaptıkları çalışmaya göre, ebeveynlerin evliliklerinden duydukları memnuniyet, onların ortak ebeveynlik ilişkisini de etkilemekte ve bu ilişkinin etkilenmesi sonucunda ebeveyn-çocuk arasındaki ilişkide de değişimler yaşanabilmektedir. Daha olumlu evlilikler ve bundan doğan memnuniyet, daha olumlu ortak ebeveynlik ilişkileri yaratabilir iken; olumsuz evlilik yaşantıları ve bundan doğan memnuniyetsizlik ortak ebeveynlik ilişkisinin de zarar görmesine yol açabilmektedir.

Çiftlerin evlilik kalitesi ortak ebeveynlik ilişkilerini, bu ilişki de çiftlerin bireysel ebeveynlik uygulamalarını etkilemektedir. Çiftlerin iyi bir evlilik ilişkisinin olması, ortak ebeveynlik ilişkilerinin de daha olumlu bir zeminde gelişmesini sağlayabilmektedir (Morrill, 2010). Köken ailedeki ortak ebeveynlik ilişkileri de var olan ortak ebeveynlik ilişkisine etkide bulunmaktadır. Köken ailede destekleyici bir ortak ebeveynlik ilişkisinin kurulmuş olması, var olan ebeveyn ilişkilerinin de daha destekleyici bir karaktere bürünmesini sağlayabilmektedir (Stright ve Bales, 2003). Çiftlerin çocukları doğmadan önce sahip oldukları beklentiler de, çocukları doğduktan sonraki ortak ebeveynlik ilişkileri üzerinde etki etmektedir. McHale ve Rotman'ın (2007) ailelerin çocuğun doğumundan önceki ortak ebeveynlik ilişkisi beklentilerini ve çocuğun doğumundan sonraki 3, 12 ve 30. aylardaki ortak ebeveynlik ilişkilerini inceledikleri çalışma, doğum öncesi süreçte ortak ebeveynlik hakkındaki beklentilerin çiftlerin doğum sonrasındaki ortak ebeveynlik ilişkilerini şekillendirici bir etkide bulunduğunu belirtmektedir. Ayrıca çiftlerin çocuğun doğumu öncesi sahip oldukları ebeveynlik ittifakı düzeylerinin, çocuğun doğumu sonrası kuracakları ittifakın derecesinde rol oynayabileceği belirtilmektedir. Ebeveynlerin çocuğun doğumundan önceki olumlu beklentileri ve çocuğun doğumu sonrası, çocuğun bakımı sürecinde dayanışmaya yönelik adımlar atmaları çiftlerin daha uyumlu bir ebeveynlik ilişkisi kurmalarını sağlayabilmektedir.

Günlük ebeveynlik kalitesinin belirleyicilerini ortaya koymak amacıyla 174 çiftten oluşan bir örnekleme 14 gün boyunca inceleyen bir çalışma, bu çiftlerin bağlamsal faktörlerini (günlük ilişki kalitesi, günlük stres etkenleri, günlük çalışma saatleri), ebeveyn faktörlerini (günlük olumsuz ruh hali, cinsiyet) ve çocuk kaynaklı faktörleri (günlük çocuk kaynaklı ebeveyn stresi) incelemiştir (McDaniel vd., 2018). Bu çalışma sonucunda bağlamsal, ebeveyn ve çocuk kaynaklı faktörlerin ortak ebeveynlik ilişkisinin biçimini belirlediği bulgulanmış, günlük birlikte ebeveynlik ilişkisinin değişiminde ebeveynin olumsuz ruh hali, çalışma saatleri ve ebeveynlerin yaşadıkları günlük stresin etkili olduğu bulgulanmıştır. Ebeveynlerin günlük çalışma saatleri ile ebeveynlik kalitesi arasında ilişki olduğu ancak bunun cinsiyete bağlı olarak değiştiği de görülmüştür. Günlük birlikte ebeveynlik ilişkisinin en önemli belirleyicisinin de çift ilişkisi olduğu görülmüştür.

Ebeveynlerin bireysel özelliklerinin de ortak ebeveynlik ilişkisine etki ettiği bilinmektedir (Van Egeren, 2003). Talbot ve McHale'nin (2004) yaptıkları çalışmaya göre, ilişkilerinde daha esnek bir yapıya sahip babanın bulunduğu ailelerde daha işbirlikçi ve çocuğun ailenin merkezinde görüldüğü sıcak bir ilişki kurulabilmektedir. Bu çalışmaya göre, daha yüksek öz denetime sahip annelerin bulunduğu ailelerde ise ebeveynler arasında yine işbirlikçi, çocuğun ailenin merkezinde görüldüğü ve sıcak bir ilişki kurulması beklenmektedir. Ebeveynlerin uyumlu bir kişilik yapısına sahip olmaları da onların ortak ebeveynlik ilişkilerini olumlu bir şekilde etkilemekte iken, uyumsuz bir kişilik yapısına sahip olmaları ilişkide daha eleştirel, rekabetçi vb. bir rol üstlenmelerine yol açabilmektedir (Stright ve Bales, 2003).

Van Egeren'e (2003) göre ortak ebeveynlik ilişkisinin gelişimi cinsiyete bağlı olarak ebeveynlerin yaşına, eğitim düzeylerine ve mesleklerine göre değişim gösterebilmektedir. Anneler için daha yaşlı ve eğitilmiş bir koca ortak ebeveynlik doyumunu arttırabilir iken, babalar için daha yüksek mesleki statü daha olumlu ebeveynlik deneyimlerinin oluşmasına zemin hazırlayabilmektedir. Ortak ebeveynlik ilişkisinin kalitesini etkileyen faktörlerden biri olan eğitim düzeyi yükseldikçe destekleyici ortak ebeveynlik ilişkisi de artmaktadır. Ayrıca eğitilmiş anneler destekleyici ortak ebeveynlik ilişkisine daha yatkın iken, daha az eğitilmiş annelerde kişilik de bir faktör olarak devreye girmekte ve ilişkinin destekleyici olup olmayacağına etki etmektedir (Stright ve Bales, 2003). Çocukların sahip oldukları mizaç özellikleri de, anne ve babaların sürdürdükleri ortak ebeveynlik ilişkisini etkileyebilmektedir. Çocukları zor mizaç özelliklerine sahip ebeveynler arasında daha

yüksek düzeyde birbirlerinin ebeveynliğini kötülemez dönmük davranışlar sergilendiği görülmüştür (Cook vd., 2009).

Ailede ebeveynlerin çalışıp çalışmamaları da ortak ebeveynlik ilişkisine etki edebilmektedir. Buckley ve Schoppe-Sullivan'ın (2010) yaptıkları çalışma, ailede her iki ebeveynin ya da tek bir ebeveynin çalışmasına bağlı olarak baba katılımının yarattığı ebeveynlik sonuçlarının farklılaşabileceğini belirtmektedir. Her iki ebeveynin de çalıştığı ailelerde baba katılımının artması, daha fazla destekleyici ebeveynlik ve daha az eşin ebeveynliğinin kötülenmesi sonucunu yaratabilirken, tek bir ebeveynin çalıştığı ailelerde baba katılımının artması daha az destekleyici ebeveynlik ve daha yüksek düzeyde eşin ebeveynliğinin kötülenmesi sonucunu yaratabilmektedir. Baba katılımının ve bu katılımın nicelik ve niteliğinde annenin rolü belirleyici olmaktadır. Annenin babanın katılımını onaylaması ya da reddetmesi, baba-çocuk arasındaki ilişkinin gidişatında belirleyici bir rol oynamaktadır (Pedro vd., 2012). Babaların ortak ebeveynlik deneyimlerini eşlerinin ego gelişimi, çocuk yetiştirmeye ilişkin motivasyonları ve çiftlerin sahip oldukları ortak ebeveynlik modelleri etkileyebilmektedir. Annelerin ortak ebeveynlik deneyimlerini ise yaş, çocuk yetiştirmeye ilişkin kaygı ve çocuk yetiştirmeye ilişkin bakış açılarında babalarla aralarındaki farklılık etkileyebilmektedir (Van Egeren, 2003).

Ortak ebeveynliğe ilişkin çalışmalar genellikle tek bir çocuk ve ebeveynleri arasındaki üçgen şeklindeki ilişkiye odaklansa da, çok çocuklu ailelerle de ilgili çalışmalar yapılmaktadır. Kuo ve arkadaşlarının (2017) yaptıkları çalışma ikinci çocuğu olan ebeveynlere odaklanmaktadır. Bu çalışmaya göre, evliliklerde ikinci çocuğun doğumu çatışmalı ortak ebeveynlik ilişkisi kurmuş ebeveynlerde bu çatışmayı daha da arttırabilmekte ve ebeveynler arasında daha az iş birliğine sebep olabilmektedir. İkinci çocuğun doğumuyla birlikte, geleneksel cinsiyet rollerine sahip babalar ve anneler arasındaki çatışma artabilmektedir. Burada babaların evlilikten duydukları memnuniyet de önemli bir rol oynamaktadır. Evliliğinden memnun olan babalar ikinci çocuğun doğumuyla birlikte daha işbirlikçi bir ilişki kurabilmekte ve memnuniyet düzeyi düştükçe, kurulan ilişki işbirlikçi bir yapıdan çatışmalı bir yapıya doğru seyir alabilmektedir.

Ortak ebeveynlik ilişkisi çocuk üzerinde de etkide bulunmakta ve okul çağına gelmiş çocuklar için de önem arz etmektedir. Onların bu çağdaki gelişimsel sorunlarına müdahalede ortak ebeveynlik ilişkisi de belirleyici bir rol oynamakta ve aynı zamanda ortak ebeveynlik ilişkisinin değişiminde bu gelişimsel farklılıklar etkili olabilmektedir (McConnel ve Kerig,

2002). Ortak ebeveynlik ilişkisi çocuğa ebeveyn-çocuk ilişkisinden farklı ve ayrı bir şekilde etki etmektedir (Boričević Maršanić ve Kušmić, 2013). Parkes ve arkadaşlarının (2019) Amerika ve İngiltere'deki ebeveynlerle eş zamanlı olarak yürüttükleri çalışmaya göre, erken çocukluk döneminde destekleyici bir birlikte ebeveynlik ilişkisiyle büyütülmüş olan çocuklarda orta çocukluk döneminde dışsallaştırma problemleri daha düşük düzeylerde gözlenmektedir. Boylamsal olarak sürdürülmüş olan bu çalışmada anne ve babaların ortak ebeveynlik ile bireysel ebeveynlik ilişkilerinin çocuk üzerindeki etkileri incelenmiş ve ortak ebeveynliğin olumlu yönleri dikkate alınarak yürütülmüş olan bu çalışmada, destekleyici ortak ebeveynlik ilişkisinin çocuk üzerindeki olumlu etkileri gözlenmiştir. Feinberg ve arkadaşları (2007) ise çocukların ortak ebeveynlik ilişkisinden etkilenmelerinin cinsiyetlerine bağlı olarak değişim gösterebildiğini gözlemiştir. Yaptıkları çalışmaya göre, ebeveynler arası çatışmalardan çocuğun olumsuz olarak etkilenmesi çocuğun cinsiyetine bağlı olarak değişim gösterebilmektedir. Ergen kız çocuklarının ebeveynler arası çatışmalardan doğan ebeveyn-çocuk arası olumsuzluğu erkeklere göre daha yüksek düzeyde yaşadıkları gözlenmektedir.

Ortak ebeveynliğe ilişkin çalışmalar boşanmış ailelerdeki ebeveynlerle de sürdürülmektedir. Visser ve arkadaşları (2017) tarafından yapılan bir çalışmaya göre, boşanmış ebeveynler arasındaki ortak ebeveynlik ilişkisinin çatışmalı bir şekilde sürmesiyle, kurdukları sosyal ağın onayı arasında bir ilişki bulunmaktadır. Sosyal ağ onayı düzeyi düştükçe çatışmalı ortak ebeveynlik ilişkisi artmakta, burada boşanmış çiftlerin birbirlerini affetme düzeyi de aradaki ilişkiye etki etmektedir. Çiftlerin yakın çevresinin boşanma sonrası eski eşe yönelik olumsuz düşünce, duygu ve inançları eski eşin affedilmesini zorlaştırmakta ve çatışmalı bir ortak ebeveynlik ilişkisine yol açabilmektedir. Cartwright ve Gibson'a (2013) göre boşanmış ebeveynlerin yeniden evlenmeleri var olan sorunları daha da derinleştirebileceği gibi, ebeveynler arasında yeni sorunlara da yol açabilmektedir. Yeniden evlenen babaların eski eşleriyle ve eski ailesiyle ilgili daha çok sıkıntı yaşadıkları bilinmektedir. Burada eski yüke yenisinin eklenmesi babaların mali zorluklar yaşamalarına, ayrıca eski eş ve çocuğun sorumluluğunu hissetmeleri olumsuz duygusal süreçler yaşamalarına sebep olabilmektedir. Juby ve arkadaşlarının (2005) yürüttükleri çalışma boşanma sonrası velayet paylaşımına odaklanmış, bu çalışmaya göre baba katılımının boşanma sonrası velayet paylaşımında da etkili olduğu görülmüştür. Baba katılımını onaylayan ve izin veren annelerde çocuğun velayetinin ortaklaşa paylaşımı ve bakımın birlikte sürdürülmesine yönelik daha yüksek düzeyde bir tutum sergilendiği, anne ve

babalarda eğitim düzeyi yükseldikçe de çocuğun velayetinin ortaklaşa üstlenilmesine yönelik daha yüksek düzeyde talep olduğu gözlenmiştir.

Ortak ebeveynlikle ilgili olarak ülkemizde de çeşitli çalışmalar yürütülmüştür. Salman-Engin ve arkadaşları (2019) tarafından 45 ebeveyn ve 3 aylık bebekleriyle birlikte yürüttükleri çalışma, ebeveynlerin ortak ebeveynlik ilişkileriyle romantik bağlanmaları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Bu çalışmada ebeveynlerin ortak ebeveynlik ilişkileri gözlemlenen ortak ebeveynlik ve algılanan ortak ebeveynlik olmak üzere iki boyuta ayrılarak incelenmiştir. Gözlemlenen ortak ebeveynlik dört ayrı alt alana ayrılmış ve bu dört alanın romantik bağlanmayla aralarındaki ilişkiye bakılmıştır. Anne ve babaların bebekleri yanlarındayken aralarındaki iş birliği ile bağlanma kaçınması ve bağlanma kaygısı arasında negatif yönlü bir ilişki olduğu görülmüş; gözlenen çekişme ile babaların bağlanma kaygısının, annelerin ise hem bağlanma kaygısının hem de bağlanma kaçınmasının ilişkili olduğu görülmüş; gözlenen aile sıcaklığı ile annelerin bağlanma kaygısı ve bağlanma kaçınmasının negatif yönde ilişkili oldukları görülmüştür. Ayrıca algılanan ebeveynlik iş birliği ile bağlanma kaçınmasının negatif yönde bir ilişkiye sahip olduğu da bu çalışmanın bulguları arasındadır. Bu çalışmanın bulguları incelendiğinde, aralarında güvensiz bağlanma ilişkileri kurulmuş ebeveynlerin birbirleriyle iş birliğine dayalı bir bakım ilişkisi kurmakta ve sürdürmekte zorlanabilecekleri, kaçınan bağlanmaya sahip ebeveynlerin ortak ebeveynlik ilişkisini daha olumsuz bir şekilde deneyimleyebilecekleri düşünülmektedir.

Özdemir ve arkadaşları (2020) tarafından fenomenolojik yaklaşıma dayalı olarak oluşturulmuş olan çalışma, yaşları 0-18 arasında değişen çocukları olan 60 evli çiftle yürütülmüş ve bu çiftlerin ortak ebeveynlik deneyimlerine odaklanmıştır. Bu çiftlerin kır veya kentte bulunmalarına bağlı olarak ortak ebeveynlik deneyimlerinin nasıl farklılaştığına yönelik gerçekleştirilen bu çalışmaya göre; kentte yaşayan ebeveynler için ebeveynlik anlaşması, iş bölümü ve baba katılımı daha önemli ortak ebeveynlik konularıyken, kırsal kesimde yaşayan ebeveynler için çocuk bakımına ilişkin sorumluluğun annenin üzerinde olması aralarındaki ortak ebeveynlik ilişkisi açısından daha önemli olmaktadır. Kırsal kesimde yaşayan ebeveynler arasında, anlaşmazlığın olmadığını bildirme eğiliminin yüksek olduğu görülmekte iken, kente yaşamını sürdüren annelerin baba katılımına ilişkin anlaşmazlıklar yaşadıkları görülmektedir. Bu çalışma ortak ebeveynlik ilişkisine ilişkin kırsal ve kentli ebeveynler arasındaki farklılaşmanın görülmesi açısından önemli bir çalışma olarak literatürde yer almaktadır.

2.3.2. Ebeveynlerde Güç Paylaşımı ile İlgili Yapılan Araştırmalar

Murstein ve Adler (1995) tarafından yürütülen çalışmada, çiftlerde güç ve kendini açma davranışı arasındaki ilişki ve bu ilişkide cinsiyete bağlı olarak bir farklılaşma olup olmadığı incelenmiştir. Bu kapsamda 20 evli çift ve 20 flört eden çiftten veriler toplanmış ve çeşitli araştırma sorularına cevap aranmıştır. Bu çalışma sonunda kadın katılımcıların flört ve evlilik ilişkisinde partnerlerine karşı kendini açma davranışına erkek katılımcılara göre daha yüksek düzeyde sahip oldukları, ancak bunun algılanan güç eksikliğiyle ilişkili bir durum olmadığı görülmüştür. Erkek katılımcılarla kadın katılımcıların başarılarını ilişkide açıklama düzeyleri arasında bir fark olmadığı, aynı zamanda kadın katılımcıların çift ilişkisinde buldukları erkek katılımcıları algıladıkları güç düzeyiyle, erkek katılımcıların çift ilişkisinde buldukları erkek katılımcıları algıladıkları güç düzeyi arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Çalışmaya katılan erkeklerle kadınlar arasında güç algısı yönünden herhangi bir farklılaşma gözlenmemiş, ancak kendini açma davranışının kadınlarda erkeklere göre daha yüksek düzeyde olduğu gözlenmiştir.

Galliher ve arkadaşları (1999) geç ergenlik dönemindeki 61 ergen çiftin romantik ilişkilerindeki güç dengesini ve kişiler arası güç, ergenlerin benlik saygısı ve depresyon arasındaki ilişkileri incelemiştir. Bu çalışmada katılımcı ergen çiftlerin çoğunluğunun, ilişkilerinde güç paylaşımını eşitlikçi bir şekilde algıladıkları gözlenmiştir. Eşitlikçi bir şekilde algılamayan çiftlerde ise güçlü tarafın erkekler olarak algılanmadığı, cinsellikle ilgili kararlarda kadınların daha etkin olduğu ve bunun da eşitsizliği pekiştirici bir rol oynadığı görülmüştür. Katılımcılardan ilişkiye bağlılığı düşük, kararlar üzerinde etkiye sahip ve tartışma kazanma olasılıkları yüksek olan kadınların benlik saygılarının daha yüksek olduğu; ilişkiye bağlılık hakkında eşitsizlik algısına sahip katılımcı erkeklerin ruhsal durumlarının depresyonla düşük düzeyde de olsa bir ilişkileri olduğu gözlenmiştir.

Lindová ve arkadaşlarının (2020) Çek ve Slovak kökenli 192 çiftle yürüttükleri çalışmada çiftlerin ilişki kalitesinin algılanan ilişki gücü, karar verme ve kişilik baskınlığı değişkenleriyle arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Katılımcı çiftlerden ilişkilerinde gücün eşit dağıldığını algılayanların ilişki kalitesi düzeylerinin güç dağılımını eşitsiz olarak algılayanlardan daha yüksek olduğu görülmüştür. Katılımcı çiftlerin güç dağılımının, erkek katılımcıların ilişki kalitesi algısıyla kadın katılımcıların ilişki kalitesi algılarına göre daha

yüksek düzeyde ilişkili olduğu görülmüştür. Katılımcı çiftlerin ilişki kalitesini etkileyen değişkenler incelendiğinde, ilişki kalitesinin düşüklüğünde erkek katılımcıların kendilerini partnerlerinden daha yüksek ya da daha düşük düzeyde ilişki gücüne sahip olduklarını algılamalarının ve kadın katılımcıların ise kendilerini partnerlerinden daha düşük düzeyde ilişki gücüne sahip olduklarını algılamalarının etkili olduğu görülmüştür.

Ülkemizde de güç paylaşımı ile ilgili akademik çalışmalar yürütülmüştür. Sönmez (2021) tarafından yürütülen yüksek lisans çalışması, yaşları 22 ile 49 arasında değişen 265 evli bireyin ebeveynliğe geçiş sürecinde olmasının ya da olmamasının eşleriyle aralarındaki güç paylaşımı ve rol beklentilerini etkileme düzeylerini incelediği çalışmasında; ebeveynliğe geçiş sürecindeki evli bireylerin güç paylaşımı düzeylerinin, ebeveynliğe geçiş sürecinde olmayan evli bireylere göre daha düşük olduğunu ve ebeveynliğe geçiş sürecindeki evli bireylerin güç paylaşımı düzeylerinin eşitliğinin zamanla düşüş gösterdiğini belirtmiştir. Arıcı-Şahin (2017) tarafından yürütülmüş olan doktora çalışması, feminist yaklaşıma dayalı ilişki geliştirme programının evli çiftlerin güç paylaşımı, benlik yönelimleri ve çift uyumlarına etkisini incelemiş ve ilgili programın uygulanması sonrası katılımcı çiftlerin güç paylaşımı puanlarında anlamlı bir düzeyde yükselme olduğu görülmüştür.

Çiftlerde güç sorunlarının terapi ortamına taşınmasıyla birlikte, bu alanda çalışan uzmanlar bu konu üzerine bir dizi araştırma yürütmüş ve çeşitli yaklaşım biçimleri önermiştir. Parker (1997) çiftlerdeki güç eşitsizliklerinin çözüme ulaşması için aile terapistlerine bir dizi strateji önermiştir. Bunlar; “Güç dengesizliğine ilişkin farkındalık kazandırma oturumu yapılandırma”, “Güç sorunlarını cesurca adlandırma”, “Güç sorunlarını dolaylı olarak adlandırma”, ve “Güç sorunlarını şiddetlendirme” şeklinde isimlendirilmiş ayrı ayrı oturumlardır. Bu oturumlar sonucunda gücün ve güce ilişkin sorunların çiftin gündemini oluşturabileceği ve rahatlıkla ele alınabileceği düşünülmüştür. Martorell (1994), çiftlerde güç kavramını algılayan güç ve gerçek güç olmak üzere ikiye ayırarak ele almış; çiftler arasındaki gerçek gücün bir diğerini sahip olduğundan daha fazla olmamasına rağmen, algılanan gücün çiftler arasında güç dengesizlikleri yarattığını ve bunun da çiftler arasında güç paylaşımının eşitsizliğine bağlı olarak çatışmalar yarattığını belirtmiştir.

Martorell’e (1994) göre çiftler arasındaki güç eşitsizliğinden doğan problemlerin terapi ortamına taşınması sonrası, genellikle algılanan güç düzeyi yüksek olan taraf gücü elinde bulundurmaya ve gücün sağladığı olanaklara sahip olmayı sürdürmeyi amaçlarken, güçsüz olan taraf ise güçsüzlüğünden kaynaklanan çatışmaları sürdürmeyi hedeflemektedir.

Terapi ortamında güç ilişkileri örtük bir şekilde yer alsa da bundan kaynaklanan çatışmalar göz önünde olmakta ve terapi boyunca ele alınmaktadır. Burada çiftlerden biri, istediği herhangi bir talebi diğerinin yerine getirmesi için bazen ondan üstün davranışlar sergileyerek bu amacını gerçekleştirmek isteyebilmektedir (bağırarak, kızmak gibi). Bazen de ondan daha aşağı bir rol üstlenerek de bu amacını gerçekleştirebilmektedir (ağlamak, üzülme gibi). Psikolojik danışmanın ana görevi arkada işleyen örtük güç ilişkilerini ve güç paylaşımındaki dengesizliği çiftlerin fark etmesini sağlamak ve daha eşitlikçi bir paylaşım dayanan ilişkilerin kurulmasını sağlayıcı bir rol üstlenmektir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MATERYAL VE YÖNTEM

Bu kısımda sırasıyla araştırmanın modeli, araştırmanın evreni ve örnekleme, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizi başlıklarına yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma nicel araştırma yöntemlerinden birisi olan ilişkisel araştırma modeline göre oluşturulmuştur. İlişkisel araştırma modeli iki ya da daha fazla değişken arasındaki ilişkinin belirlenmesine dayalı bir araştırma modelidir (Büyüköztürk vd., 2021). İlişkisel araştırma modelinde iki ya da daha fazla değişkenin birlikte değişimleri incelenmektedir. Bu çalışma, “ebeveynlerde güç paylaşımı” ile “ortak ebeveynlik” arasındaki ilişkinin incelenmesi bakımından bir ilişkisel araştırma olarak tasarlanmıştır. Bu çalışmadaki iki değişken olan “ebeveynlerde güç paylaşımı” ve “ortak ebeveynlik” değişkenlerine herhangi bir müdahalede bulunulmamış; aralarında bir ilişki olup olmadığı, bir ilişki varsa ne yönde olduğu ve ilişkinin gücünün ne boyutta olduğu incelenmiştir. Ortak ebeveynlik ve güç paylaşımının ebeveynlerin yaşlarıyla aralarındaki ilişki ve ebeveynlerde güç paylaşımının ortak ebeveynlik düzeylerini yordama durumları da bu çalışmada incelenmiştir.

Bu çalışmada ayrıca ortak ebeveynlik değişkeni ve ebeveynlerde güç paylaşımı değişkenlerinin çeşitli demografik özelliklere (cinsiyet, eğitim durumu, çalışma durumu, gelir düzeyi, çocuk sayısı) göre farklılaşıp farklılaşmadığı da incelenmiştir. Bu demografik özelliklerin ilgili literatür incelenerek, ortak ebeveynlik ve ebeveynlerde güç paylaşımı üzerinde etkili olabilecekleri düşünülmüş ve bu çalışmaya dahil edilmiştir.

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Yapılan çalışmada katılımcılar Çanakkale ilinde ilkokulda eğitim gören çocukları bulunan evli bireylerden seçilmiş ve bu bireylerden uygun örnekleme yöntemiyle veri toplanmıştır. Çalışmanın niteliği göz önünde bulundurulduğunda, seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden biri olan uygun örnekleme yönteminin çalışmanın veri toplama sürecini zaman, maliyet ve kaynaklar bakımından kolaylaştıracağı düşünülerek ilgili örnekleme yöntemi tercih edilmiştir (Büyüköztürk vd., 2021). Katılımcılara ulaşmak amacıyla Çanakkale'nin merkezinde bulunan ilkokulların ilgili idari birimleri, sınıf öğretmenleri ve rehber öğretmenleriyle bağlantı kurularak, hazırlanan online form bu kişilere elektronik posta ve sosyal medya araçları vasıtasıyla yollanmış ve bu yolla velilere ulaşılarak veri toplama süreci tamamlanmıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada katılımcıların demografik bilgilerini toplamak amacıyla “Demografik Bilgi Formu” kullanılmış, ortak ebeveynlik ve ebeveynlerde güç paylaşımı arasındaki ilişkinin incelenmesi için Çetin (2020) tarafından uyarlanan “Ortak Ebeveynlik İlişkileri Ölçeği” ile Arıcı-Şahin ve Keklik (2019) tarafından geliştirilen “Çift İlişkilerinde Güç Paylaşımı Ölçeği” kullanılmıştır.

3.3.1. Demografik Bilgi Formu

Katılımcıların çeşitli demografik bilgilerini (yaş, cinsiyet, eğitim durumu, çalışma durumu, gelir düzeyi, çocuk sayısı) toplamak üzere hazırlanmış bir formdur. Bu formun hazırlanmasında ortak ebeveynlik ve ebeveynlerde güç paylaşımıyla ilgili literatürden yararlanılmış ve her iki değişkenle de ilgisi bulunabilecek demografik özellikler belirlenmiş ve forma dahil edilmiştir.

3.3.2. Ortak Ebeveynlik İlişkileri Ölçeği

Ortak Ebeveynlik İlişkileri Ölçeği, Çetin (2020) tarafından Feinberg ve arkadaşlarının (2012) geliştirdiği aynı adlı ölçekten Türkçeye uyarlanmıştır. Feinberg ve arkadaşları (2012) tarafından geliştirilen form 18 yaş altı çocukları bulunan ebeveynler için de kullanılabilir (Golovan ve Schramm, 2017). Bu ölçek ebeveynlik anlaşması, ebeveynliğin desteklenmesi, eşin ebeveynliğini kötüleme, eşin ebeveynliğini onaylama, iş bölümü ve ebeveyn yakınlığı olmak üzere yedi alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçekten yüksek puan alan bireylerin daha olumlu ortak ebeveynlik ilişkilerine sahip oldukları (iş bölümü, anlaşma, ebeveynliğin onaylanması, ebeveynlik desteği düzeyleri yüksek; ebeveynler arası çatışma ve birbirlerinin ebeveynliklerini kötüleme düzeyleri düşük), ölçekten düşük puan alan bireylerin daha olumsuz ortak ebeveynlik ilişkilerine sahip oldukları (iş bölümü, anlaşma, ebeveynliğin onaylanması, ebeveynlik desteği düzeyleri düşük; ebeveynler arası çatışma ve birbirlerinin ebeveynliklerini kötüleme düzeyleri yüksek) söylenebilir. 7'li likert tipindeki bu ölçekten uyarlanan Ortak Ebeveynlik İlişkileri Ölçeği'nin uyarlanması sürecinde, ilk olarak orijinal formun maddeleri ölçeği geliştiren uzman ve ölçeğin geliştirilmesine yardımcı olan bir başka uzman tarafından Türkçe diline çevrilmiş ve alanla ilgili uzmanlarla ailelerden ölçek maddelerine ilişkin görüşler alınarak maddeler revize edilmiştir. Maddelerin Türkçe diline uygunluğu teyit edildikten sonra, ölçek pilot bir çalışma ile 508 katılımcıya uygulanmış ve bu uygulama sonucunda ölçeğin doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına ve güvenilirlik sonuçlarına bakılmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda bazı maddelerde düzeltmeler yapılarak ölçek ana çalışmada 1434 katılımcı üzerinde uygulanmış ve doğrulayıcı faktör analizi tekrarlanmıştır. Ölçeğin genel geçerliliği ve alt boyutlarının güvenilirliği üzerinde istenilen düzeyde sonuçlar elde edilmediğinden, ölçek tekrardan düzenlenerek ölçeğe son hali verilmiş ve ana katılımcı grubuna tekrardan uygulanmıştır. Ölçeğin faktör analizi sonuçlarına bağlı olarak ana uygulamanın ilk aşaması sonrasında ebeveyn yakınlığı alt boyutunu içeren maddeler ölçekten çıkarılmış ve diğer alt boyutlardaki bazı maddeleri de ölçekten çıkarma yoluna gidilmiştir. 6 alt boyutlu hale getirilen ölçeğin uyum indekslerinin daha kabul edilebilir bir uyum iyiliğine sahip olduğu görülmüş ($\chi^2/df = 6.072$, RMSEA = .057, SRMR = .066, TLI = .821, CFI = .839) ve alt boyutlardan bazılarının güvenilirliğinde artış olduğu görülmüştür. Ölçeğin son halindeki ortak ebeveynlikte anlaşma ($\alpha = .70$), ortak ebeveynlikte destek ($\alpha=.81$), eşin ebeveynliğini kötüleme ($\alpha=.62$), eşin

ebeveynliğini onaylama ($\alpha=.74$), çatışmaya maruz bırakma ($\alpha=.80$) ve iş bölümü ($r(1463)=.25$) alt boyutlarının Cronbach alfa katsayı değerleri güvenilirlik açısından ($\alpha >.60$) kabul edilebilir değerdedir. Ölçeğin son hali 25 maddeden oluşmaktadır ve 7'li likert tipinde bir ölçektir. Mevcut çalışmada Ortak Ebeveynlik İlişkileri ölçeğinin Cronbach alfa katsayı değeri .88, alt boyutların Cronbach alfa değerlerinde ise ortak ebeveynlikte anlaşmanın .77, ortak ebeveynlikte desteğin .96, eşin ebeveynliğini kötülemenin .76, eşin ebeveynliğini onaylamanın .93, çatışmaya maruz bırakmanın .87 olarak bulunmuş, iş bölümünün korelasyon değeri ise ($r(1463) = .187$) olarak bulunmuştur.

3.3.3. Çift İlişkilerinde Güç Paylaşımı Ölçeği

Çift İlişkilerinde Güç Paylaşımı Ölçeği, Arıcı-Şahin ve Keklik (2019) tarafından geliştirilmiştir. Bu ölçeğin amacı çiftler arasındaki güç paylaşımı düzeyinin belirlenmesidir. Ölçek 30 maddeden oluşmaktadır ve 5'li likert tipinde bir ölçektir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 30 olup, alınabilecek en yüksek puan ise 150'dir. Ölçekten alınan puanın yüksek olması çiftler arasındaki güç paylaşımının eşitlikçi bir şekilde yapıldığını, düşük olması ise eşitsiz bir güç paylaşımına sahip olduklarını göstermektedir. Ölçeğin yapı geçerliği doğrulayıcı ve açımlayıcı faktör analizleri yoluyla belirlenmiştir. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin uyum değerlerinin ($\chi^2/df = 1.7$, RMSEA = .06, CFI = .98, NNFI = .98, SRMR = .06) ve ki kare değerinin ($p=.00$) serbestlik derecesine oranının (1.9) sonucunda ölçeğin kabul edilebilir bir uyum iyiliğine sahip olduğu görülmüştür. Bu sonuçlara bağlı olarak ölçeğin toplam varyansın %58.9'unu açıkladığı ve güç paylaşımının toplam varyansın %38,29'unu açıklayan arkadaşlık, toplam varyansın %7.2'sini açıklayan bir partnerin diğeri üzerindeki belirleyiciliği, toplam varyansın %5.2'sini açıklayan ilişkisel stres karşısında tepkisellik, toplam varyansın %4.2'sini açıklayan etkiye açıklık ve toplam varyansın %4'ünü açıklayan ilişkisel bir talepte bulunma alt boyutlarından oluştuğu görülmüştür. Ölçeğin Cronbach alfa katsayı değeri .89 olarak bulunmuştur ($\alpha >.60$). Ölçeğin iç tutarlık katsayısı .94, alt boyutların iç tutarlık katsayıları ise; arkadaşlık alt boyutu için .91, bir partnerin diğeri üzerindeki belirleyiciliği alt boyutu için .87, ilişkisel stres karşısında tepkisellik alt boyutu için .84, etkiye açıklık alt boyutu için .78 ve ilişkisel bir talepte bulunma alt boyutu için .66

olarak bulunmuştur. Mevcut çalışmada Çift İlişkilerinde Güç Paylaşımı ölçeğinin Cronbach alfa katsayı değeri .93 olarak bulunmuştur.

3.4. Verilerin Toplanması

Bu çalışmada Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nin 14.04.2022 tarih ve 08/16 sayılı etik kurul onayı (E-84026528-050.01.04-2200082301) ve ilkokulların okul müdürlerinin izinleri sonrası, Çanakkale ili merkezinde öğretim gören ilkokul öğrencilerinin velilerinden veri toplanmış ve Çanakkale Mustafa Kemal İlkokulu, Çanakkale Hüseyin Akif Terzioğlu İlkokulu, Çanakkale 18 Mart İlkokulu, Çanakkale Atatürk İlkokulu, Çanakkale Arıburun İlkokulu, Çanakkale Vali Fahrettin Akkutlu İlkokulu, Özel İstek 1915 Çanakkale Okulları'nın ilgili ilkokul bölümü ve Çanakkale Koleji'nin ilgili ilkokul bölümünde çalışan idari personel (okul müdürü, okul müdür yardımcısı), rehber öğretmenler ve sınıf öğretmenleri vasıtasıyla hazırlanan online formun velilere ulaştırılması sağlanmış ve bu yolla veriler toplanmıştır. Toplam veriden (n=303) tüm maddelere aynı yanıtları veren 8 katılımcının verileri çıkarılmış ve 295 katılımcının verileri ile analizler gerçekleştirilmiştir.

Tablo 1

Çalışmaya katılım gösteren bireylerin demografik özelliklerinin dağılımı

Demografik Özellikler	Gruplar	n	%
Eğitim Durumu	Lise ve Öncesi	74	25.1
	Üniversite	180	61.0
	Yüksek Lisans/Doktora	41	13.9
Cinsiyet	Erkek	63	21.4
	Kadın	232	78.6
Gelir Düzeyi	Düşük	31	10.5
	Orta	251	85.1
	Yüksek	13	4.4

Tablo 1'in devamı

Çocuk Sayısı	1 Çocuk	86	29.2
	2 Çocuk	182	61.7
	3 Çocuk ve Üzeri	27	9.2
Çalışma Durumu	Çalışıyorum	180	61.0
	Çalışmıyorum	115	39.0

Tablo 1'e göre katılımcıların %21.4'ü erkek, %%78.6'sı kadındır. Katılımcıların %10.5'i gelirlerini düşük, %85.1'i orta ve %4.4'ü yüksek olarak belirtmiştir. Katılımcıların %29.2'sinin bir çocuğu, %61.7'sinin iki çocuğu, %9.2'sinin üç ve daha fazla çocuğu bulunmaktadır. Katılımcıların %61'i çalıştığını, %39'u çalışmadığını belirtmiştir. Katılımcıların %25.1'i lise ve daha alt düzeyde eğitilmiş, %61'i üniversite mezunu, %13.9'u yüksek lisans/doktora mezunudur. Katılımcıların yaşları 26-58 arasındadır.

3.5. Verilerin Analizi

Bu çalışmada ortak ebeveynlik ve alt boyutlarının ebeveynlerde güç paylaşımıyla arasındaki ilişki, ortak ebeveynlik ve ebeveynlerde güç paylaşımının ebeveynlerin yaşıyla aralarındaki ilişki, ortak ebeveynlik ve ebeveynlerde güç paylaşımının demografik değişkenlere (cinsiyet, gelir durumu çalışma durumu, eğitim durumu, çocuk sayısı) bağlı olarak farklılaşma düzeyleri ve ebeveynlerde güç paylaşımının ortak ebeveynlik düzeylerini yordama durumu incelenmiştir. Bu değişkenlerin incelenmesi için ilk olarak değişkenlerin dağılımlarının, her bir alt boyutun dağılımının ve gruplara bağlı dağılımların normallik durumlarına bakılmıştır. Çarpıklık ve basıklık değerlerinin [-1,+1] aralığında olması dağılımın normal olduğu şeklinde yorumlanmaktadır (Büyüköztürk vd., 2020). İlgili değişkenler ve alt boyutların çarpıklık ve basıklık değerleri, medyan-ortalama yakınlıkları; Q-Q ve P-P grafikleri, histogram grafikleri ve kutu grafikleri incelenerek normal dağılım gösteren veriler parametrik yöntemlerle, normal dağılım göstermeyen veriler non-parametrik yöntemlerle incelenmiştir. Bu değişkenlerin analizinde IBM SPSS 25.0 paket programı kullanılmıştır.

Tablo 2

Cinsiyete bağlı gruplara ilişkin veriler

Değişkenler	Cinsiyet	Çarpıklık	Basıklık
Ebeveynlerde Güç Paylaşımı	Erkek	-.367	-.984
	Kadın	-.474	-.735
Ortak Ebeveynlik T.P.	Erkek	-.891	-.032
	Kadın	-.577	-.309

Tablo 2’de cinsiyete göre gruplanmış ebeveynlerde güç paylaşımı puanlarının ve ortak ebeveynlik toplam puanlarının çarpıklık ve basıklık değerlerinin [-1,+1] aralığında oldukları görülmektedir.

Tablo 3

Çalışma durumuna bağlı gruplara ilişkin veriler

Değişkenler	Çalışma Durumu	Çarpıklık	Basıklık
Ebeveynlerde Güç Paylaşımı	Çalışıyor	-.422	-.780
	Çalışmıyor	-.499	-.806
Ortak Ebeveynlik T.P.	Çalışıyor	-.734	-.055
	Çalışmıyor	-.478	-.879

Tablo 3’de çalışma durumuna göre gruplanmış ebeveynlerde güç paylaşımı puanlarının ve ortak ebeveynlik toplam puanlarının çarpıklık ve basıklık değerlerinin [-1,+1] aralığında oldukları görülmektedir.

Ortak ebeveynlik toplam puanları ve ebeveynlerde güç paylaşımı puanlarının cinsiyet ve çalışma durumuna bağlı olarak farklılaşma düzeylerinin incelenmesi için, ilk olarak ortak ebeveynlik toplam puanlarının ve ebeveynlerde güç paylaşımı puanlarının cinsiyet ve çalışma durumuna bağlı olarak gruplandırılmasının normal bir dağılım sergileme durumu

incelenmiş ve her iki değişkenin de ilgili gruplara bağlı olarak normal bir dağılım sergiledikleri görülmüştür. Farklılaşmanın ortaya konulması amacıyla Bağımsız Örneklem T-Testi yardımıyla analizler gerçekleştirilmiştir.

Tablo 4

Eğitim durumuna bağlı gruplara ilişkin veriler

Değişkenler	Eğitim Durum	Çarpıklık	Basıklık
Ebeveynlerde Güç Paylaşımı	Lise ve öncesi	-.476	-.825
	Üniversite	-.361	-.985
	Yüksek Lisans/Doktora	-.656	-.038
Ortak Ebeveynlik T.P.	Lise ve öncesi	-.251	-1.105
	Üniversite	-.691	-.203
	Yüksek Lisans/Doktora	-.887	.223

Ortak ebeveynlik toplam puanları ve ebeveynlerde güç paylaşımı puanlarının eğitim durumuna bağlı olarak farklılaşma düzeylerinin incelenmesi için, ilk olarak ortak ebeveynlik toplam puanlarının ve ebeveynlerde güç paylaşımı puanlarının eğitim durumuna bağlı olarak gruplandırılmasının normal bir dağılım sergileme durumu incelenmiş ve Tablo 4'deki verilerle birlikte değerlendirildiğinde, her iki değişkenin de ilgili gruplara bağlı olarak normal bir dağılım sergiledikleri görülmüştür. Farklılaşmanın ortaya konulması amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) yardımıyla analizler gerçekleştirilmiştir.

Ortak ebeveynlik toplam puanları ve ebeveynlerde güç paylaşımı puanlarının gelir düzeyi ve çocuk sayısına bağlı olarak farklılaşma düzeylerinin incelenmesi için, ilk olarak ortak ebeveynlik toplam puanlarının ve ebeveynlerde güç paylaşımı puanlarının gelir düzeyi ve çocuk sayısına bağlı olarak gruplandırılmasının normal bir dağılım sergileme durumu incelenmiş, gelir düzeyi ve çocuk sayısı değişkenlerinin gruplarından bazılarının yeterli veri sayısını içermemesinden ötürü non-parametrik analiz yöntemlerinden biri olan Kruskal Wallis-H Testi yoluyla farklılaşma durumu ortaya konulmuştur.

Tablo 5

Ebeveynlerin yaşıyla diğer değişkenlerin ilişkilerine ilişkin normallik verileri

Değişkenler	Çarpıklık	Basıklık
Ebeveynlerde Güç Paylaşımı	-.444	-.790
Ortak Ebeveynlik T.P.	-.637	-.287
Ebeveynlerin Yaşı	.478	.885

Ortak ebeveynlik toplam puanları ve ebeveynlerde güç paylaşımı puanlarının ebeveynlerin yaşlarıyla aralarındaki ilişkinin ortaya konulması amacıyla, ilk olarak ilgili değişkenlerin dağılım durumlarına bakılmıştır. Tablo 6'daki verilerle birlikte değerlendirildiğinde, değişkenlerin normal dağıldıkları belirlendikten sonra, Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı yoluyla değişkenlerin aralarındaki ilişki durumu ortaya konulmuştur.

Tablo 6

Ortak ebeveynlik ve alt boyutları ile ebeveynlerde güç paylaşımı değişkenlerinin çarpıklık ve basıklık değerlerine ilişkin veriler

Değişkenler	Çarpıklık	Basıklık
Ebeveynlerde Güç Paylaşımı	-.444	-.790
Ortak Ebeveynlik T.P.	-.637	-.287
Anlaşma	.424	-.989
Destek	-.824	-.865
Onaylama	-.961	-.505
Çatışmaya Maruz Bırakma	2.289	8.442
Kötüleme	1.939	3.473
İş Bölümü	.312	-.307

Tablo 6’da ebeveynlerde güç paylaşımı ile ortak ebeveynlik ve alt boyutlarının çarpıklık ve basıklık katsayı değerleri verilmiştir. Ortak ebeveynlik toplam puanları ve ortak ebeveynlikte anlaşma, ortak ebeveynlikte destek, eşin ebeveynliğini onaylama, eşin ebeveynliğini kötüleme, çatışmaya maruz bırakma ve iş bölümü boyutlarının ebeveynlerde güç paylaşımı ile aralarındaki ilişkinin incelenmesi için ilk olarak bu değişkenlerin dağılımları incelenmiş, dağılımlarının normal olduğu belirlenen ebeveynlerde güç paylaşımı puanları ile ortak ebeveynlik toplam puanları, ortak ebeveynlikte anlaşma, ortak ebeveynlikte destek, eşin ebeveynliğini onaylama ve iş bölümü puanları arasındaki ilişki Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı yoluyla incelenmiş; dağılımlarının normal olmadığı belirlenen eşin ebeveynliğini kötüleme ve çatışmaya maruz bırakma puanları ile ebeveynlerde güç paylaşımı puanları arasındaki ilişki Spearman Sıralama Korelasyon Katsayısı yoluyla incelenmiştir ve ilişki sonuçları ortaya konulmuştur.

Ebeveynlerde güç paylaşımının ortak ebeveynlik ilişki düzeylerini yordama durumuna bakabilmek için basit doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Bu analizin yapılması için gereken varsayımların sağlanıp sağlanmadığının kontrolü amacıyla her iki değişkenin normal dağılıp dağılmadıklarına, değişkenler arasındaki ilişkinin doğrusal olup olmadığına, veriler arasında uç değerlerin bulunup bulunmadığına, değişkenlerin eş varyanslı olma durumuna ve Durbin-Watson katsayısına (1,730) bağlı olarak hataların birbirlerinden bağımsız olma durumlarına bakılmış, bütün varsayımların sağlandığı görülerek basit doğrusal regresyon analizi yapılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI

Bu kısımda ortak ebeveynlik ve alt boyutlarının ebeveynlerde güç paylaşımıyla aralarındaki ilişki durumunu ortaya koyan bulgulara, ortak ebeveynlik ve ebeveynlerde güç paylaşımının cinsiyete, çalışma durumuna, eğitim durumuna, gelir durumuna ve çocuk sayısına göre farklılaşmasına ilişkin bulgulara, ortak ebeveynlik ve ebeveynlerde güç paylaşımının ebeveynlerin yaşıyla aralarındaki ilişkiye ilişkin bulgulara ve ebeveynlerde güç paylaşımının ortak ebeveynlik düzeylerini yordama durumuna ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

4.1. Ortak Ebeveynlik Toplam Puanı ve Ebeveynlerde Güç Paylaşımı Puanının Demografik Bilgilere Göre Farklılaşmasının İncelenmesine İlişkin Bulgular

4.1.1. Ortak Ebeveynlik Toplam Puanı ve Ebeveynlerde Güç Paylaşımı Puanının Ebeveynlerin Çalışma Durumuna Göre Farklılaşmasının İncelenmesi

Katılımcıların ortak ebeveynlik toplam puanları ile ebeveynlerde güç paylaşımı puanlarının çalışma durumuna göre farklılaşmalarına ilişkin bilgilerin ortaya konması amacıyla bağımsız örneklem t testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 7’de paylaşılmıştır.

Tablo 7

Ortak ebeveynlik toplam puanları ve güç paylaşımı puanlarının çalışma durumuna göre farklılaşmasına ilişkin veriler

Değişkenler	Çalışma Durumu	n	\bar{x}	S.S.	Sd	t	p
Ortak Ebeveynlik	Çalışıyor	180	115,82	23,518	293	.320	.749
	Çalışmıyor	115	114,94	22,468			
Güç Paylaşımı	Çalışıyor	180	118,16	21,042	293	.568	.571
	Çalışmıyor	115	116,75	20,356			

Katılımcıların ortak ebeveynlik toplam puanlarının çalışma durumuna göre farklılaşmasını incelemek amacıyla uygulanan bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre, katılımcıların çalışıyor olmalarına bağlı ortak ebeveynlik toplam puanları ($\bar{x}=115,82$) ile çalışmıyor olmalarına bağlı ortak ebeveynlik toplam puanları ($\bar{x}=114,94$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır [$t(293)= .320, p>.05$].

Katılımcıların güç paylaşımı puanlarının çalışma durumuna göre farklılaşmasını incelemek amacıyla uygulanan bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre, katılımcıların çalışıyor olmalarına bağlı güç paylaşımı toplam puanları ($\bar{x}=118,16$) ile çalışmıyor olmalarına bağlı ortak ebeveynlik toplam puanları ($\bar{x}=116,75$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır [$t(293)= .568, p>.05$].

4.1.2. Ortak Ebeveynlik Toplam Puanı ve Ebeveynlerde Güç Paylaşımı Puanının Ebeveynlerin Cinsiyetine Göre Farklılaşmasının İncelenmesi

Katılımcıların ortak ebeveynlik toplam puanları ile ebeveynlerde güç paylaşımı puanlarının cinsiyete göre farklılaşmalarına ilişkin bilgilerin ortaya konması amacıyla bağımsız örneklem t testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 8’de paylaşılmıştır.

Tablo 8

Ortak ebeveynlik toplam puanları ve güç paylaşımı puanlarının cinsiyete göre farklılaşmasına ilişkin veriler

Değişkenler	Cinsiyet	n	\bar{x}	S.S.	Sd	t	p
Ortak Ebeveynlik	Erkek	63	118,89	21,935	293	1.324	.186
	Kadın	232	114,55	23,341			
Güç Paylaşımı	Erkek	63	118,94	21,402	293	.537	.567
	Kadın	232	117,25	20,606			

Katılımcıların ortak ebeveynlik toplam puanlarının cinsiyete göre farklılaşmasını incelemek amacıyla uygulanan bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre, katılımcıların

erkek olmalarına bağlı ortak ebeveynlik toplam puanları ($\bar{x}=118,89$) ile kadın olmalarına bağlı ortak ebeveynlik toplam puanları ($\bar{x}=114,55$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır [t (293) = 1.324, p>.05].

Katılımcıların güç paylaşımı puanlarının çalışma durumuna göre farklılaşmasını incelemek amacıyla uygulanan bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre, katılımcıların erkek olmalarına bağlı güç paylaşımı toplam puanları ($\bar{x}=118,94$) ile kadın olmalarına bağlı ortak ebeveynlik toplam puanları ($\bar{x}=117,25$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır [t (293) = .537, p>.05].

4.1.3. Ortak Ebeveynlik Toplam Puanı ve Ebeveynlerde Güç Paylaşımı Puanının Ebeveynlerin Eğitim Durumuna Göre Farklılaşmasının İncelenmesi

Katılımcıların ortak ebeveynlik toplam puanlarının ebeveynlerin eğitim durumlarına göre farklılaşmalarına ilişkin bilgilerin ortaya konması amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmış ve sonuçlar Tablo 9’da paylaşılmıştır.

Tablo 9

Ortak ebeveynlik toplam puanının ebeveynlerin eğitim durumuna göre farklılaşmasına ilişkin veriler

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Ortak Ebeveynlik	Gruplar Arası	682,296	2	341,148	.639	.529	-
	Grup İçi	155929,311	292	534,004			
	Toplam	156611,607	294				

Katılımcıların eğitim durumlarına göre ortak ebeveynlik toplam puanlarında farklılaşmanın olup olmadığını ortaya koymak amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına göre, katılımcılardan lise ve daha alt düzeyde eğitim görenlerin ortak

ebeveynlik toplam puanları ortalaması ($\bar{x}=114,49$), üniversite eğitimi alanların ortak ebeveynlik toplam puanları ortalaması ($\bar{x}=115,03$) ve yüksek lisans/doktora eğitimi görenlerin ortak ebeveynlik toplam puanları ortalaması ($\bar{x}=119,22$) arasında anlamlı bir farklılık oluşmamaktadır [$F(2-294) = .639, p>0,05$].

Katılımcıların ebeveynlerde güç paylaşımı puanlarının ebeveynlerin eğitim durumlarına göre farklılaşmalarına ilişkin bilgilerin ortaya konması amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmış ve sonuçlar Tablo 10'da paylaşılmıştır.

Tablo 10

Güç paylaşımı puanının ebeveynlerin eğitim durumuna göre farklılaşmasına ilişkin veriler

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Güç Paylaşımı	Gruplar Arası	483,092	2	241,546	.559	.572	-
	Grup İçi	126147,294	292	432,011			
	Toplam	126630,386	294				

Katılımcıların eğitim durumlarına göre güç paylaşımı puanlarında farklılaşmanın olup olmadığını ortaya koymak amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına göre, katılımcılardan lise ve daha alt düzeyde eğitim görenlerin güç paylaşımı ortalama puanları ($\bar{x}=119,58$), üniversite eğitimi alanların güç paylaşımı ortalama puanları ($\bar{x}=116,63$) ve yüksek lisans/doktora eğitimi görenlerin güç paylaşımı ortalama puanları ($\bar{x}=118,34$) arasında anlamlı bir farklılık oluşmamaktadır [$F(2-294) = .559, p>0,05$].

4.1.4. Ortak Ebeveynlik Toplam Puanı ve Ebeveynlerde Güç Paylaşımı Puanının Ebeveynlerin Çocuk Sayılarına Göre Farklaşmasının İncelenmesi

Katılımcıların ebeveynlerde güç paylaşımı puanlarının ebeveynlerin çocuk sayılarına göre farklılaşmalarına ilişkin bilgilerin ortaya konması amacıyla Kruskal Wallis-H testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 11’de paylaşılmıştır.

Tablo 11

Güç paylaşımı puanının ebeveynlerin çocuk sayılarına göre farklılaşmasına ilişkin veriler

	Gruplar	n	Sıra Ortalaması	Sd	X²	p	Anlamlı Fark
Güç Paylaşımı	1 Çocuk	86	135,58	2	2,697	.260	-
	2 Çocuk	182	152,31				
	3 ve Daha Fazla Çocuk	27	158,50				

Katılımcıların çocuk sayılarına göre güç paylaşımı puanlarının farklılaşp farklılaşmadığını incelemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H testine göre grupların güç paylaşımı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır [$X^2(2)=2,697$, $p>0,05$].

Katılımcıların ortak ebeveynlik toplam puanlarının ebeveynlerin çocuk sayılarına göre farklılaşmalarına ilişkin bilgilerin ortaya konması amacıyla Kruskal Wallis-H testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 12’de paylaşılmıştır.

Tablo 12

Ortak ebeveynlik toplam puanının ebeveynlerin çocuk sayılarına göre farklılaşmasına ilişkin veriler

	Gruplar	n	Sıra Ortalaması	Sd	X ²	p	Anlamlı Fark
Ortak Ebeveynlik	1 Çocuk	86	148,08	2	,007	.997	-
	2 Çocuk	182	147,78				
	3 ve Daha Fazla Çocuk	27	149,20				

Katılımcıların çocuk sayılarına göre ortak ebeveynlik toplam puanlarının farklılaşp farklılaşmadığını incelemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H testine göre grupların ortak ebeveynlik toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır [X²(2)=,007, p>0,05].

4.1.5. Ortak Ebeveynlik Toplam Puanı ve Ebeveynlerde Güç Paylaşımı Puanının Gelir Düzeyine Göre Farklılaşmasının İncelenmesi

Katılımcıların ebeveynlerde güç paylaşımı puanlarının ebeveynlerin gelir düzeylerine göre farklılaşmalarına ilişkin bilgilerin ortaya konması amacıyla Kruskal Wallis-H testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 13'te paylaşılmıştır.

Tablo 13

Güç paylaşımı puanının gelir düzeyine göre farklılaşmasına ilişkin veriler

	Gruplar	n	Sıra Ortalaması	Sd	X ²	p	Anlamlı Fark
Güç Paylaşımı	Düşük	31	113,21	2	5,770	.056	-
	Orta	251	151,99				
	Yüksek	13	153,92				

Katılımcıların gelir düzeylerine göre güç paylaşımı puanlarının farklılaşp farklılaşmadığını incelemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H testine göre grupların güç paylaşımı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır [$X^2(2)=5,770$, $p>0,05$].

Katılımcıların ortak ebeveynlik toplam puanlarının ebeveynlerin gelir düzeylerine göre farklılaşmalarına ilişkin bilgilerin ortaya konması amacıyla Kruskal Wallis-H testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 14’te paylaşılmıştır.

Tablo 14

Ortak ebeveynlik toplam puanının gelir düzeyine göre farklılaşmasına ilişkin veriler

	Gruplar	n	Sıra Ortalaması	Sd	X²	p	Anlamlı Fark
Ortak Ebeveynlik	Düşük	31	122,50	2	3,100	.212	-
	Orta	251	151,06				
	Yüksek	13	149,73				

Katılımcıların gelir düzeylerine göre ortak ebeveynlik toplam puanlarının farklılaşp farklılaşmadığını incelemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H testine göre grupların ortak ebeveynlik toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır [$X^2(2)=3,100$, $p>0,05$].

4.2. Katılımcıların Yaşı ile Ortak Ebeveynlik Toplam Puanları ve Güç Paylaşımı Puanları Arasındaki İlişkiye İlişkin Bulgular

Katılımcıların güç paylaşımı puanları ve ortak ebeveynlik toplam puanlarının ebeveynlerin yaşları ile aralarındaki ilişkilerin ortaya konulması amacıyla korelasyon analizi yapılmış ve ilgili sonuçlar Tablo 15’te verilmiştir.

Tablo 15

Katılımcıların yaşıyla ortak ebeveynlik toplam puanları ve güç paylaşımı puanları arasındaki ilişkiye ilişkin veriler

Değişkenler	Yaş
Ortak Ebeveynlik Toplam Puan	-.049**
Güç Paylaşımı	-.020**

**p<.001

Katılımcıların güç paylaşımı puanları ve ortak ebeveynlik toplam puanlarının ebeveynlerin yaşları ile aralarındaki ilişkilerin ortaya konması amacıyla ilk olarak ilgili değişkenlerin normal dağılıp dağılmadıkları incelenmiş ve Q-Q, P-P, histogram ve kutu grafikleri ile çarpıklık ve basıklık katsayıları incelenerek, bu değişkenlerin normal dağıldıkları görülmüştür. Ebeveynlerin yaşları ile ortak ebeveynlik toplam puanları ve ebeveynlerde güç paylaşımı puanları arasındaki ilişki Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu yoluyla incelenmiştir. Ebeveynlerin yaşları ile ortak ebeveynlik arasında negatif yönde çok zayıf düzeyde bir ilişkinin olduğu görülmüştür ($r = -.049$, $p < .001$). Ebeveynlerin yaşları ile ebeveynlerde güç paylaşımı arasında negatif yönde çok zayıf düzeyde bir ilişkinin olduğu görülmüştür ($r = -.020$, $p < .001$).

4.3. Ortak Ebeveynlik Toplam Puanı ve Alt Boyutları ile Ebeveynlerde Güç Paylaşımı Puanı Arasındaki İlişkiye İlişkin Bulgular

Katılımcıların güç paylaşımı puanları ile ortak ebeveynlik toplam puanı ve alt boyutları arasındaki ilişkilerin ortaya konulması amacıyla korelasyon analizi yapılmış ve ilgili sonuçlar Tablo 16’da verilmiştir.

Tablo 16

Güç paylaşımı ile ortak ebeveynlik toplam puan ve alt boyutları arasındaki ilişkiye yönelik veriler

Değişkenler	Güç Paylaşımı Puanı
Ortak Ebeveynlik T.P.	.587**
Anlaşma	-.301**
Destek	.429**
Onaylama	.363**
Çatışmaya Maruz Bırakma	-.386**
Kötüleme	-.426**
İş Bölümü	-.132**

**p<.001

Ebeveynlerde güç paylaşımı puanları ile ortak ebeveynlik toplam puanları, anlaşma, destek, onaylama, iş bölümü, eşin ebeveynliğini kötüleme ve çatışmaya maruz bırakma puanları arasındaki ilişkinin ortaya konması amacıyla ilk olarak ilgili değişkenlerin normal dağılıp dağılmadıkları incelenmiş ve Q-Q, P-P, histogram ve kutu grafikleri ile çarpıklık ve basıklık katsayıları incelenerek, ortak ebeveynlik toplam puanları, anlaşma, destek, onaylama ve iş bölümünün normal dağıldıkları, eşin ebeveynliğini kötüleme ve çatışmaya maruz bırakmanın normal dağılmadıkları görülmüştür. Ebeveynlerde güç paylaşımı puanları ile ortak ebeveynlik toplam puanları, anlaşma, destek, onaylama ve iş bölümü puanları arasındaki ilişki Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu yoluyla incelenmiştir. Ebeveynlerde güç paylaşımı ile ortak ebeveynlik arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir ($r = .587$, $p < .001$). Ebeveynlerde güç paylaşımı ile ortak ebeveynlikte anlaşma arasında negatif yönde zayıf düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir ($r = -.301$, $p < .001$). Ebeveynlerde güç paylaşımı ile ortak ebeveynlikte destek arasında pozitif yönde zayıf düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir ($r = .429$, $p < .001$). Ebeveynlerde güç paylaşımı ile eşin ebeveynliğini

onaylama arasında pozitif yönde zayıf düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir ($r = .363, p < .001$). Ebeveynlerde güç paylaşımı ile iş bölümü arasında negatif yönde çok zayıf düzeyde bir ilişkinin olduğu görülmektedir ($r = -.132, p < .001$). Ebeveynlerde güç paylaşımı puanları ile eşin ebeveynliğini kötüleme ve çatışmaya maruz bırakma puanları arasındaki ilişki Spearman Sıralama Korelasyon Katsayısı yoluyla incelenmiştir. Katılımcıların ebeveynlerde güç paylaşımı puanları ile eşin ebeveynliğini kötüleme puanları arasında negatif yönde zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r = -.426, p < .001$). Katılımcıların ebeveynlerde güç paylaşımı puanları ile çatışmaya maruz bırakma puanları arasında negatif yönde zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r = -.386, p < .001$).

4.4. Ebeveynlerde Güç Paylaşımının Ortak Ebeveynlik İlişki Düzeylerini Yordama Durumuna İlişkin Bulgular

Tablo 17

Ebeveynlerde güç paylaşımının ortak ebeveynlik ilişki düzeylerini yordama durumuna ilişkin veriler

	B	S.H.	β
Sabit	38,731	6,282	
Ebeveynlerde Güç Paylaşımı	0,653	,053	,587*

$R^2 = .344; p < .05$

Tablo 17’de ebeveynlerde güç paylaşımının ortak ebeveynlik ilişki düzeylerini yordama durumuna ilişkin bilgiler verilmiştir. Ebeveynlerde güç paylaşımı ile ortak ebeveynlik arasında pozitif yönde ($R = .587, R^2 = .344$) doğrusal bir ilişki gözlenmiştir. Ebeveynlerde güç paylaşımı puanı, ortak ebeveynlik puanının %34’ünü açıklamaktadır. Etki büyüklüğü orta düzeydedir ve ebeveynlerde güç paylaşımı ile ortak ebeveynlik arasındaki ilişki anlamlıdır ($t = 12,404, p = .000$). Ebeveynlerin güç paylaşımı puanları yükseldikçe ortak ebeveynlik puanları da yükselmektedir ve güç paylaşımı puanındaki her 1 puanlık artış ortak

ebeveynlik puanında 0.65 puanlık artışa sebep olmaktadır. İlgili regresyon modelinin ebeveynlerin güç paylaşımı puanlarından ortak ebeveynlik puanlarının yordanmasında kullanılmaya uygun olduğu görülmektedir ($F=153,869$, $p=.000$).

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma bulgularının ilgili literatür bağlamında tartışılmasına, elde edilen bulgulardan hareketle ulaşılan sonuçlara ve bu sonuçlar kapsamında uygulayıcılar ve araştırmacılara yönelik önerilere yer verilmiştir.

5.1. Tartışma

5.1.1. Ortak Ebeveynlik İlişkisinin Cinsiyet, Eğitim Durumu, Çalışma Durumu, Çocuk Sayısı ve Gelir Durumu Değişkenlerine Bağlı Olarak Farklılaşmasına İlişkin Bulguların Tartışılması

Ortak ebeveynlik ilişkisinin ebeveynlerin cinsiyetine bağlı olarak farklılaşmasına ilişkin bulgular incelendiğinde, ortak ebeveynlik ilişkisinin ebeveynlerin cinsiyetlerine bağlı olarak farklılaşmadığı görülmektedir. Ebeveynlerin sahip oldukları cinsiyet, ebeveynlerin var olan ortak ebeveynlik ilişkilerini farklılaştırıcı bir sonuç doğurmamaktadır. Ebeveynlerin ortak ebeveynlik puanlarının yüksekliği de düşünüldüğünde, toplumsal cinsiyet rolleri açısından daha eşitlikçi bir bakış açısına sahip oldukları söylenebilmektedir. Bonach ve arkadaşları da (2005), 135 boşanmış ebeveyn ile yürüttükleri bir çalışmada ebeveynlerin ortak ebeveynlik ilişkilerinin kalitesinin cinsiyete bağlı olarak farklılaşma durumunu incelemişlerdir. İlgili çalışmada, ebeveynlerin ortak ebeveynlik ilişki kalitesinin belirleyicileri olarak çatışma ve destek boyutlarının puanlarından yararlanılmış, ebeveynlerin bu boyutlardan aldıkları puanların cinsiyete göre farklılaşmadığı görülmüştür. Burada ebeveynlerin farklı yaşam dönemlerine ve farklı yaşantılara bağlı olarak ortak ebeveynlik ilişkilerinin ve bu ilişkinin düzeyinin cinsiyete bağlı olarak farklılaşıp farklılaşmama durumunun da değişebileceği görülmektedir.

Çocuğun doğumu sonrası, bakıma ilişkin sorumlulukların çoğunluğunu anne üstlenmekte ve birincil bakıcı rolüyle ailede kendisine yer bulmaktadır. Baba ise yardımcı

rolü üstlenmekte ve anneler yardım gereksinimi duyduklarında ve bu gereksinimlerini dillendirdiklerinde çocuk bakım süreçlerine katıldıkları görülmektedir (Kwan vd., 2015). Çocuğun büyümesi ve okula başlamasıyla birlikte azalan ebeveyn sorumlulukları ve artan baba katılımıyla birlikte, ebeveynler arası bir ilişki biçimi olan ortak ebeveynlik de farklı bir biçimde sürmekte ve çocuğun okulda geçirdiği zamanın artmasıyla birlikte, anneye geçirdiği zaman azalmaktadır. Burada ebeveynlerin ortak ebeveynlik puanlarının birbirlerine yakın olmasında, annenin üzerindeki bakım yükünün azalması ve babanın çocukla kurduğu ilişkide daha etkin rol almasının etkili olmuş olabileceği düşünülmektedir. Carone ve Lingardi (2022), ortak ebeveynliğe ilişkin çalışmaların, ebeveynlerin ortak ebeveynlik ilişkilerinin cinsiyete bağlı farklılaşma durumlarından ziyade, ebeveynlerin birbirlerini tamamlayıcı roller üstlenmeleri üzerine odaklanmasının, ortak ebeveynlik ilişkisinin anlaşılması açısından daha önemli olabileceğini belirtmişlerdir. Bu ilişkinin diğer ilişki biçimlerinden en önemli farkı, birlikte yürütülen ve karşılıklı desteğe dayalı bir ilişki biçiminde sürmesidir. Bundan ötürü, cinsiyete ilişkin farklılıkların bu ilişkiye yansımaması olası görülmektedir.

Ebeveynlerin ortak ebeveynlik ilişkilerinin gelir durumu ve çalışma durumuna göre farklılaşmasına ilişkin bulgular incelendiğinde, ebeveynlerin ortak ebeveynlik ilişkilerinin gelir durumu ve çalışma durumuna bağlı olarak farklılaşmadıkları görülmektedir. Bu çalışmayla benzer bulgulara sahip olan Hack ve Mooradian'ın (2012) çocuk evlat edinen ailelerden 94 kadın katılımcıyla yürüttükleri çalışma da, katılımcıların sosyoekonomik düzeylerinin ortak ebeveynlik ilişki kalitesi üzerinde herhangi bir farklılaşma yaratmadığını bulgulamıştır. İlgili çalışmada, çalışan annelerin çalışmayan annelere göre daha düşük düzeyde ortak ebeveynlik dayanışması bildirdikleri görülmüştür. Bu çalışmanın bulgularından farklı olarak, Cohen ve Levin'in (2012) İsrailli 71 boşanmış çift ile yürüttükleri çalışmanın sonuçlarına göre, ebeveynlerin çalışma durumları ve gelir düzeyleri birbirleriyle kurdukları ortak ebeveynlik ilişkisi üzerinde etkili olmaktadır. İlgili çalışmaya göre, finansal zorluk yaşayan ebeveynler arasında ortak ebeveynlik ilişkisi daha çatışmalı bir şekilde sürmektedir. İlgili çalışmada düşük gelire sahip babaların ortak ebeveynlik ilişkileri daha olumsuz bir şekilde devam etmekte, annelerin gelirleri ortak ebeveynlik ilişkisine anlamlı bir etki etmemektedir. Burada babaya yüklenen gelir sağlayıcı rolünün etkili olduğu düşünülmektedir. İlgili çalışmada gelir düzeyi yüksek babaların anneler ile daha düşük düzeyde çatışma ve daha yüksek düzeyde işbirliği bildirdikleri görülmüştür.

Ayrıca kadınların ev dışı bir işte çalışmalarının, erkeklerin daha yüksek düzeyde ortak ebeveynlik ilişkisinde çatışma bildirmelerine yol açtığı görülmektedir.

Lee ve Tang'a (2015) göre, kadınların bakım verme rolünü üstlenmeleri, onların iş gücüne katılmalarını olumsuz bir şekilde etkilemektedir. Üstlenilen çoklu roller ve ek sorumluluklar, kadınların çalışma hayatından çekilmesine ve bakım verici rolünün içerisinde sıkışmasına yol açabilmektedir. Çocuklarının eğitim görmesi ve gün içerisinde zamanlarının büyük bir kısmını okulda geçirmeleri, kadınların ev dışı işlerde çalışmalarına imkan sağlamakta ve onların çalışma hayatına katılmalarına zemin hazırlayabilmektedir.

Bu çalışmanın katılımcılarının büyük bir kısmı gelir durumunu orta ve yüksek olarak belirtmiştir (%89.5). Katılımcıların büyük bir çoğunluğunun ekonomik olarak daha iyi koşullara sahip olmalarının elde edilen sonuçlarda etkili olmuş olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca katılımcıların %61'i (180 kişi) aktif olarak bir işte çalıştıklarını belirtmiştir. Burada katılımcıların daha önce herhangi bir işte çalışıp çalışmadıkları da önemli görülmektedir. Daha önce bir işte çalışıp çalışmama durumlarına bağlı olarak, katılımcıların yanıtlarının da değişiklik gösterebileceği düşünülmektedir.

Ortak ebeveynliğin ebeveynlerin eğitim durumuna göre farklılaşmasına ilişkin bulgular incelendiğinde, ortak ebeveynlik ilişkisinin ebeveynlerin eğitim durumuna bağlı olarak farklılaşmadığı görülmektedir. Bu bulgular Stright ve Bales'in (2003) ve Van Egeren'in (2003) bulgularından farklılık göstermektedir. İlgili çalışmalardan farklı olarak, bu çalışmanın katılımcılarının büyük bir çoğunluğunun üniversite ve üstü bir eğitim aldıkları görülmektedir (%74.9). Bu çalışmanın sonuçlarında, katılımcı kitlesinin eğitim düzeylerinin yüksek olmasının etkili olmuş olabileceği düşünülmektedir. Bu sonuçlarda, çocuğun artık belirli ihtiyaçlarını kendi giderebilmesinin de etkili olmuş olabileceği düşünülmektedir. Gaunt'un (2008) yürüttüğü çalışma, çocuğun doğumu sonrası baba katılımı ve anne bekçiliğinin nasıl şekillendiğini incelemiş ve düşük eğitilmiş annelerin anne bekçiliği davranışı sergileyerek, baba katılımının azalmasına yol açtığını göstermiştir. Burada çocuk kendi ihtiyaçlarını gideremeyecek yaşta ve bakım görevlerini, anne birincil bakım veren rolü üstlenerek gerçekleştirmektedir. Baba ise yardımcı rolü üstlenerek, sadece çocukla oyun oynayan veya annenin yardım isteği sonucu bakım verme görevini gerçekleştiren bir pozisyondadır (Jia ve Schoppe-Sullivan, 2011). Çocuğun yaşının ilerlemesiyle birlikte, kendi belirli ihtiyaçlarını kendisi giderebilecek yetkinliğe ulaşmakta ve annesine daha az ihtiyaç duymaktadır. Burada her iki ebeveynin de sahip olduğu özellikler, ortak ebeveynlik

ilişkileri üzerinde daha az etkili olmaktadır. Bunun sebebi ise ebeveynlerin çocukla kurdukları etkileşimin gittikçe azalmasıdır. Orta çocukluk evresinde, çocuk arkadaşlıklar kurmaya başlayacak ve zamanının bir kısmını arkadaşlarıyla birlikte geçirmektedir (Beyazkürk vd., 2007). Okulda ve arkadaşlarla birlikte geçirilen zaman, anne ve babanın üzerindeki ebeveynlik yükünün daha da azalmasını sağlamakta ve çocukla kurulan etkileşimin de biçiminin değişmesini sağlamaktadır.

Ortak ebeveynlik ilişkisinin ebeveynlerin çocuk sayılarına bağlı olarak farklılaşmasına ilişkin bulgular incelendiğinde, ortak ebeveynlik ilişkisinin ebeveynlerin çocuk sayılarına bağlı olarak farklılaşmadığı görülmektedir. Ortak ebeveynlik ilişkisi genellikle tek çocuklu ailelerde ölçümlenmiş olsa da, çok çocuklu aileler de incelenmeye başlanmış ve buna yönelik araştırmalar yapılmıştır. Burada Kuo ve arkadaşlarının (2017) yaptıkları çalışma öne çıkmaktadır. İkinci çocuğun doğumunun ebeveynlerin ortak ebeveynlik ilişkilerine yansımalarını inceleyen bu çalışmada, ebeveynlerin daha öncesinde çatışmalı bir ortak ebeveynlik ilişkisine sahip olmalarının, çocuğun doğumu sonrası da ilişkilerini bu şekilde sürdürmelerine zemin hazırlayabileceği belirtilmiştir. İlgili çalışmadan farklı olarak, bu çalışmada tek çocuklu, iki çocuklu ve üç veya daha fazla çocuklu ailelerin çocuk sayılarına bağlı olarak ortak ebeveynlik ilişkilerinin farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir ve ortak ebeveynlik ilişkisinin çocuk sayısına bağlı olarak farklılaşmadığı görülmüştür. Ortak ebeveynlik ilişkisinin ebeveynlerin çocuk sayılarından bağımsız olarak, ebeveynlerin belirli bir ittifak içerisinde çocukla kurdukları bakım ilişkisi olarak görülmesi gerektiği düşünülmektedir.

5.1.2. Ebeveynlerde Güç Paylaşımının Cinsiyet, Eğitim Durumu, Çalışma Durumu, Çocuk Sayısı ve Gelir Durumu Değişkenlerine Bağlı Olarak Farklılaşmasına İlişkin Bulguların Tartışılması

Ebeveynlerde güç paylaşımının ebeveynlerin cinsiyetlerine bağlı olarak farklılaşma durumu incelendiğinde, ebeveynler arasındaki güç paylaşım düzeylerinin cinsiyete bağlı olarak farklılaşmadığı görülmektedir. Çiftler arasındaki güç paylaşımı durumlarında cinsiyetin önemi bilinmektedir (Dunbar ve Burgoon, 2005). Çiftlerin toplumsal cinsiyet rollerine bağlı olarak güce ilişkin sahip oldukları bakış açısı, onların ilişkilerinde gücü nasıl

paylaşacaklarını belirleyici bir rol oynayabilmektedir (Atwood, 2012; Bentley vd., 2007). Bu çalışmada katılımcı bireylerin cinsiyete bağlı güç paylaşımı puan ortalamalarının oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Katılımcıların güç paylaşımı açısından eşitlikçi bir paylaşımına sahip oldukları söylenebilmektedir. Ayrıca kadın ve erkeklerin güç paylaşımı puanlarının birbirlerine yakın olması, ilişkilerinde güce ilişkin bakış açılarının da birbirlerine benzer olduğuna yönelik bir yoruma imkan sağlamaktadır. Katılımcı ebeveynlerin ilişkilerinde güç paylaşımına ilişkin daha esnek, çocuğa ve evlilik hayatlarına ilişkin karar alım süreçlerinde birbirlerinin kararlarına saygılı bir tutuma sahip oldukları düşünülmektedir. Katılımcı ebeveynlerin toplumsal cinsiyet rolleri açısından, eşitlikçi bir cinsiyet rolüne sahip oldukları söylenebilmektedir.

Ebeveynlerde güç paylaşımının gelir durumu ve çalışma durumuna göre farklılaşmasına ilişkin bulgular incelendiğinde, ebeveynler arasındaki güç paylaşım düzeylerinin gelir durumu ve çalışma durumuna bağlı olarak farklılaşmadığı görülmektedir. Çift ilişkilerinde partnerler arasındaki güç eşitliği ya da eşitsizliğinin çiftlerin maddi durumları ve eşlerin çalışma durumlarına bağlı olarak değişimlerini ve birbirlerine olan etkilerini inceleyen pek çok çalışma yapılmıştır (Auspurg vd., 2017; Deutsch vd., 2003; Mui-Teng Quek ve Knudson-Martin, 2006). İlgili çalışmalardaki bulgulardan farklı bir şekilde, ebeveynlerin algıladıkları gelir durumu ve çalışma durumunun ebeveynler arasındaki güç paylaşımını farklılaştırıcı bir etki yaratmadığı görülmüştür. Burada ebeveynlerin güç paylaşımı puanlarının yüksek olmasının etkili olmuş olabileceği düşünülmektedir. Ebeveynlerin aralarındaki güç dengesini var olan gelirlerinden ve çalışma durumlarından bağımsız olarak algılamaları; ilişkilerinde daha eşitlikçi bir yaklaşım sergileyerek, ilişkideki kararları daha çok maddi gelir elde eden ya da çalışan partner yerine her iki partnerin de katılımı yoluyla almakta oldukları söylenebilmektedir.

Ebeveynlerde güç paylaşımının ebeveynlerin eğitim durumlarına bağlı olarak farklılaşma durumuna ilişkin bulgular incelendiğinde, ebeveynler arasındaki güç paylaşımı düzeylerinin ebeveynlerin eğitim durumlarına bağlı olarak farklılaşmadığı görülmektedir. Katılımcıların eşitlikçi bir güç paylaşımıyla sürdürdükleri evlilik ilişkisine sahip olmalarının, onların eğitim durumlarına bağlı olarak farklılaşma yaşanmamasında etkili olmuş olabileceği düşünülmektedir. Güç paylaşımının daha eşitlikçi bir biçimde yapılmasına bağlı olarak katılımcıların evlilik ve ebeveynlik ilişkilerinin olumlu bir şekilde seyri, onların çeşitli başka durumlara bağlı olarak bu paylaşım düzeylerinin değişiklik göstermesine yol

açmıyor olabilmektedir. Bu çalışmanın katılımcılarının büyük bir kısmının üniversite ve üstü bir eğitim aldıkları görülmektedir (%74.9). Eğitim düzeyinin yüksekliğine bağlı olarak daha eşitlikçi bir ilişkinin oluşabileceğini belirten çalışmalar da mevcuttur (Arıcı-Şahin, 2017; Steil ve Turetsky, 1987). Ancak bu araştırmanın bulgularına göre, katılımcıların eğitim düzeylerinin yüksek ya da düşük olmasının aralarındaki güç paylaşımında etkili olmadığı söylenebilmektedir.

Ebeveynlerde güç paylaşımının ebeveynlerin çocuk sayılarına bağlı olarak farklılaşmasına ilişkin bulgular incelendiğinde, ebeveynler arasındaki güç paylaşımı düzeylerinin ebeveynlerin çocuk sayılarına bağlı olarak farklılaşmadığı görülmektedir. Bu bulgu sonucunda, ebeveynlerin aralarındaki güç paylaşımında sahip oldukları çocuk sayısının herhangi bir farklılık yaratmadığı söylenebilmektedir. Burada ebeveynlerin çocuk sayılarının yerine çocukların cinsiyetinin aradaki güç paylaşımı düzeylerinde farklılık yaratıp yaratmadığının incelenmesinin daha önemli olabileceği düşünülmektedir. Ebeveynlerin aralarındaki güç farklılıklarından kaynaklanan çatışmalara çocukların da çekildiği ve çocuğun cinsiyetine bağlı olarak, ebeveyn-çocuk arasındaki koalisyonun da farklılaşabildiği bilinmektedir (Heiden Rootes vd., 2010). Ebeveynlerde güç paylaşımının çocuğun cinsiyetine bağlı olarak farklılaşmasının incelenmesine dönük bir çalışmada ise tek çocuklu ailelere odaklanılmasının daha kesin sonuçlar elde etmede yararlı olabileceği düşünülmektedir.

5.1.3. Ortak Ebeveynlik ve Ebeveynlerde Güç Paylaşımının Ebeveynlerin Yaşlarıyla Aralarındaki İlişkiye İlişkin Bulguların Tartışılması

Ortak ebeveynlik ilişkisinin ebeveynlerin yaşıyla aralarındaki ilişkiye ilişkin bulgular incelendiğinde, her iki değişken arasında negatif yönde düşük düzeyde bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Bu bulgudan hareketle ebeveynlerin yaşları arttıkça aralarındaki ortak ebeveynlik ilişkisinin de azaldığı sonucuna ulaşılabilmektedir. Ancak bu azalmanın yüksek düzeylerde olmadığı söylenebilmektedir. Burada ebeveynlerin sahip oldukları çocukların ilkökul çağında yer almaları ve buna bağlı olarak ebeveynlerin yaşlarındaki değişimin ortak ebeveynlik ilişkileri ile düşük düzeyde bağlantılı olmasının, çocukların bakımı sürecinde eşler arasındaki paylaşımın çocuğun gelişim çağına bağlı olarak benzer

olmasından kaynaklı olabileceği düşünülmektedir. Ebeveynlerin yaşları değişse bile, ebeveynlerin var olan ebeveynlik sorumlulukları çocuklarının gelişim çağlarına bağlı olarak benzer olacaktır.

Çocuğun yaşının büyümesiyle birlikte, farklı ebeveyn sorumluluklarının farklı ortak ebeveynlik ilişkileri doğurabileceği ve buna bağlı olarak ortak ebeveynlik ilişkisinde de yaşa bağlı olarak değişimler yaşanabileceği düşünülmektedir. Ortak ebeveynlik ilişkisini ebeveyn rolünü üstlenmiş herhangi iki bireyin sürdürebileceği bilinmektedir (Van Egeren ve Hawkins, 2004). Ortak ebeveynlik ilişkisi üzerine yapılan çalışmalarda bu görevi üstlenmiş büyük anne ve büyük babanın da bu ilişkiyi sürdürebildiği gibi, ergenlik çağında ebeveyn olmuş çiftlerinde bu ilişkiyi sürdürebildiği görülmektedir (Fuller-Thomson vd., 2014; Nelson vd., 2015; Varga ve Gee, 2017). Buradan ortak ebeveynlik ilişkisinin yaşla düşük düzeyde ilişkili bir ebeveynler arası ilişki olduğu sonucu çıkarılabilmektedir.

Ebeveynlerin yaşları ile ebeveynlerde güç paylaşımı arasında negatif yönde çok zayıf düzeyde bir ilişkinin olduğu görülmüştür. Bu bulgudan hareketle ebeveynlerin yaşları arttıkça aralarındaki güç paylaşımının eşitlikçi bir paylaşımdan eşitsiz bir paylaşıma doğru değişim gösterdiği söylenebilmektedir. Tang'ın (1999) Çin'de yaşayan 1270 evli katılımcı ile gerçekleştirdiği çalışmada, bu çalışmaya benzer şekilde evlilikte partnerler arasındaki güç dağılımının yaşa bağlı olarak değişip değişmediğini incelemiş ve yaşa bağlı olarak partnerler arasındaki güç dağılımının değişmediğini bulgulamıştır. Buradan, farklı kültürlerde güç paylaşımını etkileyen durumların da farklılaşabildiği sonucu çıkarılabilmektedir.

5.1.4. Ortak Ebeveynlik ve Alt Boyutlarının Ebeveynlerde Güç Paylaşımı ile Aralarındaki İlişkiye İlişkin Bulguların Tartışılması

Ebeveynlerde güç paylaşımı ile ortak ebeveynlik arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Bu bulgudan yola çıkarak, ebeveynler arasındaki güç paylaşımının eşitlikçi bir şekilde gerçekleştiği ebeveynlerde ortak ebeveynlik ilişkisinin daha olumlu bir şekilde sürdürüldüğü, ebeveynlerin birbirlerini destekleyici bir ortak ebeveynlik ilişkisi içerisinde oldukları, birbirlerinin ebeveynlik tarzlarını onayladıkları ve birbirlerinin ebeveynlik kararlarına dönük eleştirel bir tutum sergilemedikleri, ortak ebeveynlik ilişkisinden kaynaklı daha az çatışma yaşıyor olabilecekleri söylenebilmekte;

ebeveynler arası güç paylaşımının eşitsiz bir şekilde gerçekleştiği ebeveynlerde ortak ebeveynlik ilişkisinin daha olumsuz bir şekilde sürdürüldüğü, ebeveynlerin desteksiz bir ortak ebeveynlik ilişkisi içerisinde oldukları, birbirlerinin ebeveynlik tarzlarına dönük reddedici bir tutum içerisinde oldukları, birbirlerinin ebeveynliğe dönük kararlarına eleştirel bir şekilde yaklaştıkları ve ortak ebeveynlik ilişkilerinden kaynaklı daha fazla anlaşmazlık ve çatışma yaşıyor olabilecekleri söylenebilmektedir.

Ortak ebeveynlik ilişkisinin destekleyici bir şekilde sürdürülmesinin baba katılımını arttırdığı ve anne bekçiliği davranışının daha az görülmesine yol açtığı bilinmektedir (Schoppe-Sullivan vd., 2008; Jia ve Schoppe-Sullivan, 2011). Ayrıca anne bekçiliği davranışının sıklıkla görüldüğü ailelerde ise, ortak ebeveynlik ilişkisinin olumsuz bir şekilde etkilendiği ve ortak ebeveynlik ilişkisinin rekabetçi bir biçimde sürdürüldüğü ailelerde baba katılımının daha düşük olduğu bilinmektedir (Jia ve Schoppe-Sullivan, 2011; Murphy vd., 2017). Ebeveynler arasındaki güç paylaşımının eşitlikçi bir şekilde gerçekleştirildiği ebeveynlerde, çocuğun bakım görevlerine baba katılımının daha yüksek olabileceği ve anne bekçiliği davranışının daha az görülebileceği düşünülmektedir. Ebeveynler arasındaki güç paylaşımının eşitsiz bir şekilde gerçekleştirildiği ebeveynlerde ise, babanın güç paylaşımı yönünden daha güçlü bir pozisyonda yer almasının, onun ebeveynlik görevlerini yerine getirmede daha isteksiz olmasına ve baba katılımının daha düşük olmasına yol açabileceği, annenin güç paylaşımı yönünden daha güçlü bir pozisyonda yer almasının, anne bekçiliği davranışının görülmesine ve bundan kaynaklı olarak baba katılımının daha da düşmesine yol açabileceği düşünülmektedir.

Ebeveynlerde güç paylaşımı ile ortak ebeveynlikte destek arasında pozitif yönde zayıf düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu, ebeveynlerde güç paylaşımı ile eşin ebeveynliğini kötüleme puanları arasında negatif yönde zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu ve ebeveynlerde güç paylaşımı ile çatışmaya maruz bırakma puanları arasında negatif yönde zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Bu bulgulardan hareketle, destekleyici bir ortak ebeveynlik ilişkisine sahip ebeveynlerin ilişkilerinde güç paylaşımının daha eşitlikçi olduğu, desteksiz bir ortak ebeveynlik ilişkisine sahip ebeveynlerin ise aralarındaki güç paylaşımının daha eşitsiz olduğu; eşitlikçi bir güç paylaşımı sergileyen çiftlerde çatışmaların daha az yaşandığı ve güç paylaşımına ilişkin eşitsiz bir paylaşım içerisinde bulunan çiftlerin daha fazla çatışma yaşadıkları; eşitsiz bir güç paylaşımına sahip ebeveynler arasında birbirlerini eleştirmenin, diğer ebeveyni çocuğa eleştirmenin daha fazla,

birbirlerinin ebeveynlik kararlarına saygı göstermenin ve birbirlerinin ebeveynliğe ilişkin görüşlerini desteklemenin daha az görüldüğü, eşitlikçi bir güç paylaşımına sahip ebeveynlerde ise birbirlerinin ebeveynliğe ilişkin kararlarına saygı göstermenin ve desteklemenin daha fazla olduğu, ebeveynliğe ilişkin konularda birbirlerini daha az eleştirdikleri söylenebilmektedir.

Bonds ve Gondoli'ye göre (2007) ebeveynlerin evlilik uyumunun yüksek olması, ortak ebeveynlik ilişkisinin daha destekleyici bir şekilde sürmesini sağlamakta, bu durum da annenin çocukla kurduğu ilişkinin daha sıcak bir ilişki haline gelmesini sağlamaktadır. Ortak ebeveynlik ilişkisinin destekleyici biçimde sürmesinin bu aracı rolü, evlilik ve anne-çocuk ilişkisi arasında olumlu bir geçişin sağlanmasında etkili olmaktadır. İlgili çalışmacılar tarafından bir takım çalışması olarak görülen ortak ebeveynlik ilişkisinin, anne-çocuk ilişkisine evlilik ilişkisinden daha yüksek düzeyde etki ettiği görülmüştür. Ebeveynlerin destekleyici bir ortak ebeveynlik ilişkisi kurmaları, onların güç paylaşımı açısından da eşitlikçi bir ilişkiye sahip olduklarını göstermektedir. Bu eşitlikçi ilişkiyle beraber, ebeveynler olumlu bir evlilik ilişkisi sürdürmekte ve bu durum anne-çocuk ilişkisine de olumlu bir şekilde yansımaktadır. Petren ve arkadaşları (2017) boşanmış çiftlerle ilgili bir çalışma yürütmüş, boşanma sonrasında annelerin boşanma kararından memnun olma düzeylerinin yüksek olması ve baba katılımının gerekli olduğuna ilişkin algılarının yüksek olmasının ortak ebeveynlik ilişkisinin destekleyici bir şekilde sürmesiyle ilişkili olduğu, aynı durumun annelerin daha az açık çatışma bildirmeleriyle ilişkili olduğu görülmüştür. İlgili çalışmada, boşanmada memnun olma düzeyi düşük olan annelerin desteksiz bir ilişki kurmaya daha yatkın oldukları gözlenmiştir. Bu çalışmadan hareketle, ebeveynlerin boşanma sonrası memnun olup olmama durumlarında aralarındaki güç paylaşımının da etkili olmuş olabileceği söylenebilmektedir. Eşitlikçi güç paylaşımına sahip ebeveynlerin, birbirlerinin kararlarına saygılı ve sonuçlarını kabullenici bir tutuma sahip oldukları, bu sonuçlara eleştirel yaklaşmayacakları düşünülmektedir. Eşitlikçi bir güç paylaşımına sahip ebeveynlerin, boşanma sonrasında da birbirlerini destekleyici bir ortak ebeveynlik ilişkisini sürdürecekleri ve daha az çatışmaya girecekleri düşünülmektedir. Eşitsiz bir güç paylaşımına sahip ebeveynlerde ise desteksiz bir ortak ebeveynlik ilişkisinin kurulacağı ve ebeveynler arası çatışmaların boşanma sonrası da sürebileceği düşünülmektedir.

Çatışmalı bir ilişki kurulması sonrası, bu çatışmalar örtük bir biçimde de sürebilmektedir (Petren vd., 2017). Örtük bir biçimde süren çatışmalarda annelerin

psikolojik durumları da etkili olabilmektedir. Stresli durumlar yaşayan annelerin örtük çatışmaya girme sıklıklarının yüksek olduğu bilinmektedir. Stresli durumlar karşısında anneler doğrudan çatışmalar yaşamak yerine, bu çatışmaları çocukları kullanarak örtük bir biçimde sürdürebilmektedir. Özellikle boşanmış ebeveynlerde çocuk annenin sosyal destek kaynağı haline gelebilmekte ve babaya mesaj yollama aracı olarak görülebilmektedir. Bu çatışmalar sonucu oluşan koalisyonlarda, anneler erkek çocukları kız çocuklarına göre daha yüksek düzeyde üçgenleşmeye çekme eğilimindedir (Margolin vd., 2001). Evliliklerinde çatışma olan ailelerde erkek çocuklar daha yoğun bir şekilde bu çatışmalara dahil olmaktadır. Burada annelerin güç paylaşımındaki eşitsizliği dengelemek amacıyla babaya karşı erkek çocuklarını yanlarına çekmeye çabaladıkları düşünülmektedir.

Ebeveynlerde güç paylaşımı ile eşin ebeveynliğini onaylama arasında pozitif yönde zayıf düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Ebeveynlerin birbirlerinin ebeveynlik biçimlerini onaylamalarının, ortak ebeveynlik ilişkisinin olumlu bir şekilde sürmesi açısından önemli olduğu bilinmektedir (Feinberg, 2003; Van Egeren; 2003; Van Egeren ve Hawkins, 2004). Elde edilen bulgudan hareketle, birbirlerinin ebeveynlik yetkinliklerini onaylayan, birbirlerinin kararlarını eleştireci bir tutuma sahip olmayan, birbirlerinin ebeveynlik davranışlarını küçümsemeyen bir ortak ebeveynlik ilişkisine sahip olan ebeveynlerin güç paylaşımı yönünden eşitlikçi bir paylaşımına sahip oldukları; birbirlerini yetkin ebeveynler olarak görmeyen, bir diğerinin ebeveynliğe yönelik gerçekleştirdiği davranışı eleştiren ya da tekrarlayan, birbirlerinin ebeveynliklerini küçümseyen bir ortak ebeveynlik ilişkisine sahip olan ebeveynlerin ise eşitsiz bir güç paylaşımına sahip oldukları söylenebilmektedir.

Ebeveynlerde güç paylaşımı ile iş bölümü arasında negatif yönde çok zayıf düzeyde bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Burada iş bölümü ile ebeveynlerde güç paylaşımı arasındaki ilişkinin düşük olmasında çocuğun yaşının etkili olmuş olabileceği düşünülmektedir. Margolin ve arkadaşlarının (2001) yürüttükleri çalışmaya göre, ebeveynlerin ortak ebeveynlik ilişkisindeki iş birliği düzeyleri çocuklarının yaşlarına bağlı olarak değişim göstermektedir. Çocuğun bulunduğu gelişim dönemine bağlı olarak ebeveynlerin sahip oldukları sorumluluklar da değişim gösterebilmektedir. İlgili çalışmaya göre okul öncesi dönemde çocukları bulunan ebeveynler, ergenlik öncesi dönemde çocukları bulunan ebeveynlere göre daha yüksek düzeyde ebeveynlik iş birliği bildirmiştir. Bu çalışmadan hareketle, çocuğun büyümesi ve çocuğa ilişkin bakım görevlerinin azalmasıyla

birlikte, ebeveynler arası iş bölümü de önem kaybedebilmektedir. Çocuğun bakımına ilişkin sorumlulukların azalmasıyla birlikte, ebeveynlerin aralarındaki ilişkinin bu bakım süreçleri üzerindeki etkisi de azalabilmektedir.

Ortak ebeveynlik ilişkisinde ebeveynlerin aralarındaki iş bölümünden ziyade, bu iş bölümünü adil olarak algılayıp algılamadıklarının ebeveynler tarafından daha önemli görüldüğü ve iş bölümüne ilişkin algıda daha belirleyici olduğu bilinmektedir (Feinberg, 2002; McHale vd., 2004). Burada güç paylaşımına ilişkin eşitlikçi bir yaklaşım sergileyen ebeveynlerin çocuğun bakımı sürecindeki iş bölümünü adil olarak görmüyor olabilecekleri, güç paylaşımının eşitsiz olarak gerçekleştiği ebeveynlerde ise ebeveynlerin bu paylaşımı adil olarak görme eğiliminde olabilecekleri düşünülmektedir. Toplumsal cinsiyet rolleri açısından gelenekçi bakış açısına sahip ebeveynlerde, erkeklerin çeşitli ev içi sorumluluklar ve bakım görevlerine ilişkin sorumluluklardan kaçındıkları ve kadınların bu görevleri kendi kadınlık görevleri olarak gördükleri bilinmektedir (Deutsch vd., 2003). Eşitsiz bir güç paylaşımı ilişkisine sahip ebeveynlerde, çocuğa ilişkin bakım sorumlulukları eşitsiz bir dağılıma sahip olsa bile, toplumsal cinsiyet rolleri açısından gelenekçi bir bakış açısına sahip olabileceklerinden, bu paylaşımdan memnun olabilecekleri düşünülmektedir. Eşitlikçi bir güç paylaşımı ilişkisine sahip ebeveynler için ise, çocuğa ilişkin bakım sorumluluklarının eşitsiz bir dağılıma sahip olmasının, onlar için kabul edilebilir bir durum olarak görülmebileceği düşünülmektedir.

Ebeveynlerde güç paylaşımı ile ortak ebeveynlikte anlaşma arasında negatif yönde zayıf düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Bu bulgudan hareketle, eşitlikçi bir güç paylaşımına sahip ebeveynlerin birbirlerinin ebeveynlik tarzlarına daha eleştirel yaklaştıkları, eşitsiz bir güç paylaşımına sahip ebeveynlerin ise birbirlerinin ebeveynlik tarzlarını kabullenici bir tutum sergiledikleri söylenebilmektedir. Don ve arkadaşlarına (2013) göre, ebeveynlerin ebeveynlik tarzlarının birbirleriyle uyumlu olması, onların psikolojik sağlıklarının daha iyi olmasını ve ilişkiden duydukları memnuniyetin daha yüksek düzeyde seyretmesini sağlayıcı bir etkide bulunabilmektedir. Deal ve arkadaşları (1989) birbirleriyle anlaşma düzeyi yüksek ve ebeveynlik konularında partnerleriyle benzer fikirlere sahip ebeveynlerin etkili ebeveynlik becerilerine sahip olduklarını, anlaşma düzeyleri düşük ebeveynlerin ise ebeveynlik konularında kararsız ve partnerleriyle uyuşmayan, etkisiz bir ebeveynlik ilişkisi kurduklarını söylemektedir. Ebeveynlerin birbirleriyle ebeveynlik konularında anlaşmalarında evlilik ilişkilerinin gidişatı da etkili olmaktadır. Daha olumlu bir

evlilik ilişkisi, anlaşma düzeyi yüksek bir ebeveynlikle ilişkiliyken, daha olumsuz bir evlilik ilişkisi ise, ebeveynler arası anlaşmanın düşük olduğu bir ebeveynlikle ilişkilidir.

Güç paylaşımının eşitlikçi bir şekilde yapıldığı ebeveynlerin anlaşma düzeylerinin daha düşük olması, onların aralarında yıkıcı çatışmalar yaşayacakları ve bu durumdan evlilik ve ortak ebeveynlik ilişkilerinin olumsuz etkileneceği anlamına gelmemektedir. Ebeveynlik konularında yaşanan her anlaşmazlığın yıkıcı sonuçlara yol açmayabileceği bilinmektedir (Feinberg, 2003). Burada anlaşmazlıkların nasıl çözüldüğü önem kazanmaktadır. Eşitlikçi bir güç paylaşımının olduğu ebeveynlerin, yaşadıkları anlaşmazlıkları ve çatışmaları yapıcı bir şekilde çözerek, evliliklerinde bu yolla bir ilerleme sağlayabilecekleri ve bu anlaşmazlıkların çocuğa yansımaları engelleyici bir tutum sergileyebilecekleri düşünülmektedir. Eşitsiz bir güç paylaşımının olduğu ebeveynlerde ise, ebeveynler arası anlaşmazlıkların, ebeveynlerden birinin hiyerarşik olarak daha güçsüz bir pozisyonda yer almasından kaynaklı olarak yok sayılıyor olabileceği düşünülmektedir.

5.1.5. Ebeveynlerde Güç Paylaşımının Ortak Ebeveynlik İlişkisini Yordamasına İlişkin Bulguların Tartışılması

Ebeveynlerde güç paylaşımının ortak ebeveynlik ilişkisi üzerinde pozitif yönde ve anlamlı bir etkiye sahip olduğu, ayrıca ebeveynlerde güç paylaşımının ortak ebeveynlik düzeylerini %34,4 oranında açıkladığı görülmüştür. Bu bulgulardan anlaşıldığı üzere, ebeveynlerde güç paylaşımının eşit olmayan bir paylaşımdan eşitlikçi bir paylaşımına doğru yönelim göstermesi, ebeveynlerin ortak ebeveynlik ilişkilerinin de daha olumlu bir hale gelmesini sağlamaktadır. Bu bulgulardan hareketle, ebeveynlerde güç paylaşımına ilişkin terapötik müdahalelerin, ebeveynlerin ortak ebeveynlik ilişkisini de olumlu bir şekilde etkileyebileceği düşünülmektedir. Aralarında eşitsiz bir güç ilişkisi bulunan ebeveynlere ilişkin müdahalelerin, aralarındaki ilişkiyi güç paylaşımı açısından eşitlikçi bir yönde etkilemesinin, ebeveynlerin ortak ebeveynlik ilişkilerinin de daha destekleyici, birbirlerinin ebeveynlik kararlarını onaylayıcı ve saygıyla karşılayan, daha az çatışmanın ve eleştirinin görüldüğü bir ilişkiye dönüşmesini sağlayabileceği söylenebilmektedir.

5.2. Sonuç

Ortak ebeveynlik ilişkisinin çocuğun yetiştirilmesi sürecinde ebeveynler arasındaki yatay bir ilişki olduğu ve bu ilişkinin çocuğun yaşamı üzerinde önemli etkiler yarattığı bilinmektedir (Molla Cusi vd., 2020; Murphy vd., 2017). Ebeveynler arasındaki güç paylaşımının daha eşitlikçi olmasının ebeveynlerin evliliklerinin daha olumlu bir şekilde devam etmesini sağladığı ve çatışma sıklığının azalmasını sağladığı, güç paylaşımının eşitsiz bir biçimde gerçekleşmesinin ebeveynler arasında çatışma sıklığının artmasına, ebeveynlerden birinin çocukla koalisyon kurma yoluna gitmesine ve aile içerisindeki ilişkilerin yıpranmasına yol açtığı görülmektedir (Bay-Cheng vd., 2017; Fosco ve Grych, 2010; Knudson-Martin, 2013; Minotte vd., 2010). Ebeveynler arasındaki güç paylaşımının daha eşitlikçi bir biçimde gerçekleşmesinin, ebeveynler arasındaki ilişkide karşılıklı empati, birbirlerinin düşünce ve kararlarına saygı gibi ilişkiyel becerileri beraberinde getirdiği bilindiğinden, ortak ebeveynlik ilişkisinin de daha destekleyici bir şekilde sürmesine ve ebeveynler arasındaki çatışmaların ve ebeveynle çocuk arasındaki koalisyonların azalmasına yol açabileceği düşünülmektedir (Knudson-Martin, 2013; Heiden Rootes vd., 2010). Ebeveynler arasındaki ilişkinin daha eşitlikçi bir biçimde sürmesiyle birlikte, ortak ebeveynlik ilişkisinin olumsuz bir şekilde sürmesinden kaynaklı olarak çocuklarda görülen içselleştirme (kaygı, depresyon, suçluluk gibi) ve dışsallaştırma (öfke, şiddet gibi) problemlerinin azalabileceği düşünülmektedir. Olumlu ebeveynlik ilişkilerinin çocukla kurulan ilişkiyi de olumlu etkileyeceği ve bu yolla baba katılımının daha yüksek düzeyde görülebileceği ve bununla bağlantılı olarak, eşitlikçi bir ilişkinin yansıması olarak anne bekkiliği davranışının da azalabileceği düşünülmektedir.

Ebeveynler arasındaki güç paylaşımı ilişkisinin eşitlikçi bir yöne doğru eğilim göstermesiyle birlikte ortak ebeveynlik ilişkisinin de bundan olumlu etkilenmesinin, ebeveynlerin evliliklerinden duydukları memnuniyeti de arttırabileceği ve daha olumlu evlilik yaşantılarına zemin oluşturabileceği düşünülmektedir.

5.3. Öneriler

5.3.1. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

Evlilikte ve ebeveynlikte güce ilişkin konular psikolojik danışmanlık sürecinde genellikle göz ardı edilmektedir. Bu çalışmada da görüldüğü üzere, ebeveynlerin aralarındaki güç paylaşımı ebeveynlerin çocuklarını büyütme için kurdukları koalisyonun önemli belirleyicilerinden biri olarak aile hayatı içerisinde yer almaktadır. Burada aile terapisi ve bireysel psikolojik danışmanlık alanlarında, ebeveynlerin ebeveynlikten kaynaklı problemlerinin terapi ortamına taşınması durumlarında ebeveynler arasındaki güç paylaşımının niteliği ve bu paylaşımının ilişkiyi ne derece etkilediği de göz önünde bulundurulmalıdır.

Ortak ebeveynlik ilişkisine yönelik psiko-eğitim programları hazırlanırken, ebeveynlerin aralarındaki güç paylaşımına yönelik psiko-eğitsel faaliyetlerin eklenmesinin, çalışmaların sonuçlarının daha etkili olmasını sağlayabileceği düşünülmektedir. Ayrıca çocuğun doğumundan önce çiftler tarafından katılım gösterilen, ebeveynliğe hazırlığa yönelik eğitimlerde, ebeveynliğe geçiş aşamasındaki çiftlere güç paylaşımının daha eşitlikçi bir hale gelmesine ilişkin müdahale programları düzenlemenin de, ortak ebeveynlik ilişkisinin daha olumlu bir hale gelmesini sağlayabileceği düşünülmektedir.

5.3.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

Ortak ebeveynlik ilişkisinin çocukların ergenlik dönemlerinde de önemli olduğu ve ergenlik döneminin gelişimsel özelliklerine bağlı olarak, ergenler ve ebeveynleri arasındaki ilişkide pek çok çatışmanın, problemin ve bunların sonucu olarak ergenlerde riskli davranışlara yönelimlerin yaşandığı bilinmektedir (Baril vd., 2007). Ortak ebeveynlik ve ebeveynlerde güç paylaşımı arasındaki ilişkinin ergenlik dönemindeki değişimlerinin, güç paylaşımındaki eşitsizlikten kaynaklı üçgenleşmelerin, bu üçgenleşmelerde çocuğun cinsiyetinin rolünün araştırılmasının önemli olabileceği düşünülmektedir.

Ülkemizde baba katılımı, anne bekçiliği ve ortak ebeveynlik arasındaki ilişkileri ortaya koyan bir çalışmanın yapılmadığı görülmektedir. Ortak ebeveynlik ilişkisinin ilk başladığı dönem olan çocuğun doğumuyla birlikte, baba katılımı ve anne bekçiliği kavramlarının ebeveynler açısından önemli hale geldikleri görüldüğünden, çocukları yeni doğmuş ebeveynlerle bu ilişkilerin ortaya konmasına yönelik bir çalışmanın yürütülmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir.

Mevcut çalışmada ebeveynlerde güç paylaşımının cinsiyete, çalışma durumuna ve gelir durumuna ilişkin bir farklılaşma göstermediği bulgulanmış olsa da, bu bulgunun seçilen örneklemdaki farklılıktan kaynaklanmış olabileceği düşünülmektedir. Çalışmanın farklı bir örnekleimde ve daha geniş katılımcı kitlesine ulaşarak tekrarlanması sonucu, elde edilecek bulgularla evreni temsiliyet kabiliyeti açısından daha etkili sonuçlar üretilebileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Abela, A. and Walker, J. (2014). Global changes in marriage, parenting and family life: An overview. *John Wiley & Sons*, 5-15.
- Allen, S. M. and Hawkins, A. J. (1999). Maternal gatekeeping: Mothers' beliefs and behaviors that inhibit greater father involvement in family work. *Journal of Marriage and the Family*, 199-212.
- Arıcı-Şahin, F. (2017). Feminist Yaklaşım Dayalı İlişki Geliştirme Programının Güç Paylaşımı, Benlik Yönelimleri ve Çift Uyumuna Etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Arıcı-Şahin, F. and Keklik, I. (2019). Conceptualization of power sharing between partners in couple relationships: A scale development study in Turkey. *Journal of Family Social Work*, 22(3), 253-273.
- Atwood, J. D. (2012). Couples and money: The last taboo. *The American Journal of Family Therapy*, 40(1), 1-19.
- Atwood, J. D. and Scholtz, C. (2005). Power differentials in relationships: Who's the boss? Assessment and therapeutic considerations. *Journal of Couple & Relationship Therapy*, 4(4), 57-77.
- Auspurg, K., Iacovou, M. and Nicoletti, C. (2017). Housework share between partners: Experimental evidence on gender-specific preferences. *Social Science Research*, 66, 118-139.
- Baril, M. E., Crouter, A. C. and McHale, S. M. (2007). Processes linking adolescent well-being, marital love, and coparenting. *Journal of Family Psychology*, 21(4), 645.
- Barstad, A. (2014). Equality is bliss? Relationship quality and the gender division of household labor. *Journal of Family Issues*, 35(7), 972-992.
- Bay-Cheng, L. Y., Maguin, E. and Bruns, A. E. (2018). Who wears the pants: The implications of gender and power for youth heterosexual relationships. *The Journal of Sex Research*, 55(1), 7-20.

- Belsky, J. and Hsieh, K. H. (1998). Patterns of marital change during the early childhood years: Parent personality, coparenting, and division-of-labor correlates. *Journal of Family Psychology, 12*(4), 511.
- Belsky, J., Putnam, S. and Crnic, K. (1996). Coparenting, parenting, and early emotional development. *New Directions for Child and Adolescent Development, 1996*(74), 45-55.
- Bentley, C. G., Galliher, R. V. and Ferguson, T. J. (2007). Associations among aspects of interpersonal power and relationship functioning in adolescent romantic couples. *Sex Roles, 57*(7), 483-495.
- Benzies, K. M., Harrison, M. J. and Magill-Evans, J. (2004). Parenting stress, marital quality, and child behavior problems at age 7 years. *Public Health Nursing, 21*(2), 111-121.
- Beyazkürk, D., Anliak, Ş. ve Dinçer, F. Ç. (2007). Çocuklukta akran ilişkileri ve arkadaşlık. *Eurasian Journal of Educational Research, (26)*, 13-26.
- Bonach, K., Sales, E. and Koeske, G. (2005). Gender differences in perceptions of coparenting quality among expartners. *Journal of Divorce & Remarriage, 43*(1-2), 1-28.
- Bonds, D. D. and Gondoli, D. M. (2007). Examining the process by which marital adjustment affects maternal warmth: the role of coparenting support as a mediator. *Journal of Family Psychology, 21*(2), 288.
- Boričević Maršanić, V. and Kušmić, E. (2013). Coparenting within the family system: Review of literature. *Collegium Antropologicum, 37*(4), 1379-1384.
- Brezsnyak, M. and Whisman, M. A. (2004). Sexual desire and relationship functioning: The effects of marital satisfaction and power. *Journal of Sex & Marital Therapy, 30*(3), 199-217.
- Brown, J. (1999). Bowen family systems theory and practice: Illustration and critique. *Australian and New Zealand Journal of Family Therapy, 20*(2), 94-103.

- Buckley, C. K. and Schoppe-Sullivan, S. J. (2010). Father involvement and coparenting behavior: Parents' nontraditional beliefs and family earner status as moderators. *Personal Relationships, 17*(3), 413-431.
- Buehler, C. and Welsh, D. P. (2009). A process model of adolescents' triangulation into parents' marital conflict: the role of emotional reactivity. *Journal of Family Psychology, 23*(2), 167.
- Büyüköztürk, Ş., Çokluk, Ö. ve Köklü, N. (2020). *Sosyal bilimler için istatistik*. Pegem Akademi: Ankara.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2021). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi: Ankara.
- Carone, N. and Lingardi, V. (2022). Untangling caregiving role from parent gender in coparenting research: Insights from gay two-father families. *Frontiers in Psychology, 13*, 863050.
- Carlson, D. L., Miller, A. J. and Rudd, S. (2020). Division of housework, communication, and couples' relationship satisfaction. *Socius, 6*, 2378023120924805.
- Cartwright, C. and Gibson, K. (2013). The effects of co-parenting relationships with ex-spouses on couples in step-families. *Family Matters, (92)*, 18-28.
- Cohen, O. and Levin, L. (2012). Impact of financial and employment status on the co-parenting of divorcing couples in Israel. *Journal of Family Studies, 18*(1), 47-61.
- Cook, J. C., Schoppe-Sullivan, S. J., Buckley, C. K. and Davis, E. F. (2009). Are some children harder to coparent than others? Children's negative emotionality and coparenting relationship quality. *Journal of Family Psychology, 23*(4), 606.
- Cox, M. J. and Paley, B. (2003). Understanding families as systems. *Current directions in psychological science, 12*(5), 193-196.
- Cummings, E. M. and Davies, P. T. (2002). Effects of marital conflict on children: Recent advances and emerging themes in process-oriented research. *Journal of Child Psychology and Psychiatry, 43*(1), 31-63.

- Çetin, M. (2020). Ortak ebeveynlik ve eğitimde aile katılımı: Güdüsel inançların arabuluculuk rolleri. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Dallos, R. and Vetere, A. (2012). Systems theory, family attachments and processes of triangulation: Does the concept of triangulation offer a useful bridge?. *Journal of Family Therapy*, 34(2), 117-137.
- Davis, B. T., Hops, H., Alpert, A. and Sheeber, L. (1998). Child responses to parental conflict and their effect on adjustment: A study of triadic relations. *Journal of Family Psychology*, 12(2), 163.
- Davis, S. N. and Greenstein, T. N. (2009). Gender ideology: Components, predictors, and consequences. *Annual Review of Sociology*, 87-105.
- Deal, J. E., Halverson Jr, C. F. and Wampler, K. S. (1989). Parental agreement on child-rearing orientations: Relations to parental, marital, family, and child characteristics. *Child Development*, 1025-1034.
- Deutsch, F. M. (2001). Equally shared parenting. *Current Directions in Psychological Science*, 10(1), 25-28.
- Deutsch, F. M., Roksa, J. and Meeske, C. (2003). How gender counts when couples count their money. *Sex Roles*, 48(7), 291-304.
- Don, B. P., Biehle, S. N. and Mickelson, K. D. (2013). Feeling like part of a team: Perceived parenting agreement among first-time parents. *Journal of Social and Personal Relationships*, 30(8), 1121-1137.
- Doucet, A. (2015). Parental responsibilities: Dilemmas of measurement and gender equality. *Journal of Marriage and Family*, 77(1), 224-242.
- Dunbar, N. E. and Burgoon, J. K. (2005). Perceptions of power and interactional dominance in interpersonal relationships. *Journal of Social and Personal Relationships*, 22(2), 207-233.
- Dush, C. M. K., Kotila, L. E. and Schoppe-Sullivan, S. J. (2011). Predictors of supportive coparenting after relationship dissolution among at-risk parents. *Journal of Family Psychology*, 25(3), 356.

- Emery, R. E., Fincham, F. D. and Cummings, E. M. (1992). Parenting in context: systemic thinking about parental conflict and its influence on children. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 60(6), 909-912.
- Engin, S. S., Sümer, N., Çetiner, E. S. ve Sakman, E. (2019). Anne ve babaların ortak ebeveynlik davranış ve algılarının romantik bağlanma ile ilişkisi. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 59(1), 717-741.
- Erbek, E., Beştepe, E., Akar, H., Eradamlar, N. ve Alpkan, R. L. (2005). Evlilik uyumu. *Düşünen Adam*, 18(1), 39-47.
- Falbo, T. and Peplau, L. A. (1980). Power strategies in intimate relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 38(4), 618.
- Favez, N., Widmer, E. D., Doan, M. T. and Tissot, H. (2015). Coparenting in stepfamilies: Maternal promotion of family cohesiveness with partner and with father. *Journal of Child and Family Studies*, 24(11), 3268-3278.
- Feinberg, M. E. (2002). Coparenting and the transition to parenthood: A framework for prevention. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 5(3), 173-195.
- Feinberg, M. E. (2003). The internal structure and ecological context of coparenting: A framework for research and intervention. *Parenting: Science and Practice*, 3(2), 95-131.
- Feinberg, M. E., Kan, M. L. and Hetherington, E. M. (2007). The longitudinal influence of coparenting conflict on parental negativity and adolescent maladjustment. *Journal of Marriage and Family*, 69(3), 687-702.
- Feinberg, M. E., Brown, L. D. and Kan, M. L. (2012). A multi-domain self-report measure of coparenting. *Parenting*, 12(1), 1-21.
- Fosco, G. M. and Grych, J. H. (2010). Adolescent triangulation into parental conflicts: Longitudinal implications for appraisals and adolescent-parent relations. *Journal of Marriage and Family*, 72(2), 254-266.

- Fuller-Thomson, E., Serbinski, S. and McCormack, L. (2014). The rewards of caring for grandchildren: Black Canadian grandmothers who are custodial parents, co-parents, and extensive babysitters. *Grand Families: The Contemporary Journal of Research, Practice and Policy*, 1(1), 2.
- Gable, S., Belsky, J. and Crnic, K. (1992). Marriage, parenting, and child development: Progress and prospects. *Journal of Family Psychology*, 5(3-4), 276.
- Gable, S., Crnic, K. and Belsky, J. (1994). Coparenting within the family system: Influences on children's development. *Family Relations*, 380-386.
- Galliher, R. V., Rostosky, S. S., Welsh, D. P. and Kawaguchi, M. C. (1999). Power and psychological well-being in late adolescent romantic relationships. *Sex Roles*, 40(9), 689-710.
- Galovan, A. M. and Schramm, D. G. (2017). Initial coparenting patterns and postdivorce parent education programming: A latent class analysis. *Journal of Divorce & Remarriage*, 58(3), 212-226.
- Gaunt, R. (2008). Maternal gatekeeping: Antecedents and consequences. *Journal of family issues*, 29(3), 373-395.
- Gerard, J. M., Krishnakumar, A. and Buehler, C. (2006). Marital conflict, parent-child relations, and youth maladjustment: A longitudinal investigation of spillover effects. *Journal of Family Issues*, 27(7), 951-975.
- Goldner, V. (1985). Feminism and family therapy. *Family Process*, 24(1), 31-47.
- Gray-Little, B., Baucom, D. H. and Hamby, S. L. (1996). Marital power, marital adjustment, and therapy outcome. *Journal of Family Psychology*, 10(3), 292.
- Gregoratto, F. (2017). Love is a losing game: power and exploitation in romantic relationships. *Journal of Political Power*, 10(3), 326-341.
- Grych, J. H. (2002). "Marital Relationships and Parenting". M. H. Bornstein (ed.). in: *Handbook of Parenting: Volume 4 Social Conditions and Applied Parenting*. (pp. 203-225). Taylor & Francis Group.

- Haas, L. (1982). Determinants of role-sharing behavior: A study of egalitarian couples. *Sex Roles*, 8(7), 747-760.
- Haddock, S. A., Zimmerman, T. S. and MacPhee, D. (2000). The power equity guide: Attending to gender in family therapy. *Journal of Marital and Family Therapy*, 26(2), 153-170.
- Handley, V. A., Soloski, K. L., Sewell, S., Gowdy, A., Smock Jordan, S. and Elshershaby, S. (2019). The interactions between power and couple satisfaction for women. *Journal of Feminist Family Therapy*, 31(1), 1-18.
- Hare-Mustin, R. T. (1984). A feminist approach to family therapy. In *The gender gap in psychotherapy* (pp. 301-318). Springer, Boston, MA.
- Harold, G. T., Aitken, J. J. and Shelton, K. H. (2007). Inter-parental conflict and children's academic attainment: A longitudinal analysis. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 48(12), 1223-1232.
- Heiden Rootes, K. M., Jankowski, P. J. and Sandage, S. J. (2010). Bowen family systems theory and spirituality: Exploring the relationship between triangulation and religious questing. *Contemporary Family Therapy*, 32(2), 89-101.
- Hock, R. M. and Mooradian, J. K. (2012). Co-parenting quality among adoptive mothers: Contributions of socioeconomic status, child demands and adult relationship characteristics. *Child & Family Social Work*, 17(1), 85-95.
- Hohmann-Marriott, B. (2011). Coparenting and father involvement in married and unmarried coresident couples. *Journal of Marriage and Family*, 73(1), 296-309.
- Israeli, A. L. and Santor, D. A. (2000). Reviewing effective components of feminist therapy. *Counselling Psychology Quarterly*, 13(3), 233-247.
- Jessee, V. and Adamsons, K. (2018). Father involvement and father-child relationship quality: An intergenerational perspective. *Parenting*, 18(1), 28-44.
- Jia, R. and Schoppe-Sullivan, S. J. (2011). Relations between coparenting and father involvement in families with preschool-age children. *Developmental Psychology*, 47(1), 106.

- Juby, H., Le Bourdais, C. and Marcil-Gratton, N. (2005). Sharing roles, sharing custody? Couples' characteristics and children's living arrangements at separation. *Journal of Marriage and Family*, 67(1), 157-172.
- Katz, L. F. and Low, S. M. (2004). Marital violence, co-parenting, and family-level processes in relation to children's adjustment. *Journal of Family Psychology*, 18(2), 372.
- Kaura, S. A. and Allen, C. M. (2004). Dissatisfaction with relationship power and dating violence perpetration by men and women. *Journal of Interpersonal Violence*, 19(5), 576-588.
- Kawamura, S. and Brown, S. L. (2010). Mattering and wives' perceived fairness of the division of household labor. *Social Science Research*, 39(6), 976-986.
- Klausli, J. F. and Tresch Owen, M. (2011). Exploring actor and partner effects in associations between marriage and parenting for mothers and fathers. *Parenting*, 11(4), 264-279.
- Knudson-Martin, C. (2013). Why power matters: Creating a foundation of mutual support in couple relationships. *Family Process*, 52(1), 5-18.
- Körner, R. and Schütz, A. (2021). Power in romantic relationships: How positional and experienced power are associated with relationship quality. *Journal of Social and Personal Relationships*, 38(9), 2653-2677.
- Kulik, L. and Tsoref, H. (2010). The entrance to the maternal garden: Environmental and personal variables that explain maternal gatekeeping. *Journal of Gender Studies*, 19(3), 263-277.
- Kuo, P. X., Volling, B. L. and Gonzalez, R. (2017). His, hers, or theirs? Coparenting after the birth of a second child. *Journal of Family Psychology*, 31(6), 710.
- Kwan, R. W., Kwok, S. Y. and Ling, C. C. (2015). The moderating roles of parenting self-efficacy and co-parenting alliance on marital satisfaction among Chinese fathers and mothers. *Journal of Child and Family Studies*, 24(12), 3506-3515.

- Lamb, M. E. (2000). The history of research on father involvement: An overview. *Marriage & Family Review*, 29(2-3), 23-42.
- Lamb, M. E., Hwang, C. P. and Broberg, A. (1989). Associations between parental agreement regarding child-rearing and the characteristics of families and children in Sweden. *International Journal of Behavioral Development*, 12(1), 115-129.
- Lavee, Y. and Katz, R. (2002). Division of labor, perceived fairness, and marital quality: The effect of gender ideology. *Journal of Marriage and Family*, 64(1), 27-39.
- Lee, Y. and Tang, F. (2015). More caregiving, less working: Caregiving roles and gender difference. *Journal of Applied Gerontology*, 34(4), 465-483.
- Lindová, J., Průšová, D. and Klapilová, K. (2020). Power distribution and relationship quality in long-term heterosexual couples. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 46(6), 528-541.
- Maas, M. K., McDaniel, B. T., Feinberg, M. E. and Jones, D. E. (2018). Division of labor and multiple domains of sexual satisfaction among first-time parents. *Journal of Family Issues*, 39(1), 104-127.
- Margolin, G., Gordis, E. B. and John, R. S. (2001). Coparenting: a link between marital conflict and parenting in two-parent families. *Journal of Family Psychology*, 15(1), 3.
- Martorell, J. L. (1994). Mystification and power games in couples therapy. *Transactional Analysis Journal*, 24(4), 240-249.
- McBride, B. A., Brown, G. L., Bost, K. K., Shin, N., Vaughn, B. and Korth, B. (2005). Paternal identity, maternal gatekeeping, and father involvement. *Family Relations*, 54(3), 360-372.
- McConnell, M. C., ve Kerig, P. K. (2002). Assessing coparenting in families of school-age children: Validation of the Coparenting and Family Rating System. *Canadian Journal of Behavioural Science/Revue Canadienne des Sciences du Comportement*, 34(1), 44.

- McDaniel, B. T., Teti, D. M. and Feinberg, M. E. (2018). Predicting coparenting quality in daily life in mothers and fathers. *Journal of Family Psychology, 32*(7), 904.
- McHale, J. P., Kuersten-Hogan, R. and Rao, N. (2004). Growing points for coparenting theory and research. *Journal of Adult Development, 11*(3), 221-234.
- McHale, J. P. and Rotman, T. (2007). Is seeing believing?: Expectant parents' outlooks on coparenting and later coparenting solidarity. *Infant Behavior and Development, 30*(1), 63-81.
- McHale, J., Waller, M. R. and Pearson, J. (2012). Coparenting interventions for fragile families: What do we know and where do we need to go next?. *Family Process, 51*(3), 284-306.
- Minnotte, K. L., Minnotte, M. C., Pedersen, D. E., Mannon, S. E. and Kiger, G. (2010). His and her perspectives: Gender ideology, work-to-family conflict, and marital satisfaction. *Sex Roles, 63*(5), 425-438.
- Minuchin, P. (1985). Families and individual development: Provocations from the field of family therapy. *Child Development, 56*, 289-302.
- Molla Cusi, L., Günther-Bel, C., Vilaregut Puigdesens, A., Camprecios Orriols, M. and Matali Costa, J. L. (2020). Instruments for the Assessment of Coparenting: A Systematic Review. *Journal of Child and Family Studies, 29*(9), 2487-2506.
- Morrill, M. I., Hines, D. A., Mahmood, S. and Cordova, J. V. (2010). Pathways between marriage and parenting for wives and husbands: The role of coparenting. *Family process, 49*(1), 59-73.
- Mui-Teng Quek, K. and Knudson-Martin, C. (2006). A push toward equality: Processes among dual-career newlywed couples in collectivist culture. *Journal of Marriage and Family, 68*(1), 56-69.
- Murphy, S. E., Jacobvitz, D. B. and Hazen, N. L. (2016). What's so bad about competitive coparenting? Family-level predictors of children's externalizing symptoms. *Journal of Child and Family Studies, 25*(5), 1684-1690.

- Murphy, S. E., Gallegos, M. I., Jacobvitz, D. B. and Hazen, N. L. (2017). Coparenting dynamics: Mothers' and fathers' differential support and involvement. *Personal Relationships*, 24(4), 917-932.
- Murstein, B. I. and Adler, E. R. (1995). Gender differences in power and self-disclosure in dating and married couples. *Personal Relationships*, 2(3), 199-209.
- Nelson, L. E., Thach, C. T., Shelton, M. M. and Boyer, C. B. (2015). Co-parenting relationship experiences of Black adolescent mothers in active romantic partnerships with the fathers of their children. *Journal of Family Nursing*, 21(3), 413-442.
- Özdemir, Y., Sağkal, A. S., Salman-Engin, S., Çevik, A. Ç. ve Gür, G. (2020). Türkiye’de birlikte ebeveynlik deneyimleri: Nitel bir çalışma. *Nesne Dergisi*, 8(16), 43-48.
- Parke, R. D. (2000). Father involvement: A developmental psychological perspective. *Marriage & Family Review*, 29(2-3), 43-58.
- Parker, L. (1997). Unraveling power issues in couples therapy. *Journal of Feminist Family Therapy*, 9(2), 3-20.
- Parkes, A., Green, M. and Mitchell, K. (2019). Coparenting and parenting pathways from the couple relationship to children’s behavior problems. *Journal of Family Psychology*, 33(2), 215.
- Pedro, M. F., Ribeiro, T. and Shelton, K. H. (2012). Marital satisfaction and partners' parenting practices: the mediating role of coparenting behavior. *Journal of Family Psychology*, 26(4), 509.
- Penfold, P. S. (1989). Family therapy: Critique from a feminist perspective. *The Canadian Journal of Psychiatry*, 34(4), 311-315.
- Petren, R. E., Ferraro, A. J., Davis, T. R. and Pasley, K. (2017). Factors linked with coparenting support and conflict after divorce. *Journal of Divorce & Remarriage*, 58(3), 145-160.
- Pilalis, J. and Anderton, J. (1986). Feminism and family therapy—a possible meeting point. *Journal of Family Therapy*, 8(2), 99-114.

- Pleck, J. H. (2012). Integrating father involvement in parenting research. *Parenting, 12*(2-3), 243-253.
- Puhlman, D. J. and Pasley, K. (2013). Rethinking maternal gatekeeping. *Journal of Family Theory & Review, 5*(3), 176-193.
- Rader, J. and Gilbert, L. A. (2005). The egalitarian relationship in feminist therapy. *Psychology of Women Quarterly, 29*(4), 427-435.
- Ranta, M., Böök, M. L., Paloniemi, S. and Rönkä, A. (2022). "Equally, but in our own way": First-time parents' prenatal expectations of coparenting. *Journal of Family Studies, 1*-21.
- Scher, M. (1995). Power to the bitch: Male perspectives on power sharing in marriage. *Journal of Couples Therapy, 5*(1-2), 99-109.
- Schoppe-Sullivan, S. J., Brown, G. L., Cannon, E. A., Mangelsdorf, S. C. and Sokolowski, M. S. (2008). Maternal gatekeeping, coparenting quality, and fathering behavior in families with infants. *Journal of Family Psychology, 22*(3), 389.
- Schoppe-Sullivan, S. J., Altenburger, L. E., Lee, M. A., Bower, D. J. and Kamp Dush, C. M. (2015). Who are the gatekeepers? Predictors of maternal gatekeeping. *Parenting, 15*(3), 166-186.
- Shaw, D. S. and Emery, R. E. (1987). Parental conflict and other correlates of the adjustment of school-age children whose parents have separated. *Journal of Abnormal Child Psychology, 15*(2), 269-281.
- Sönmez, A. C. (2021). Ebeveynliğe geçiş sürecinde olan ve olmayan evli bireylerin güç paylaşımı ve rol beklentileri bakımından incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Sprecher, S. and Felmlee, D. (1997). The balance of power in romantic heterosexual couples over time from "his" and "her" perspectives. *Sex Roles, 37*(5), 361-379.
- Steil, J. M. and Turetsky, B. A. (1987). Is equal better? The relationship between marital equality and psychological symptomatology. *Applied Social Psychology Annual, 7*, 73-97.

- Stephens, M. A. P. and Franks, M. M. (1999). Parent care in the context of women's multiple roles. *Current Directions in Psychological Science*, 8(5), 149-152.
- Stocker, C. M., Burwell, R. A. and Briggs, M. L. (2002). Sibling conflict in middle childhood predicts children's adjustment in early adolescence. *Journal of Family Psychology*, 16(1), 50.
- Stright, A. D. and Bales, S. S. (2003). Coparenting quality: Contributions of child and parent characteristics. *Family Relations*, 52(3), 232-240.
- Talbot, J. A. and McHale, J. P. (2004). Individual parental adjustment moderates the relationship between marital and coparenting quality. *Journal of Adult Development*, 11(3), 191-205.
- Tang, C. S. K. (1999). Marital power and aggression in a community sample of Hong Kong Chinese families. *Journal of Interpersonal Violence*, 14(6), 586-602.
- Thomas, S. A. (1977). Theory and practice in feminist therapy. *Social Work*, 22(6), 447-454.
- Van Egeren, L. A. (2003). Prebirth predictors of coparenting experiences in early infancy. *Infant Mental Health Journal: Official Publication of The World Association for Infant Mental Health*, 24(3), 278-295.
- Van Egeren, L. A. and Hawkins, D. P. (2004). Coming to terms with coparenting: Implications of definition and measurement. *Journal of Adult Development*, 11(3), 165-178.
- Van Hooff, J. H. (2011). Rationalising inequality: heterosexual couples' explanations and justifications for the division of housework along traditionally gendered lines. *Journal of gender studies*, 20(01), 19-30.
- Varga, C. M. and Gee, C. B. (2017). Co-parenting, relationship quality, and father involvement in African American and Latino adolescents. *Merrill-Palmer Quarterly*, 63(2), 210-236.
- Visser, M., Finkenauer, C., Schoemaker, K., Kluwer, E., Rijken, R. V. D., Lawick, J. V. and Lamers-Winkelmann, F. (2017). I'll never forgive you: High conflict divorce, social network, and co-parenting conflicts. *Journal of Child and Family Studies*, 26(11), 3055-3066.

Vrabel, J. K., Zeigler-Hill, V., Lehtman, M. and Hernandez, K. (2020). Narcissism and perceived power in romantic relationships. *Journal of Social and Personal Relationships*, 37(1), 124-142.

Wang, L. and Crane, D. R. (2001). The relationship between marital satisfaction, marital stability, nuclear family triangulation, and childhood depression. *American Journal of Family Therapy*, 29(4), 337-347.

EKLER

EK 1

DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

DEMOGRAFİK BİLGİLER			
Yaş:			
Cinsiyet:	Kadın ☐	Erkek ☐	
Eğitim Durumu:	Lise ve Altı ☐	Üniversite ☐	Yüksek Lisans/Doktora ☐
Çalışma Durumu:	Çalışıyorum ☐		Çalışmıyorum ☐
Gelir Durumu:	Düşük ☐	Orta ☐	Yüksek ☐
Çocuk Sayısı:			

EK 2
ÇİFT İLİŞKİLERİNDE GÜÇ PAYLAŞIMI ÖLÇEĞİ

EK 3
ORTAK EBEVEYNLİK İLİŞKİLERİ ÖLÇEĞİ

EK 4
ETİK KURUL İZİNİ

EK 5
ÖLÇEK İZİNLERİ

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

İsim SOYİSİM :

Doğum Yeri :

Doğum Tarihi :

EĞİTİM DURUMU

Lisans Öğrenimi :

Bildiği Yabancı Diller :

BİLİMSEL FAALİYETLERİ

a) Yayınlar

b) Bildiriler

c) Katıldığı Projeler

İLETİŞİM

E-posta Adresi :

ORCID :